

Αποπομπὰς, ἀρετροπὰς, ἰσοκράτης

ταφρασίῃ τῶν δρομέων. οἱ γὰρ νικῶντες ἀ-
λείπεται τοῦ κτήνη μὲν ἰσοκράτης παλαιὰ βιβλίου
κῶ, καὶ παλαιὸν γυμνασίου.

ἄρξαι πάρος, δικαστήριον ἀθλήσεων. γὰρ αὐ-
ταῖς βδλαὶ δύο. ἢ μὴ τ' φ', καὶ ἕκαστον γν-
αυτὸν ἐληρμενὴν βδλόειν, ἢ δὲ εἰς μίαν ἀρε-
τοῦ γιγνῶ. ἐδικάζει δὲ καὶ τὰ φονικά, καὶ ἄλλα
πολιτικά διώκει σεμνῶς, ἐκλήθη δὲ καὶ ἀρε-
τοῦ πάγος, ἢ τοι ὅτι ἐν τῷ πάγῳ δίδει, καὶ γνῶσις
τῷ δικαστήριον· ἀρετοῦ δὲ ἐπεὶ τὰ φονικά δικάζ-
ει, ὁ δὲ ἀρετῆς ὡς τῷ φόνῳ. ἢ ὅτι ἐπηγεῖ τῷ δίδει
ἐκείνῳ τῇ πρὸς ποσειδῶνα ὑπερ᾿ ἀλγέρας δὲ
κῶ. ὅτε ἀπέκτεινεν αὐτὸν βιασάμενος ἀλλοτρί-
πῳ πλὴν αὐτοῦ, καὶ ἀγραύλῳ τῷ κέντροπῳ
γυμνασίου, ὡς φησὶν ἐλλαίνικος γνῶσις. καὶ ἀρε-
τοῦ τῆς, καὶ ἀρετοῦ πάγους, πρὸς τῷ σπιδῶ.

Αποπομπὰς, ἀρετροπὰς, ἰσοκράτης
λίππω.

Ἀρχαίως, ἰσοκράτης παλαιὸν γυμνασίου. τὰ τὰ
λαϊὰ λαϊνῶς διελθεῖν, καὶ πρὸς τῷ καὶ γυ-
μνασίου, ἀρχαίως εἰπεῖν. γνῶσις μὲν φασιστικῶν
νεμ ἀρχαιοτρόπως, τοτέστιν. ἀρχαίως, ἀρχαίως
μασι γνῶσις. ὁ δὲ κενδιδῆς γνῶσις τῇ πρώτῃ τῇ
ειῶν, τρόπος πινὰ δὲ γνῶσις το. φησὶ πρὸς τῷ
καὶ νῦν πρᾶγμα νῦν ἀντιπαρατίθεται.

... οὐκ ἔστιν ἡ ἀντιθέσις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν
... πρὸς τὴν ἀντιθέσιν, ἡ ἀντιθέσις. ὅθεν ἀν-
... διδόναι πρὸς τὰς ἐν τῇ ἀντιθέσει, καὶ λαμβά-
... τας ἐν τῇ ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀντιθέσιν ἀντιθέ-
... τας, ἐλπίσας ἀντιθέσεις, παρὰ τῷ στίχῳ.

Αντιθέσις, ἰσοκράτης παναθλιωαῖκῳ. ἡμεῖς
... λείψανός ἐστιν ἡ ἀντιθέσις, καὶ δ' ὡς ἀντιθέσις ἐλ-
... ἡμεῖς τὰ ἐναντία, ἢ τοῖς ἡμέτεροις, ἢ ἀλλοις. ὅθεν
... ἡμεῖς τὸ ἡμέτερον, ὡς διημοδιγνῆς ἐν τῷ ὑπὲρ κή-
... ρων τῷ ἐπιδόσκει γράμματα, ἐγὼ δὲ ἐφοί-
... τω. καὶ τὰ ἐξῆς, ἀλλοις, πάντων πρὸς πα-
... τὸς, ὡς ὁ αὐτὸς διημοδιγνῆς ἐν τῷ ὑπὲρ μεδίου,
... τῷ, ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ γνωεῖμον ἕως βαδί-
... χορσγυῖν. λέγεται δὲ καὶ ἀντιθέσις τὸ
... χῆρα, ὡς αἰσχίνης ἐν τῇ πρὸς τὴν παρα-
... βίας ἀρετῆς.

Αντιθέσις ἡμεῖς λείψανός ἐστι, καὶ δ' ὡς ἀντιθέσις
... ἡμεῖς τὰ ἐναντία, ἢ τοῖς ἡμέτεροις, ἢ ἀλλοις.
... ἡμεῖς ἰσοκράτης ἐν τῷ παναθλιωαῖκῳ, πρὸς
... στίχῳ.

Απαρτίτων, ἀντὶ τοῦ ἀπὸ πλεονάζοντος ἀριθμοῦ.
... ἡμεῖς ὁλίπων,

Απείρων, ἀντὶ τοῦ ἀπείρων, ἀντιφῶν ἡμεῖς
... ἡμεῖς ἰσοκράτης ἐν τῇ ὑπὲρ τοῦ πρὸς
... ἡμεῖς. λέγεται δὲ καὶ ἀπείρων τὸν ἀπεί-
... ἡμεῖς.

A

2/6 3/6

address to Reader¹⁷⁵
signed M. H.

4929

K. England

Rob. a. 29

HISTORIA BRITANNICA

Hoc est,

DE REBUS GESTIS

BRITANNIÆ

SEU

ANGLIÆ.

COMMENTARIOLI

TREBBI

Nunc denuò excusi.

QVIBVS ACCESSERVNT

prater generalem Angliæ descriptionem: Marginalia & Index rerum copiosus.

OXONIÆ.

Excudebat LEONARD. LICHFIELD

Impensis MATTHIÆ HUNT.

ANN. DOM. 1640.

HISTORIA BRITANNICA

DE REGIBUS

BRITANNIE

ET

ANGLIE

COMMENTARII

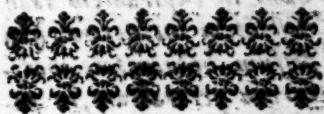
THOMAS

OPUS

THOMAS

6 49 9
106

Lectori S.

Atales frequenter habent Libelli periodos, eandemq; cū Authoribus obvenientes vicem; compendioso nimis Parcarum stamine abbreviantur. Cui maturius occurrendum esse morbo existimavi, quod tolerabilior hominum est iactura, quàm ingenuitas.

Cum in expirantem itaq;
nostratem inciderem, quā
possum humanitate mori-
tuum pertractare, in pa-
triam illa iussit nativa pi-
etas, ne barbarā inhospita-
litis doctrinā umbras in
suo pateretur solo, qui lu-
cem acceptam retulit alie-
no. Ast verò festinanti ze-
lo non ita sum obcecatus,
quin debito prius cando-
rem examine spectatum,
vitāq; habeam integra-
tem. Quem tam emendatē
statim intelligo, castēq;
superiores absolvisse an-
nos, ut merito dignus mihi
visus est, qui plures nume-
raret. Hinc ad incertam
me

me incurvans *Aesculapit*
genna, criticam appello cen-
sura medicinam. Quid
quaris? Desideris nisi ro-
tus, extinctum conclama-
turus historia lumen, &
quarendam in Britannia
jam esse Britanniam. Iusta
nimirum devotione sup-
ratum numen laboranti
subvenit: vulnera per in-
cartam impressa vel inju-
riam, sananda curat: quod
q. summum est, primitivi
splendoris infusione, ab in-
vidis tenebrarum angustia
desideratam jam diu vin-
dicat gemmam, quam ali-
quos exinde radios haustu-
ra anguror, effigiati quip-

pe non indigamēdaci, nul-
lo titulorum obvelatur fu-
ca, pictive cuiusdam vul-
tus fallaci techna. Quo sa-
pē frontis veneficio, Can-
didus, Benevolus, Eru-
ditus deniq, lētor inean-
tatus, steriles macilentis
corporis amplexus agit.
Nostra non sic efferimus.
Commentaria enim sunt,
Britannia utcunq, magna,
novam, hoc est, antiquam
adjectura magnitudinem.
Ita nobilissima gentis ab
ultrinis repetunt incunabi-
lis originale decus, & quo-
modo vigerit, adoleverit,
suisq, demum incendiis ac
sibi superstes, quasi vivi-
do

do Phœnix rogo, in tantum
resurrexerit incrementum.

Adeò ut per universas re-
tro seculorum à Iacobo
metas, perspicuam hac sibi
suppeditens facem, quis-
quis exotici generis incu-
riosus, Britannorum seri-
em sit investigaturus.

Quid universa intuemur?
In aciei victoriam singula
sufficiunt, in loquela tri-
umphum. Suam nimis ag-
noscis infirmitatem quic-
quid fragili nititur enco-
miorum fulchro. Non tam
obscura hac Lampas est, ut
ab improbâ laude claritu-
dinem rapiat, vel ab emen-
dicatâ censurâ famam. Ar-
rideat

videat, si nulli, Quasi be-
ne Lector, susurret, aspice
eius gratia penates inter
patriosq. focos ingratos
peregrini characterem pos-
sis evitare. Vale.

M. H.

CITIADE(U)ALLOMA S

ANGLIÆ DESCRI-
PTIO GENERALIS.
EX GEOGRAPHICO
OPUSCULO JOHANN
Büllenmecheri.

ANGLIA insu-
larum quæ ad Eu-
ropam spectant,
omnium maxima,
diversis tempori-

bus diversa nomina sortita est.
Anglia autem vox Cimbrica
seu Saxonica est, hamum signi-
ficat quo piscatores utuntur, ait
Becanus in Saxonici lib. 6. O-
lim etiam Albion ab albis rupi-
bus, quæ ad eam navigantibus
primum apparent, dicta est.

A

Britannia

2 ANGLIAE DESCRIPTIO

Britannia etiam vocabatur, ejus nominis origo jam dubia. Sunt qui à Bruto duce Trojano (quem ex Aquitania huc trajecisse ferunt) sic dictam velint. Bedastamen natione Anglus, à Galliae populis Britannos appellatos tradit. Angliam vocatam aiunt ab Angela saxonum regina, [quae expulsis gigantibus, qui tum eam incolebant, inter suos insulam partiens ac distribuens, ut victoria, gentisque memoria nunquam intercideret, Angliam à se denominari voluit. Paulo aliter refert Volaterranus, qui non à Regina Saxonum, sed ab Angliis ejusdem Saxoniae illustri populo appellatam dicit: quos, cum à Pictis Scotisque molestarentur Britanni, in auxilium vocarunt, atque hac tandem terrae bonitate,

tate, simul & amantate invi-
tati, eos circumvenerunt, ac
Insularum bona inter se partiti
sunt. hos tamen Angilos Suevos
non Saxones fuisse author est
Ptolomeus, qui in media West-
phalia ad Almasii fluvii fontes
habitaverunt. Secus paulo Ioan-
nes Major narrat in Historia
rerum Scoticarum ait enim Vor-
tigerum regem Britannorum, in
subsidium contra Pictos alios-
que hostes accersivisse Engi-
stum quendam Saxonum du-
cem, qui fuis pulsisque hosti-
bus, ipse tandem in regni desi-
derium inciderit, à seque occu-
patum & captum Engistland
vocari voluerit, atque hinc uni-
us vel alterius literæ Meta-
morphosi, ut sæpe fit, Engel-
land dici arbitratur. Nec desunt
qui credant sic dictam Angli-

4 ANGLIÆ DESCRIPTIO

am, quasi Anguli terram, vel
nostri orbis angulum. Thomas
Seckfordt libellorum suppli-
cum magister apud Serenissi-
mum Reg. mappa ista univer-
sali totius Angliæ, quam an.
1584. Londini edi curavit, re-
fert ab Anglone quodam Saxo-
num duce, qui istum Germa-
niæ populum eò introduxerit,
Anglos & Angliam appella-
tam esse. Chalcedonia etiam
quibusdam, ab ingenti in ea
eiusdem nominis sylva voca-
tur. Tota itaque hæc insula, na-
tura triquetra, Siciliaque simi-
lima, teste Cesare, hodie in duo
dividitur regna, Angliæ & Sco-
tiæ. Angliæ regnum vocatur
pars Insulæ Meridionalis, Gal-
liæ proxima. Terra est eximie
fertilis, ac metallis dives: habet
etiam aurum & argentum, ar-
gentum

DE GENERALIS

gentum vivum, cuprum, stannum, plumbum, ferri autem exiguam copiam: nec caret salis fodinis, quin & margaritas terra producit, mitæ naturæ Gagatem lapidem, in aqua ardentem, oleo autem extinguibilem, lapis nigro gemmeus, nullius ferè ponderis, attritu calefactus, applicata detinet ut succinum. Pecoribus, calendis non alia aptior terra, lanarum dives mercatura, regioque nobili panno celeberrima, qui inde in longinquas exportatur regiones. Lupos non fert ullo modo, nec ullum venenosum animal, aut rapax, præter vulpem, gignit. Terræ motus in ea rari, quemadmodum & fulmina. Divisum est autem Angliæ regnum in triginta circiter comitatus: villæ & vici in ea plu-

6 ANGLIAR DESCRIPTIO

rimi sunt, urbesque permultae:
episcopales ex iis sunt duae,
Cantuaria & Eboracum. Scho-
lae seu Vniuersitates duae, Oxo-
nium & Gantabrigia. Londinum
totius regni Metropolis, Trino-
vantium olim, & Troja nova
dicta, ad Tamesin fluvium
magnis navibus pervium, cele-
bertimum ditissimumque em-
porium, simul & sedes regia.
Eiusdem regni fluvii navigabi-
les, aestu marino affluentes &
refluentes, sunt Severus, qui
per Walliam labens, in Vergi-
nium Oceanum effunditur, &
Humbria, qui Eboracum prae-
terlapsus Oceano Germanico
excipitur. Incolae rerum nauti-
carum peritissimi, nullum ferè
Orbis angulum inexploratum
relinquentes, multa regnum
hoc nobilitate pollet, & quam-
vis

vis longævâ fruatur, pace, bel-
licosissimos tamen ac planè in-
trepidos producit viros. Legi-
bus utuntur Angli municipali-
bus, cùm Scoti civilibus utan-
tur: eadem utrique genti in
bello ferocia, sagittis Angli, ha-
sta longa Scoti in acie præva-
lent. Rara inter eos pax, dum
illi propagare, hi retinere im-
perium student. Anglica lingua
mixta est ex multis linguis præ-
sertim Germanica & Gallica,
quamvis olim merè Ger-
manicam fuisse
creditur.

is homines sunt quosdam
 iacobinos tantum et plures
 nequiores producit vixit. Iacob
 puerum Anglium. Iacob
 puerum cum scoti civilibus
 tur: eadem nuncius puerum
 bello ferocis sagittis angli-
 sta longa scoti in acie per-
 leat. Kara inter corpora, dum
 his propagare, hi retinere
 perimuntur. Anglii sagittas
 ut et ex multis. Iacob
 letitia Germanica & Gallica
 communi solim inter Co-

manicam fuisse

credunt.

DE REBUS GESTIS
BRITANNIÆ SEV AN-
GLIÆ COMMENTA-
riorum.

LIB. I.

BRITANNIA est
Insula natura tri-
quetra, ex omni-
bus partibus. O-
ceano contine-
tur, inter meridiem atque o-
rientem solem contra Galli-
am posita est, recta à meridi-
e ad Hispaniam vergit, à Septen-
trione versus Norvegiæ reg-
num spectat, ab occasu verò
solis Hiberniam objectam ha-
bet. Permensis hujus terræ spa-

IO DE REB. GEST. BRIT.

eis, ab ulteriore Insula Vesti
versus meridiem, ad Cathane-
fiam, quod Scotiæ est extre-
mum à septentrionibus, sex-
centis millibus passuum in lon-
gitudinem patet: à Dori, unde
Cantium oritur, orientem ver-
sus ad extremam Cornubiam
quæ ad occasum jacet, 320.
millium latitudinem tenet:
omnis autem Insula est in cir-
cuitu ter millena septingenta
& viginti millia passuum.

Brutus.
I Britan-
norum
Rex.
ANNO
MUNDI
3855.
ANTE
NATUM
CHRIS-
TUM.
1124.

BRUTUS Trojanus, patria
sua captâ atque deleta, naves
ex longo errore ad hanc appu-
lisse terram fertur, regnoque
occupato sedem hîc novæ Rei-
pub. constituisse: eandem legi-
bus atque institutis Trojanis
devinxisse, ac nomine suo Bri-
tanniam nuncupasse, cùm ante
id Tempus Albion ei nomen
fuisse,

fuiſſet. Brutus igitur regnum
in hac Inſula princeps obtinu-
it. Idem ampliffimæ antiquiſ-
ſimæque civitatis, quam nunc
Londinum vocamus, funda-
menta jecit, eamque novo no-
mine Troinovantum (Cefar
autem Trinobantum dicit)
nominavit. Cum res Britanniae
conſtituiſſet, quatuorque &
viginti annos regnaſſet, Brutus
è vita migravit, Inſulamque in
tres partes diviſam tribus ſuis
filiis diſtribuit. Mediam regio-
nem, quæ & cœli temperie, &
agri bonitate cæteris præſtat,
quam nunc Angliam dicimus
(olim Lagria vocata fuit) max-
imo natu filio Locrino dedit,
eumque totius principatum
tenere voluit: minimo omnium
Albanaſto eam partem conceſ-
ſit, quæ à flumine Humbero

*Londinum.
edificatum*

*Britannia
in 3 parte
diviſa.*

(quod

DE FEB. GEST BRIT.

(quod olim Lagriam ab Albania, quæ nunc Scotia dicitur, dividebat) initium capiens, septentrionem versus ad Oceanum pertinet; qui verò aetate inter utrosque interjectus erat, Cambro cum Insulæ tractum donavit, qui ad occasum solis positus à cæteris partibus fluminibus Sabrina Deaque discluditur, tuncque suo nomine Cambria, post autem ut infra dicetur, à Saxonibus est Qvallia vocitata.

Locrinus

11. Rex.

SUSCEPTO imperio Locrinus cum Hannis, hominibus ab antiqua Scytharum gente prognatis, bellum gerebat. Hos homines feros & barbaros, qui domo emigrarant, impetumque in Britanniam maximis copiis fecerant, rex repulit, atque ita perterritos egit, ut non pri-

us

us fuga desisterent, quàm ad
flumen Humbrum, quod ante
demonstravimus, pervenerunt.
Vbi pars à Britannis concisa
est, reliqui, in quibus Rex eo-
rum Hamber erat, seu viribus
confisi tranare contenderant,
sive eò se desperata salute præ-
cipitarant, vi fluminis oppressi
perierant. Ex qua calamitate *Humbrum*
id flumen postea nomen cepit, *flumen.*
ac memoriam prodidit. Locri-
nus Guendolinam Ducis Cor-
nubiæ filiam in matrimonium *Guendoli-*
duxit, ex eaque filium Mada- *na.*
num suscepit: sed unà concu-
binam etiam Estrildam habuit,
atque ex ea filiam Sabrinam.
Quod facinus Guendolina est
usque facile passa, quoad ipsam
viro patientiam irrisui, atque
virtutem esse contemptui cer-
nebat. Locrinum enim satietas
sensim.

14 DE REB. GEB. BRIT.

*Guendolina
repudiat.*

sensim uxoris cepit, eique
quamprimum per patrem Du-
cem audebat (qui jam erat
mortuus) remisso nuntio, con-
cubinam in ejus locum duxit.
Qua contumelia commota
Guendolina, clam cum eo,
quem fors obtulit, comitatu
profugit, Cornubiamque con-
tinenti impetu petiit: magnis-
que suorum ibi coactis copiis,
eadem celeritate se armis cum
adultero decertatum, atque in-
jurias ultum recepit. Locrinus
contrà celeritati itidem studet,
paucis diebus exercitum con-
scriptum ad mulierem repri-
mendam ducit, & quâ proxi-
mum ad Cornubiam iter erat,
magno incitatus cursu contem-
dit. Cui cum obventum esset,
& vir mollis & conscius scele-
ris cum potentissimo ac firmis-
simo.

limo populo contendisset, exercitu pulso interfectus est: eodem etiam tempore concubina atque ejus filia Sabrina de- *Sabrina.*
prensa, in flumen Sabrinam, quod ad praelium commissum est, praecipitantur: ex eoque casu id flumen nomen invenisse scribunt. Guendolina jam occiso Locrino per aetatem filii Madani in regni procuratione fuit, idq; per annos 15. justè ac sapienter administravit.

At verò à matris & moribus *Madani.*
& fortuna longissimè filius ab- *III. Britan;*
fuit, qui, cum Britannis per- *Rex.*
multos annos esset crudelius atque impotentius dominatus, crudelem tandem calamitosumque exitum habuit. Dum enim feras animi causa agitabat, à feris atque immanibus lupis (quorum erat in Britania

nia tunc magna copia) dilaniatus interiit.

Mempriti-
us. IV. R.

Eodem exemplo hujus filius Mempritius, cum fratrem suum nefarie occidisset, ac se omni libidine atque impuritate inquinavisset, usque eo ut ne a bestiis quidem abstinuerit, in venatu luporum, lupis etiam prædæ fuit.

Ebrancus
Britann. V. R.

Longe alia ratione Mempritii F. Ebrancus nobilitatus est. Hic ex 21. quas habebat uxoribus 20. filios filiasque 30. progenuisse traditur, omnesque ad Albam Silvium, ut connubio cum Trojana gente conjungerentur, in Italiam dimisisse. Sed quoniam hæc antiqua Britannorum historia partim, pro temporum serie ac descriptione, obscurior partim, pro rebus gestis, quæ literis prodatur indignior

AN. M.

2944.

AN. N. C.

1027.

nior esse videatur, circumcisissimè
ubique minutis ac leviufculis
rebus, tempora in ordinem re-
lata subtiliusque discreta, non
nisi cum ulus venerit, propo-
namus.

AN. M.
3100.
AN. N. C.
663.

Non multis annis, quibus
hæc ab Ebranco gesta sunt,
imperium in Britannia Bladu-
dus tenuit. Is, cum cives suos
jam rudes & agrestes humani-
tate excolere cuperet, studio
literarum in Græciam profectus
est, diuq; operam summis ma-
gistris Athenis dedit. Inde di-
gressus, quatuor secum Philo-
sophos adduxit, qui Græcorum
artes & disciplinas publicè in
Britannia traderent, inque
eum finem scholam seu Aca-
demiæ, quæ usque ad Austini
Monachi vigeat ætatem, in
media ferè Insula instituit
Stamfordiæ.

Bladudum.
vi. Brit.
Rex.
Acad.
Stamford-
diensis.

18 DE THE. GIBT. BAIT.

Stamfordia. Quam Aulianus,
annis post circiter 1500. ha-
refeos ad Papam accusavit,
eoque nomine & crimine
damnata, evertendam fundi-
tus delendamque curavit. Bla-
dudus ut omni liberali doctri-
na politus, sic in ea sapientia,
quam Magiam vocant, excel-
lens fuit. Cujus artis præsidio
primùm in opido quodam,
quod edificasset ipse, quodque
ob eam rem Thermas Pto-
maeus vocat, calidas ac medi-
catas aquas effecisse proditur
(quæ aquæ usque ad nostra
tempora continuatæ perquam
salubres manserunt) deinde
eadem arte atque audacia adhi-
bita volare pennis innixus con-
tendit: idque ei perbellè ali-
quandiu processerat. Verùm
dum longius connititur, Ica-
rum

Therma.

*Bladudus
imitatur
Icarum.*

carum in medio cursu & ars &
pennæ deficiunt, atque altè de
subito cadens, ad templum,
quod eo quoque opido Apol-
lini consecrasset, allisus pèrit.

Rivallus
VII. R.

Eodem illo seculo regnante Rivallo, sanguinem tres continenter dies pluuisse, memoriae proditum est, ac tantam inde vim venenatarum enatam muscarum, tantamque hinc rursus & tam gravem pestilentiam exortam, ut purgatis urbibus, opidis exhaustis, villis agrisque vastatis, propè ad internecionem gens ac nomen Britanno-efflet redactum.

Ferrex &
Porrex
VIII. &
IX. Brit R,

Longo, fatis intervallo Fer-
rex & Porrex fratres unâ rem.
Britannorum partitis tempo-
ribus administrabant. Hos in-
ter, ut fit, cooritur de potentia
dissensio, atque re ad arma
vocata,

vocata, longius ab iis frater-
num nomen abest, alterumque
alter hostium in numero habet.
In illa contentione Perrex a
fratre interficitur. Ea re mater
adolescentum incitata, ut ijs
conclusa sit fabula, furere, &
quo pia videatur, impium ex-
emplum alterius fratris filij sui
sanguine expiare contendere.
Nullam igitur moram mulier
ad negotium intulit, Porrigem-
que, nihil sibi à matre men-
entem, in suo lectulo trucidavit.
Quo scelere etiam, ut
nihil deesse fato videretur,
stirps generis & seminis Bruti,
postquam imperium in hac
Insula 616. annis repetitis at-
que enumeratis temporibus
obtinnisset, extincta est.

Nunc igitur Britannia, certo
ab imperio quinquagenos annos
vacua

AN. M.

1467.

A. N. C.

150.

DE ANGLIA LIB. I. 22

acua, civilibus discordijs agi-
 tur, cum quinque diversis
 insulae locis regna vulgò occu-
 rentur: nec certa pax modus-
 que imperij constitui antè potu-
 it, quam homo excellenti vir-
 tute Dunnuallo Cornubiae
 Dux extiterit, qui quinque illis
 electis regulis, omnique Bri-
 tannia devicta, Insulam rursus
 ad unius imperij formam rede-
 gerit, bonosque ei mores, leges,
 iura descripserit. His constitu-
 tis, ubi res jam Britannia com-
 modiores in statum pervenê-
 re, Dunnuallo decessit, reg-
 numque inter duos filios Beli-
 num Brennumque divisit. Qui
 etate inferior fuit, Brenno
 magni animi adolescenti Alba-
 nia (quam tum à flumine
 Humbro initium cepisse de-
 monstravimus, nunc autem
 longè

Dunnuallo
 x. Britan.
 Rex.

Belinus &
 Brennus
 x. l. a.

longè intra eum locum Tueda
 finitur) illi inquam ea pars
 obvenerat. Is angustos hos fines
 pro animi magnitudine arbi-
 tratus, novis imperiis studere,
 ac de summa re cum fratre
 contendere cepit. Sed celeri-
 ter ab hoc concilio, matre se
 interponente, controversiasq;
 tollente, depulsus Brennus
 totam rationem mutavit, regni
 procuratione fratri relicta, do-
 mo excedere, atque in Galliam
 militatum ire statuit. Quid
 multa? ibi apud regem Signi-
 nū hospitio acceptus, ob singu-
 larem virtutem summum locū
 gratiæ & honoris tenuit: rex ei
 primam filiam suam nuptum
 collocavit: post autem, cum
 indies gloria & gratia cresce-
 ret, eidem summa illius belli
 administrandi, quo Roma Galli
 potiti

*Brennus
 in Galliam
 prof.*

*Signinus
 in Gallia*

DE ANGLIAE LIB. I. 23

potiti sunt, omnium Gallorum
consensu permissa est. Eius fra-
ter interea loci Belinus bello in
Germaniam inuestus regem
Dacia vicit ac sibi stipendiari-
um fecit. Pace confecta filiam
in iis Cambriam Antenori col-
locavit ex qua gentem Cim-
brorum duxisse nomen volunt.

*Cimbri
gen runde
dicta.*

Huius F. Gurgustus ex-
ercitum in Germaniam trans-
duxit, Daciamque, quae ab
amicitia populi Britan. defece-
rat, recepit, ac stipendiam à
patre impositum vi rursus de-
pendere coëgit. Inde domum
navigans rex in classem Hispa-
norum incidit, qui ex agris ac
sedibus præ multitudine novas
sedes domiciliumque quaesitum
excesserant, ac jam in Ocea-
no permultos dies dispersi va-
gabantur. Qua misericordia
commotus

*Gurgustus.
R. XII.*

84. DE REB. GEST. BRIT.

commotus Gurgustus, in fidem
& clientelam homines recipit,
Hiberniamque Insulam, de qua
suprà dictum est, incolendam
concedit.

*Hispani in
Hyberniam
recepti.*

Secundum ea pretermittendum non videtur id, quod à
Morindo Britannorum rege
audacissimè factum accepimus.
Hujus memoria immani magnitudine bestia, quæ ex Hibernico mari prodierat, Insulam
vastavit, ac, compluribus hominibus interfectis, non minimum ceteris terroris attulit.
Ea re permotus rex & gloriæ cupiditate inductus, rebus suis collocatis arma cypediri imperat, amicos, si quid ipsi acciderat, valere jubet, nec retineri potest quin cum monstro illo, quod tota horreret Insula, singulari pralio decertet. Itaque
potest

*Morindus.
xiii. Br.
Rex.*

in eo certamine, cum acriter
 contendisset, nec quicquam
 deesse ad virtutem videretur,
 tamen, dum omnes hominis &
 ictus conatus frustra, ut par erat
 acciderant, nec jam lassitudine
 vires sufficiebant, à bestia ad
 extremam victus & consump-
 tus temeritatis præmium tulit.
 Eliduri Morindi F. pietas lauda- *Elidurus,*
 tur Hujus frater major regno à
 nobilitate multatus in solitu-
 dine atq; exilio vitam degebat,
 atque eodem ipse pacto ad reg-
 num veniebat. Verum cum e-
 jusmodi casus fuisset, ut in ea
 silva, quò se exul abdiderat, rex
 venaretur, atque in fratrem de
 improvviso incideret, tunc o-
 stendit quanto, apud se frater-
 nus amor & pietas plus quàm
 honor, regnandique cupiditas
 valebat. Exulem enim ample-

Defuit hic xus domum reducit, nobilibus
certus Brit. inimicis, per quos eiectus erat,
Regum nu- reconciliat, atque in regnum
merus. imperio sibi abrogato restituit.

Ludus.

AN. M.

3894.

Londinum
unde sic
dictum.

Cassivel-
Launus.

C. Cæsar
in Brit.

Duobus ab hinc paulo plus
 seculis filius Eliæ (qui sic ap-
 pellatæ in Britannia imposuit
 nomen Insulæ) Ludus urbem
 Troinovantum à Bruto primi-
 tûs institutam mœnibus sepsit,
 multisque clariss. monumentis
 auxit, ornavit. Vnde paulatim
 oppidum Ladestunum illorum
 lingua dici cepit, ac longiore
 usu trito tandem mollitoque
 vocabulo Londinum usurpari.

Ludus moriens duos post se
 impuberes filios in tutela Cas-
 sivellauni fratris reliquit. Quo
 procurante auxilia hinc Gallis
 contra C. Cæsarem (qui tum in
 Gallia bellabat) subministrata
 sunt. Ob eam rem Cæsar exer-
 citum

citum in hanc insulam; Romanis etiam tunc incognitam, bis transmisit. Primo anno maxima jactura navium, quæ tempestate afflictæ deperierant, reiectus, secundo commentu Britannos post aliquot prælia facta subegit, & sub ditionem atque imperium populi Rom. imposto vestigali redegit.

AN. M.

3917.

Guiderius.

Cassivellaunum non ita longo intervallo secutus est Guiderius. Is rerum novarum cupidus, & Romana imperia ægrè ferens, aliquid quotidie moliri, cum nobilibus coniurare, populum instigare omnes increpitare atque incusare non destitit, quòd ab exteris nationibus in servitutem redacti patriam virtutem proiecissent, neque rursus ob infirmitatem animi & consilii de libertate

recuperanda cogitarent. Ejus igitur auctoritate adducti Britanni, jam se movere, stipendium pendere recusare, atque apertè bellum Romanis inferre incipiunt. Quod cum esset Claudio (qui cum reip. præerat nunciatum, Romanum exercitum in hanc insulam iterum transiecit; interfecto (quid queris?) Guiderio motus omnes oppressit, ac Britanniam recepit.

AN. M.

4015.

P. N. C.

45.

Arviragus.

Sublato Guiderio regnum ad ejus fratrem Arviragum pervenit. Hic jam fratre necato, patriâ sub hostium imperium iterum accepta, calamitate redacta, tamen non se apimo demisit, sed eò etiam magis excandefactus erat cupiditate & patriam in libertatem vindicandi, & fratri cæterisque civibus,

bus, quorum injuria sanguis profusus esset, parentandi. Hujus igitur sollicitationibus rursus contra populum Rom. conjuratur, ac motus multo major concitatur. Quamobrem iterum accelerat Claudius, exercitu conscripto quamprimum in Britanniam contendit, ac superioris temporis memoria, nullam ad negotium consiliendum dubitationem infert. At spes Claudium de hac re opinioque fefellit, multoque ei major hujus motus reprimendi difficultas injecta est. Pluribus enim praeliis cum Arvirago congressus, cum satis magna utrinque incommoda essent accepta, nec inter utri anteferretur dijudicari posset, ad extremum ut componeretur laboravit, commodiores Insulae con-

ditiones parendi imposuit, Arviragum ob eximiam virtutem in fidem recepit, ac summo honore habuit, denique filiam suam Genistam, quam unicè amabat, ei in matrimonium dedit.

Marius.

Picti.

Avirago & Genista natus Marius cum gente Pictorum ex Scythis item procreata felicissimè rem gessit. Hi se cum Scotis conjungentes latiusque vagantes Britanniae fines violabant, nec munitionibus factis tardari, aut praesidiis positis, quo minus intolerantius praedarentur, proterri potuerunt. Quibus rebus adductus Marius, non ferendos eos existimans, magno exercitu comparato summis cum hoste copiis contendere, ac rem semel disceptare statuit. Picti item re animadversa

SEU ANGLIAE LIB. I. 31

animadversa omnes copias,
 quas ipsi ac Scoti conficere
 possunt, in unum locum con-
 ducunt, plenique spei bonæ &
 fiducia Britannis occurrunt.
 Inter hos ancipiti prælio diu
 atque acriter pugnatum est:
 tandem victis hostibus atque in
 fugam coniectis, rem obtinuit
 Marius. Quo prælio magna
 Pictorum pars cum ipsorum
 duce Lodrico periit: reliqua *Lodricus*
 multitudo, quæ ex fuga evase- *dux Picto-*
 rat; pace sunt usi, ultimis Sco- *tum.*
 tia regionibus ad colendum
 atque habitandum datis. Hi
 postea cum Hiberniæ populis
 (qui parvo ab iis traiectu di-
 stabant) connubia jungentes,
 in magnam paulatim & copio-
 sam gentem excreverunt.

Non multi anni intercesse-
 runt, cum Eleutherius Ponti-

AN. C.
 189.

Rex max. Britanniam Legatos
 miserit, qui hortarentur, ut
 barbara impietate ac superstiti-
 one reiecta verum Dei cultum,
 ac puram Christi religionem
 susciperent. Re; celeriter pro-
 bata, Legati binos libellos (quæ
 testamenta vocamus) in quibus
 sacrorum religio continetur,
 Britannis tradunt: Regem Lu-
 cium, multosque Insulæ primos
 institutis ac præceptis Christi-
 anis imbuunt: omninoq; aqua-
 le asperfusionis ritum ac cere-
 moniam (quem Græci à mer-
 gendo *Baptismus* dicunt) uni-
 versus hic brevi spatio populus
 accipit. Religione constituta
 Lucius mortuus est, nec ali-
 quem post se heredem reliquit.
 Quamobrem idem dies qui
 regi finem vitæ, initium Reip.
 civilis motûs attulit: nec non
 eodem

*Lucius 1.
 Rex Chri-
 stianus in
 Britannia.*

eodē vestigio barbari, observato
 tempore, molesti sunt. His per
 15. an. jactati fluctibus Britan-
 ni, magnas jacturas fecerant,
 nec quicquam tempestas re-
 mittit, resque jam, nisi quā citō
 subventum sit, summo esse in
 discrimine videtur. Quibus *Severus*
 reb, Romam nuntiatis *Imper.*
 Imperator omnibus rebus post-
 positis exercitum scribit, mag-
 nis itineribus in Galliam con-
 tendit, equites imperat, quan-
 tum est navium cogi jubet, nec
 quicquam ad celeritatem sibi *AN. M.*
 reliqui facit. Dum hae admi- *4176.*
 nistrantur, fama de ejus ad- *P. N. C.*
 ventu praecurrit, barbari eo- *206.*
 dem puncto temporis com-
 pressi, ac Britanni firmati sunt,
 jamque omnes motus conse-
 disse videbantur. Nihilominus,
 ne sapius his tantularum re-

34 DE REB. GEST. BRIT.

rum occupationibus urgerentur Romani, Severus ad eos ad-
cundum censuit, atque omnes
Insulæ partes cum exercitu
peragrandum, ut, si quo modo
posset, & Britannos in posterū
civili dissentione, & barbaros
rapinis populationibusque pro-
hiberet. Ne multa, omnibus
rebus rationibusque exploratis,
unicum omnibus remedium
statuit, si Britannis, adempto
rege, causam seditionis tolle-
ret; barbaris autem, obstaculo
aliquo loco objecto, spem atq;
audaciam infringeret. Britan-
nis igitur edixit, ne regem un-
quam in posterum creare &
constituere conarentur, sed pro
rege Britannia Imperatorem
in omne tempus Romanum
haberent. Ex altera parte Pictis
Scotisque fossam atque agge-
rem

rem obducere contendit: idq;
opus à flumine Tina ad mare
Scoticum 112. millia passuum
longè perduxit: idemque cre-
bris grandibusque palis inter-
ram demissis atque inter se re-
vinctis firmavit. Quæ munitio
ad hunc usq; diem vallus Sco-
ticus appellatur. His rebus per-
fectis, Severus, quæ visum est, *vallus Scoti-*
præsidia disponit, reb. mariti-
mis Carassum Britannum præ-
ficit. Post Romanorum abitum
Carassus, qui non modò liberta-
tem Britannis, sed etiam regem *Carassus*
(quo ab summa memoria ute-
bantur) ereptum perdoluit, *Britan.*
conjunctionē nobilitatis fecit, *præfectus.*
magnosque in rep. fluctus ex-
citavit. Ad quos sedandos Ale-
xander Imperatoris Legatus mit-
titur. Is, ut in mandatis habe-
bat, pacata provincia sævire,
mobilem.

mobilem & seditiosam gentem severitate & gravitate supplicii coercere atque in officio continere cepit. Qua re Britannorum animos jam ante alienos, sic incitados atque inflammatos reddidit, ut Romanorum imperia expellere patriamque in perpetuum tempus liberare, tota una mente summoque studio provincia consentiret. Ad hanc rem efficiendam Asclepiodatus veteris homo potentiae deligitur, ad quem summa rerum rediret: non de est igitur negotio dux, max. exercitu coacto varias manus diducit, Romanosque undique uno tempore vexare instituit. Romani quod tantas copias sustinere non possunt, ex omnibus partibus circumventi fugere, ac partim maritimas

Asclepiodatus novus Britannorum, dux contra Rom.

maritimas oras petere, partim
 ad legatum Aleetum se confer-
 re contendunt. Quorum mag-
 nus numerus ab hostibus inter-
 ceptus periit, pauci incertis *Romana*
 atque impeditis itineribus per- *praefidia*
 repentes incolumes ad Ale- *a Britannis*
 etum perveniunt. Nec vero *repulsa.*
 incitati studio & compendio ex
 direptis bonis Britanni desi-
 stunt, se magnis itineribus ex-
 tendunt, atque omni loco ex-
 pugnatoad Aleetum, qui non
 longo à Londino spatio conse-
 derat, exercitibus rursus con-
 junctis accurrunt. Habuit ille
 & ex ea manu, quam secum
 traduxerat, & ex iis subsidiis,
 quæ ex fuga convenerant, am-
 pliss. copias, quas omnes Bri-
 tanni uno praelio congressi fu-
 derunt, ducemque occiderunt.
 Nunc unus restabat Livius
 Gallus

*Libertas
Britannis
recuperata.*

*Asclepio-
datus rex
Britan.*

Coilus.

Gallus, qui urbem praesidio
tenens Londini constitit. Ad
hunc igitur pergunt Britanni,
urbemque obsidione oppugna-
re instituunt. quid plura? oppido
posito, Livioque capto, max-
simul bellum conficitur, ac li-
bertas recuperatur. Post hanc
victoriam Britanni, qui contra
externum hostem optime con-
spirare solebant, ipsi jam inter
se se consentire nequeunt, atque
ad veteres factiones seditiones-
que redeunt. Asclepiodatus
jam rex factus impotentius se
gessit, ac multorum animos
alienavit. Alterius factionis
Coilus Colcestriae Dux princi-
pem locum obtinebat. Hic,
cum res ad manus pervenisset,
regem praelio pulsum occidit,
ac regnum occupavit. Interea
Romani jam aliquot annis in-
termissis,

termiſſis, Conſtantium, qui *Conſtanti-*
pœnas à Britannis repeteret, *us.*

Inſulamq; reciperet, cum max.
copiis remittunt. De cujus ad-
ventu certiores facti Britanni,
ſuperioribus bellis conſumpti,
& civilibus diſcordiis fatigati
(cùm nullum tempus interce-
deret, quod vacuum à bello
atque otioſum fuerit) ſimul
quantum in ſe facinus admiſiſ-
ſent non ignari, ut, ſi à Roma-
nis victi eſſent, in omnem cru-
ciatum ſe venturos intellige-
rent, de reſiſtendo cogitandum
non cenſent: præſertim, cùm
utri remp. tenerent, non mul-
tum intereſſe ad pacem atque
ocium exiſtimarent. Legatos
igitur ad Conſtantium de pace
mittunt, & ſe in ejus fidem &
potestatem futuros oſtendunt:
denique de injuriis, quas Ro-
manis

40 DE REB. GEB. BRIT.

*Constantii
prudentia
in recipien-
dis Britan-
nijs.*

manis iutulissent, se omni rati-
one satisfacere paratos polli-
centur. Eorum satisfactione
accepta, Constantius pacem
confirmavit, ac reip. Partes la-
bectatas restituit, superiore
illa calamitate admonitus, soci-
os atq; amicos populi Romani
non amplius crudelitate reti-
nendos, sed omni lenitate poti-
us atq; clementia permulcen-
dos putavit. Qua de causa, ut
omnia jam plenissima pacis fu-
erint, tamen ne gens rursus
mobilitate animi deficeret, a-
micitiam hanc nuptiarum fir-
missimo scedere sancire, atque
uxorem è Britannis habere
placuit. Coili igitur nuper
mortui filiam Helenam, egre-
giâ formâ, plurimisque literis
præditam, de summa suorum
voluntate in matrimonium
duxit.

*Helenam
Coili filiam
Constanti-
us ducit.
AN. 304.*

duxit. His rebus transactis
 Constantius se Romam cum
 uxore recepit, ac paulò post
 Imperator factus, 30. annis
 Romæ simul & Britannia præ-
 fuit. Cui in utraque rep. Con-
 stantinus (is qui Magni cogno-
 men invenit) F. ex Helena *Constanti-*
 procreatus successit. Paulò post *nus.*
 hujus ætatem Picti Scotique
 qui jampridem illo muro tar-
 dati quiescent, nova quædam *Scoti sedi-*
 commovent, belloque Britan- *tio si.*
 nia ultro illato provinciam
 vexare institunt. Plurimis e-
 nim locis & perruptis & tran-
 scensis munitionibus se in no-
 stros fines magnæ multitudines
 profudère, multisque nos in-
 commodis inopinantes affecê-
 re. Necessario igitur tempore
 Romanorum iterum auxilia
 arcessantur, barbarique pellun-
 tur:

tur: &, quod ille murus terreus pro rerum natura dissipari facile scindique poterat, alter eodem loco ex lapide murus latius 8. pedes, duodenos altus extruitur. Nihilo segnius tamen post Romanorum discessum barbari (qui Britannorum cultum, solique bonitatem degustassent) consuetudine sua premere, & urgere, neque hac munitione prohiberi continerique posse. Legati igitur ad Romanos (qui tum in Gallia belligerabant) ut sibi subsidio veniretur, recurrunt. Hi major. negotiis districti recusant, atque ut in sua sibi in posterum virtute & diligentia subsidium positum sit, monent & hortantur. Cum ab hac igitur spe dejecti essent Britanni, &, magna multitudine hominum occisa, aut in servitutem

SEU ANGLIAR LIB. I. 43

servitutem abducta, cum reli-
 qui in oppida compulsi agrisque;
 interdicti se commovere non
 possent, hostis autem instaret
 atque immineret, ac res esset
 ad extremum deducta casum,
 ad extremum atque ultimum
 consilium decurrunt: Legatos
 ad Britanniae continentis re-
 gem dimittunt, quo in loco res
 sit demonstrant, petunt atque
 orant, ut sibi pro sanguinitatis
 & gentis necessitudine in sum-
 mo ac difficilimo tempore sub-
 veniatur: deinde si per eum,
 pulsus ac submotis barbaris oci-
 um atq; libertas redempta sit
 gratiam à parte sua relatum iri
 amplissime confirmant: deniq;
 eo tandem descenditur, ratio-
 ne nulla Romanorum, qui cli-
 entes suos deseruissent, habita,
 Constantinum regium fratrem,
 si

44 DE REB. GEST. BRIT.

AN. C.

327.

*Finis imperii
Romani
in Britan-
nos.*

*Constanti-
nus.*

Vortiger.

si rem obtineret, regnum, per
eos Britannia consecuturum.
Itaque ne longum sit, cum
Constantinus exercitu trans-
misso hostibusque remotis pa-
cem restituisset, atque in regni
per Britannos possessionem
profectus ex pactione fuisset,
eo loco Roman. in Britannos
imperium, quod 483. an. obti-
nuissent, penitus extinctum est.

Constantinus, paulo post ini-
tum Britannia regnum, à Picto
quodam, quo multum utebatur,
& quocum maximis rebus
communicare solebat, occidi-
tur. Erat per id tempus in Brit.
longè potentiss. ac ditissimus
Cornubia Dux Vortiger. Is,
cùm regnum diu cupidissime
appetisset, neque adhuc exi-
tum aliquem consiliorum re-
perisset, hanc optimè oblatam
occasionem

occasionem non dimisit. Habu-
 it rex tres filios, duos optimæ
 spei adolescentes Vtrum &
 Aurelium, in maximum verò natu
 Constantium facili ac simplici
 hominem natura, qui se patre
 vivo in monasteriū abdiderat,
 reliquumq; vitæ religiose du-
 cere statuerat. Hunc Vortiger
 e latebris invicissimum extra-
 hit, atque in regno collocat: ho-
 mini minimè malo cultodes ac
 stipatores, qui dominum per in-
 sidias tollerent, Pictos sicarios
 ponit. Qua indignissimè cade
 facta, ejus fratres Vter & Au-
 relins, sibi à simili casu timen-
 tes, regnum relinquunt, atque
 in Britanniam continentem
 profugiunt. At verò Vortiger
 rem ita belle dissimulat, ut a-
 vertendæ suspicionis causa &
 mortuum flect, atq; in percus-
 sores,

fores, qui pramium ferre deberent, animadvertat. His factis regnum facile vi & armis invadit. Hoc interim spatio Picti dolore ex morte suorum commoti, adjunctis sibi Scotis (quorum auxiliis atque opibus semper, siqua bella inciderant, sustentabant) bellū Vortigeri denunciant maximisq; coactis copiis summo conatu & contentione animi rem gerere incipiunt. Hic Vortiger suorum à se averſam meritò voluntatem timens, transmarinis auxiliis confirmandū se, neq; domesticis subsidiis fidendum statuit. Saxo-
Saxones in
Britanniam
accerſit.
 num igitur Germanorum copias, propositis amplissimè præmiis, auxilio arceſſit. Hi & naturā bellicosi homines, & Vortigeris pollicitationibus invitati frequentes tranſeunt, exercituque

ercituque celeriter collecto
 barbaros propellunt, atque in
 suas sedes reverti cogunt. Ho-
 stibus pulsus, regnoque liberato,
 Vortiger tamen auxiliares &
 transmarinas dimittendas co-
 pias non censuit: sed eorum se
 omni tempore, ad injiciendum
 & civibus & hostibus terrorem,
 utili ac fideli opera usurum spe-
 ravit. retentos igitur non ingra-
 tiis Germanos præcipuo sem-
 per honore habet, agris in Bri-
 tannia sedibusque donat, & quo
 firmiore amicitia vinculo con-
 junctus sit, uxore sua ex qua
 liberos habebat repudiata, du-
 cis eorum Hengisti filiam bona
 forma sed impia religione vir-
 ginem in ejus locum ducit.
 Quibus de causis Britannorum
 in regem odia, Saxonumque in-
 dies opes atque auctoritas cre-
 verant.

*Hengistus
 dux Ger-
 manorum.*

48 DE REB. GEST. BRIT.

verat. Tanta enim quotidie
 multitudo transibat atque in
 Britannia confederat (cultum
 enim nostrum homines feriae
 barbari adamant) ut Britan-
 nis jam viribus & potentia
 propè pares viderentur: nec
 dubitarent apertè has conditi-
 ones ferre, ut Britanni rura col-
 lerent, atque rei domesticæ da-
 rent operam: Saxones autem
 rei militari studerent, ac sub
 ipsis stipendia mererent: eo
 consilio, ut aliquos in armis
 exercitatos atque rei militaris
 peritos, qui imperii fines tue-
 rentur, tanquam in procinctu
 semper & statione haberent.
 Percepto dolo Britanni com-
 muni consilio regem adeunt,
 rem planè ac liberè exponunt,
 docent quam turpem rem Sax-
 ones honesta præscriptione
 texissent,

exissent, monent, cum vix jam illis obsisti posset, si opibus quotidie fiant auctiores, quantum in periculum de summa rerum veniatur: denique quibus rationibus existiment his malis occurrì posse, demonstrant.

Quam rem gravissimam Vortiger (qui majorem alienis quam suis fidem habebat) levi momento aestimavit, Britannosque cum se circumvenire velle diceret, non modò negando sed etiam irridendo est insecutus. Ab hac igitur spe depulsi Britanni unum restare cui studendum sit, existimant, si Vortigerem proditorem expoliare regno, Vortimeremq; F. (qui Saxonum alienissimus *Vortimer.* rationibus videbatur) subrogare possent. Quid multa? inito consilio rem citò perficiunt,

C

atq;

*Saxones à
Brit. re-
puls.*

*Impium
Saxon. Con-
siliū.*

atque adolescentem contra ho-
stes omnibus prædiis copiisq;
muniunt. hic temp. fortiter &
feliciter ductu suo gerit, Saxo-
nes bello persecutus quatuor
max. præliis perpetuò vincit,
omnesque ad extremum in in-
sulam Tenetam, ubi primò con-
federant, magnis incommodis
illatis compellit. Germani sic
exagitati, cum propositum te-
nere vi & armis nequirent, atq;
eò se dejectos dolerent, aliā
agendum ratione putabat, con-
siliū capiebant sceleris &
perfidie plenum, sed quo, si mo-
dò perficere poterant, omnia se
habere sperabant: Hengisti fili-
am (quam Vortigeri nuptam
demonstravimus) quæ, Vorti-
mere veneno necato, & viro
regnum, & patri civibusque li-
bertatem restitueret, suborna-
bant.

bant, Ne multa, hæc omnia simul uno unius nefariæ sceminæ scelere complentur, Vortimer à noverca necatur, regnum recipit Vortiger, Saxones in antiqua omnia spemq; posteritatis revocantur. Dux igitur Hengistus, qui imperium jam pridem Britannia spe devorarat, unius jam diei prolationem frustrationem putat, si malac ei occasio visa est, armatum concilium indicit, quid suæ voluntatis & consilii sit ostendit, queritur exploratam victoriā, atque prædam cunctatione sua & ignavia destineri, hortatur ut temporis opportunitatem capiant, neve in longiorem diem negotium differri patiantur. Re ab omnibus probata Hengistus pronunciat bellum Britannis primo quoque tempore inter-

*Hengistus
bellum in-
fert Brit.*

posita causa faciendum. itaque inter se cohortati discedunt, celeriter confecta causa bellum parare, Vortigiremque veterem amicum summa vi oppugnare instituunt. Quibus rebus cognitis Vortiger haeret, aestuat, quò se vertat non habet, queritur eos qui per se crevisserent, iis opibus ac nervis ad suam perniciem abuti. Dum sic exanimatus pendet animi duo simul occurrunt consilia, utrum se in Saxonum, qui iam patriae suae bellum inferrent, quibuscum sibi tamen omnia iura summae necessitudinis intercederent, fidem conferret: an auxilium ab suis potius, quos despexit semper ac metuebat, qui in eadem tamen causa & periculo versarentur, expeteret. E duobus consiliis explici-
tius

rius videbatur se ad cives ad-
jungere, patriamque defende-
re. His igitur difficultatibus
affectus Vortiger ad Britannos
confugit, eorum fidem implo-
rat, non longa utitur oratione,
scire se nihil ab ipsis meritò
suo tribui posse, unum hoc, ne
se destituto patriam etiam pro-
dant, monet. Ne sim etiam ipse
longior, Britanni periculo suo,
& amore patrię commoventur,
quantas max. possunt copias
summo studio & celeritate co-
gunt, atque hostium consilium
expectant. Hengistus jam erat
in itinere, ac paucis diebus pro-
perans ad Britannos pervenit.
Quos cum omnibus rebus pa-
ratissimos contra opinionem
offendisset, Vortigeremque,
quem à suis ferè desertum iri
sperabat, summis jam Britannię

copiis enixè juvari vidisset, consilium prælio decertandi deposuit, doloque aut insidiis, si qua facultas daretur, nitendum statuit. Insidiarum rationem sic explicabat, ut legati mitterentur, qui de pace cum Britannis agerent, peterentq; quod de conditionibus transigi posset, ut omnis utrinque nobilitas arma poneret, atque aliquò in colloquium veniret. Id si impetratum esset, suis præcipi voluit, ut secum cultros clam gestarent, signoque dato hostes, præter regem, ad unum omnes interficerent. Re deliberata, legati mittuntur, mandata ducis preferunt, facile illis de re probant, de loco & tempore infertur controversia: citò convenit, ut universa ex utraque parte nobilitas in Sarisburiensem

*Hengistus
insidias
struit Bri-
tannis.*

sem planitiem postero die de-
cenderet, atque æquo ab utrif-
que castris spatio consisteret.
His constitutis, omnia postridie
diligenter fiebant, cùm celeri-
tèr se expediunt Germani, sig-
noq; misso cultros educunt, atq;
in Britannos (qui numero ad
500. homines nobiles erant)
impetu facto, ad unum omnes
occidunt. rege, ut præceptum
fuit, excepto. Nobilibus ita per
fidem in colloquio circumven-
tis, regem Hengistus non tam
affinitate & beneficiis, quibus
astrictus erat, adductus, quàm
quod ex usu id Saxonum fore
putabat, diligenter conservavit.
Per eum enim, ut hætenus fe-
cisset, sic reliqua se conata per-
fecturum sperabat. Nam ut ab-
duce atque nobilitate orbati
fuerint Britanni, tamen, si quem

500. No-
bil. Bri-
tanni ex-
tincti.

fortè tanta multitudo (Saxoni-
 bus enim ingenti numero præ-
 stabant) sequeretur, eam meri-
 to potentiam metuebat. Itaq;
 expectandum illud, quo de
 summa re ageretur, tempus sta-
 tuit, cum copiis auctis atque
 amplificatis pari Saxones cer-
 tamine, atque æquo cum hosti-
 bus Marte contendere queant:
 satis habet in præsentia, si quid
 per compositionem, dum in ti-
 more fuerint hostes, exprimere
 atque extorquere possint. Agit
 igitur cum Vortigere ac perfici-
 cit Hengistus, Vt, quando Saxo-
 nes benè de eorum Repub.
 meriti in remotam ac deser-
 tam insulam relegentur, ali-
 quos sibi in mediterraneis re-
 gionibus, quos pari cum amicis
 ac sociis jure colere possint, a-
 gros ac terras largiantur, seque
 in

in posterum firmos ac fideles
 Britannis fore amicos recipit.
 Quatuor igitur agri feracissi-
 mas regiones, Cantium, Suffex-
 iam, Suffolchiam, & Norfolchi-
 am ex compositione tulerunt,
 atque hunc sibi domicilio lo-
 cum delegerunt. His rebus ex-
 pletis Saxones non cessant, ne-
 gotium urgent, ampliores quo-
 tidie suorum copias evocant,
 agros attribuunt, præterea Bri-
 tannos complures spe prædæ
 prolectant, ac se plus plusque
 indies confirmant. Quamprimum
 se satis valere sunt rati
 Germani, bello Britannos ite-
 rum illata causa laecessunt: hi se
 contra defendunt, & pro viri-
 bus resistunt. Ut omittam mul-
 ta, aliquot per annos inter hos
 continentia prælia intercedunt,
 Britannisque semper pejus

58 DE REB. GES. BRIT.

*Britanni à
Saxonibus
insecrati
Cambriam
petunt.*

succedit tempus, donec continuis incommodis afflicti, omnibus precibus detestati Vortigerem, (cujus opera perierant) ad extremū sedes relinquere, atq; undique fuga facta Cambriam petere, captisq; montibus & silvis ibi considere coacti fuerint. Est hæc regio aspera & montosa, & difficiles aditus atque impeditos habet. Huc igitur conjectos Britannos longius non sunt insecuti Saxones, sed optimis possessis agris, has illis solitudines remiserunt. At verò Vortigeri, jam ab externo hoste otioso, ne nunc quidem per suos pace frui licitum est. Tandem enim Vter & Aurelius, quos antè profugisse dictum est, revertuntur, ac non solū hæreditatem regni à Germanis, sed etiam à Vortigere (qui

fratre ejus)

*Vter &
Aurelius.*

fratrem eorum per proditio-
nem occidisset) poenas parri-
cidii persequuntur. Hunc igitur
primū in summis suorum studiis
copiisq; sublevati fratres vehe-
menter vexant, atque undique
bello peragitatum, in castello
quodam, quo se continebat,
oppugnatum tandem obseffum-
que comburunt.

Altero hoste deletō, ad Ger. *Octa Hen-*
manos contendunt, Hengisti; *gisti filius.*
filium Octam, qui Eboracum
occuparat, omnibus copiis op-
pugnare instituunt. Quid mul-
ta? Saxones circumseffi, atque
omnibus rebus necessariis in-
terclusi in deditiōem veni-
unt, atque Octa captus interfi-
citur. Horum igitur fratrum
ductu Britanni ex tot conti- *Britanni*
nentibus calamitatibus respira- *respirant.*
re, ac se paulum colligere ex-
perunt. Quo.

*Arthurus
ultimus
Britanno-
rum Rex.*

Quo tempore etiam Arthu-
rus Vtri filius 15. omnino an-
nos natus suscepit Rempub.
patriamque in liberanda patria
gloriam multum cumulavit. Is
undenorum annorum spatio,
quo regnum Britanniae tene-
bat, duodenis maximis contra
Saxones praeliis usque superior
fuit, eorumque opes & nervos
vehementer deminuit atque
infirmavit: quos penitus ex In-
sula forsitan expulisset, si non il-
lius impetus & conatus mors
in medio cursu immatura fre-
gisset. Hoc lumine extincto,
posterius non modò nihil acqui-
rere; Sed ne illa quidem, quae à
majoribus accepissent, retine-
re potuerunt. Nunc enim Bri-
tanni in antiquam recidunt for-
tunam, eunt retrò quotidie,
quoad continuis belli offensio-
nibus.

*Britanni
penè extin-
cti in Cam-
briam se re-
cipiunt.*

SEU ANGLIÆ LIB I. 61

nibus propè consumpti solum
tandem vertere, ac derelicta in
perpetuum patria imperium
dimittere, in Cambriamque
rursus fuga se recipere com-
puli sunt, neq; post id tempus
Britanni, sed ab Saxonibus O-
valli (quæ vox peregrinum il-
lorum lingua valet) appellan-
tur: Hi verò imperio potito,
coque in 7. regna diviso, totam
eam terram, quam obtinebant,
Angliam ab Anglis suis
nuncuparunt.

A. N. C.

589.

Nomen a-
mittunt.

Anglia un-
de sic dicta.

DE REBUS GESTIS
BRITANNIÆ COM-
MENTARIOLORUM.

LIB. II

Gregorius
Pontifex.

Auci anni transie-
rant, cum Papa
Gregorius, cognita
barbaria atq; im-
pietate provinciarum,
quibus jam omnia tenebantur,
hanc sibi curam suscipiendam
existimarit. Dolebat enim vir
bonus & acerbè ferebat eam
insulam & terram, quam ma-
jores ejus à fera & barbara ad
humanitatis & religionis cul-
tum traduxissent, rursus effera-

ri, atque omni religione deleta;
 barbarorum rursus in scitia, cali-
 gineque oppletam occupari.
 Quamobrem legati iterum in
 hanc insulam à Papa mittuntur,
 (cujus legationis *Austinus mo-* *Austinus*
nachus, quem supra nominavi- *Monachus.*
 mus, principem locum obtine-
 bat) Qui cum Anglis agerent,
 ne reliquias veteris Christianæ
 gentis opprimi vellent, atque
 ut ipse populus Germanus, qui
 jam hanc terram possideret, ab
 impietate discedere, & Chri-
 stianam recipere religionem
 animum induceret. Quid opus
 est plura? Persuadetur *Ethelber-*
Cantij *tus Cantii*
 Regi primùm *Ethelberto* (quod *Rex fit*
 ædem etiam tum *Pauli Londi-* *Christia-*
 ni dicebat:) atque hujus exem- *nus.*
 plum deinceps, reliquis secutis *AN. C.*
 regibus, tota rursus Insula pau- *604.*
 latim fit Christiana. Quo pacto
 hominum

64 DE REB. GEST. BRIT.

*Templum
Paulinum.
AN. C.
636.
Cantabrigi-
ensis Aca-
demia à
quo funda-
ta.*

*Iuus rex
Morachus.*

hominum barbarorum duri
mores immanisque natura re-
ligione imbuta mansuescere
sensim, ac remollescere cæpit.
Paulò enim infrà hanc memo-
riam Cantabrigiensis Acade-
mia à Sigeberto Orientalium
Saxonum rege constituta est:
tantumque minutatim desuefi-
ebat, barbaries, religionisque
apud eos ac bonarum literarum
cultus valebat, ut per idem fe-
rè tempus rex Iuus, qui Austrā-
libus Saxonibus imperabat re-
gno sponte deposito, tenuem
& miseram cum otio & religi-
one vitam optarit, seque unà
cum uxore in Monasterii soli-
tudinem abdiderit.

BITH.

BITHRICVS ORIENTA-
LIUM SAXONUM REX.

LONGO intervallo, Bith-
rico in iisdem regnante Saxoni-
bus, sanguinis iterum imber in
Anglia defluxisse proditur, ac *Pluvie*
mirabili modo in hominum *portentoſe*,
vestes illapsus crucis similitu-
dinem effecisse. Hoc eodem
tempore Daci, ex Germanis
itidem orti, multitudines ho-
minum exemplo Saxonum
transportare, maritimasque re-
giones incolere atque habitare
ceperunt. At verò ab Anglis
vehementius exagitati diutius
consistere nequibant atque e-
odem citò, quò venerant, re-
ceptui consulebant. Rex Bith-
ricus, postquam imperium diu
cum laude tenuisset, ab deter-
rima

AN. C.
778.

66 DE REB. GEST. BRIT.

rima muliercula uxore sua Ethelburga veneno sublatus est. Quod immane facinus detestata nobilitas decretum fieri posterisque prodi voluit, Ne regum unquam in posterum tempus uxores reginae nomine afficerentur, neve ullius participes majestatis in folio cum regibus assiderent. Paucis annis intermissis Daci, quos rejectos diximus, mare rursus cum amplissimis copiis trajecerunt, regemque Egbertum, qui magnam Angliæ partem possidebat, prælio vicerunt: ex eoque tempore tam firmas hinc sedes ac domicilia collocarunt, ut removeri, rursus nullo modo potuerint, & continuis diebus opibus numeroque adacti Anglis tandem, ut illi Britannis fecissent, periculum
De

Egbertus
R. à Dacis
victus.

de summa imperii curamque
attulerint.

ALVREDVS,

QVIBUS rebus adductus
Australium Saxonum rex Alu-
redus (is qui Oxoniensem fun-
davit Academiam) quam ma-
turrime occurrendum putavit,
&, quod alia multitudo Daco-
rum expectaretur, quampri-
mum configendum statuit. Ce-
leriter igitur exercitu coacto
legatos ad Dacos mittit, Ne
vim facere velint, atque ut de
finibus Anglorum, qui nihil ad
eos pertinerent, sua sponte de-
cedant: id ni faciant, se vi vim
illatam defendere, atque armis
de suo jure decertare paratum.
Ne multa, nihil ejus minis Da-
ci moventur, reque ad arma de-
ducta, utrinque firmissimis co-
piis,

*Australium
Saxonum
Rex.
AN, C.
872.
Oxonienfis
Academia
fundata.*

piis castra castris conferunt. Vbi rem ducere Alaredus, atque occasiones observare. Nec, si solertia aliqua superior esse posset, a quo Marte contendere, ac se exercitusque fortunas in dubium devocare statuit. Non enim minus esse imperatoris existimat consilio quam gladio vincere. Quamobrem se castris continet, neque hostibus pugnandi potestatem facit. Interim per causam explorandarum hostium rationum rem plenam audacia suscipit, habitum indutus tibicinis in Dacorum castra transit, arteque sua, qua plurimum pollebat, eorum animos oblectat, atque ibi sine ulla suspitione versatus omnem rationem castrorum, & magnam consiliorum partem cognoscit.

Consecutus

*Alaredus
sub tibici-
nis habitu
Dacorum
castra &
consilia cal-
lide explo-
rat.*

Consecutus id quod animo
 proposuerat, se inde rursus
 corripit, atque ad suos recipit.
 Ad quos, statim concione ad-
 vocata, rem palam proponit,
 Dacorum luxuriam atque osci-
 tantiam docet, hortatur ut se ad
 pugnam parent, nec tantam
 fortunam è manibus dimittant:
 denique quid fieri velit osten-
 dit. E castris silentio noctis
 egressus ad Dacos pervenit,
 subito eos nec opinantes som-
 no vinoque oppressos adoritur,
 ne arma quidem capiendi fa-
 cultatem dat, sed novitate
 rei perterritos atque impe-
 ditos acriter urgens, mag-
 nam partem coneidit, reliqui
 se ex castris ejecerunt, atque
 impedimentis amissis præcipi-
 tes se fugæ mandarunt. Quibus
 omnibus postea in deditiōem
 acceptis.

70 DE REB. GEST. BRIT.

acceptis, iis, qui Christianam amplecti religionem vellent, regiones Angliæ ad orientem incolere permisit, reliquis omni insula interdixit, & confestim discedere iussit.

Elseleda.

ALUREDI filia Elseleda medias Angliæ partes obtinebat. {Hæc puerperii dolores semel experta, iterum in vinum complexum venire nolebat, cum negaret esse primariæ feminæ eas voluptates sequi, unde dolor postea tantus orietur.

N. B. *Hactenus plures fuerunt in Anglia reguli: ideoque certus illorum numerus observari non potuit.*

ADELSTANVS.

I. Rex totius Angliæ
Dacis eie-
ctus.

ADELSTANVS Aluredi nepos (felix progenies) ejectis penitus Dacis, Ovallis pacatis, omnique

omnique Scotia devicta majorum facile gloriam adæquabat. Hoc igitur tenente, post magnam imperiorum & fortunæ varietatem, res rursus ad unius imperium (monarchiam Græci vocant) recidit.

EDVINVS.

AT hujus longè dissimilis nepos Eduinus à naturali stirpis bono degeneravit vitio depravatæ voluntatis. Eodem enim die, quo rex imposito diademate factus est, vim cognatæ suæ hominis nobilis uxori multis inspectantibus intulit: nec ita multo post ejus virum, quo flagitiis suis frui posset liberius, innocentem interfecit. Quæ scelera longiùs impunè homo consceleratus non tulit, odioq; incensa nobilitas Eduinum tertium

I I. Anglor.
R.

tium jam hunc annum regnantem à reipub. procuratore demovit, Edgarumque fratrem, virum omni laude ornatissimum, in ejus locum substituit.

EDGARVS.

III. Anglor.
R.

Hic in ceteris ejus rebus sapienter gestis viam etiam reperit, qua via lupis immanissimis bestiis (quæ tunc omnia vastabant) penitus hanc Insulam vindicaret. Rationem autem consilii sic expedivit, Ut à rege Ovallorum, qui tunc Angliæ vectigalis erat, 300. in singulos an. lupos stipendii nomine exigeret, atq; id usq; faceret, dum ejus bestiarum species tanta diligentia conquisita, omnino deficeret. Quod sapientis consilium felix eventus comprobavit, Nunquam enim possit

Lupi quæ
ratione ex
Anglia ex-
tirpati.

id tempus natus in Insula lupus visus est. Hac re emerita, rex statim alteram ex imperii sui finibus non minus feram atque immanem bestiam Ebrietatem exegit. Cum enim immanioribus poculis cives sui patrio more uterentur, nec aliquis modus haberi posse videretur; Edgarus ipse equo vectus omnes partes circuibat, popinas passim (una uno in vico relicta) dejecit: præterea quantum quisque uno haustu, notis in patera descriptis, inferret, edictum proposuit. Neque verò in hoc rege magnanimitatis exempla defuerant. Dum animi causa consistebat Oxelli, atque à prætorio rei divinæ faciendæ causa ad D. Ioannis transibat, ratem ab 8. regibus, ipso clavum tenente, remis incitari

*Ebrietas
ex Angl.
exterminanda.
14.*

D voluit

voluit. Hi autem erant Cambriae, Monae, Septentrionalis Australisq; Ovalliae, Damniorum, & Gallovidiae reges: quos id temporis omnes sub imperio ac ditione sua habuit.

ETHELREDVS.

IV. *Angl.*
R.

VERUM hujus filius Etheldredus ignavia & turpitudine sua non solum patriam, sed etiam omnium majorum gloriam delebat. Cujus sub imperio Angli, quod expulsis, aut infidem receptis Dacis tot annos in libertate atq; in laude vixerant, rursus in eorum servitutem imposito stipendio veniebant: ac tam nullius usus rex fuit, ut Daci dimissi cum stipendio rursus identidem eo consumpto redire, longè latèq; prædari, ac, cum se antè exple-

sent

sent, non sine muneribus amplissimè datis abscedere consueverint. Cum sic animi molitie Etheldredus victoribus servituti addictis patriam prosterneret, cives verò eum quotidie vocibus carperent, atque ignaviam objectarent, eò denique compulsus est, ut aliquid sibi agendum & moliendum putaret, & tamen quidvis, potius quàm aliquid virtute conandum. Consilium igitur inivit pro sua dignitate parum honestum, pro rei periculo satis tutum. Vt clam dimissis quoque versus nuntiis, omnes Dacos, qui in Insula quavis de causa manerent, una die & hora constitutis comprehendi à magistratibus interficique juberet. Qua re diligenter administrata, fama jam de cæde Dacorum

*Dacorum
cædes.*

per orbem terrarum percre-
buit, atq; ad Regem Dacię Sue-
nonem in germaniam pervenit.
Hic è vestigio furenter iratus
nullum tempus ulciscendi di-
mittendū existimat, bellumq;
parare quamprimum instituit.
Infinitis igitur coactis copiis,
classēq; quā maxima expedi-
ta, atq; in unum locum contra-
ctacursū ad Angliam versum
dirigit. Eò cum venisset dimi-
sit plures manus, navesque in
multas insulę partes ejecit,
hostesq; undiq; uno tempore
vexare constituit: eo consilio,
ut Anglorum copiis distentis
ac multitudine circumventis,
simul eos & suis rebus despe-
rare cogeret, & fugam etiam
intercluderet. Daci igitur tan-
tum studio & virtute paucis di-
ebus effecerant, cū omnium
animi

SEU ANGLIAE LIB. II. 77

animi ad ulciscendum arderent
capto atq; abacto pecore, fru-
mentis succisis, oppidis vicisq;
exustis, hominibus usq; ad im-
puberes flamma ferroq; nece-
tis, ut omnes propè ad perni-
ciem profligata Anglorum
fortuna perditq; viderentur.
Ex qua tamen ex de media rex
ipse Etheldredus evaserat, atq;
ad Richardum Normanorum
Ducem, cujus filiam in matri-
monio habebat, cum uxore li-
berisq; profugerat.

SVENO DACVS.

IAM igitur Sueno Dacus
rerum potitur, ac se regem
Angliae declarari jubet. Hoc
mortuo, ad ejus filium Canutū
hareditas regni pervenit.

V. Angl.
R.

CANVTVS.

VI. Ang^R SED ecce tibi repente E-
 theldredi filius Edmundus,
 Suenonis morte percepta, in
 Angliam clam redit, reliquiis
 internecini illius belli colle-
 ctis à Canuto regnum depos-
 cit, armisque, si defugiat, jus
 suum exequi paratum dicit.
 Breve faciam, aliquot inter eos
 praeliis tactis, ad extremum cō-
 venit, ut diviso regno circum-
 scriptisq; finibus simul uterque
 sine alterius offensione animi
 regnaret. His constitutis, non
 longo post tempore quidam
 Angliæ Comes nomine Edri-
 cus, qui ea re se Canuti grati-
 am redempturum sperabat, re-
 gem suum Edmundum occidit,
 atq; ad Canutum rem latus de-
 ferens. Hoc, inquit, amoris tui
 causa

Edmundus
 Etheldre-
 di filius ne-
 farie inter-
 fectus.

causa Canute feci. Quem ita-
 tim Canutus excepit, ac præ-
 mium, inquit, tanto facinore
 dignum feres. Te enim in alti-
 ore loco & gradu, quàm in quo
 quisquam Anglorum est, collo-
 cabo: simulq; eum comprehen-
 di, atq; securi feriri jubet, ab-
 scissumq; caput in hasta fixum
 in altissima urbis porta consti-
 tui. Ex eo tempore regnum
 Angliæ ad Canutum stirpemq;
 ejus integrum, sed ad breve
 tempus pertinebat. Cum pri-
 mum enim ejus filii duo (post-
 quam triennium uterque reg-
 nasset) non sine suspitione ve-
 neni sunt mortui, gens una
 quoq; Dacorum occidit.

EDOARDVS CON-

FESSOR.

HIS extinctis, Edoardus

VII Ang.

R.

D 4

alter

alter Etheldredi filius (qui
 Confessoris cognomen habe-
 bat) ex Gallia evocatus reci-
 pit imperium, Anglorumque
 gentem iam intermortuam
 excitavit. Neq; verò familiam
 solum suam Edoardus, sed to-
 tam etiam Rempublicam affli-
 ctam & prostratam erexit, ve-
 teresq; leges ac mores perpur-
 gavit: quos propterea quod ad
 rem omnium communem sa-
 lutemque direxerat, Commu-
 ne ius appellavit. Post huius
 mortem, quòd liberis orbus
 decedebat, inter Gulielmum
 Normanorum Ducem, huiusq;
 nepotem, & Haroldum magnæ
 potentia Ducem de imperio
 est coorta contentio. Guliel-
 mus, quòd Edoardi proximus
 hæres, etiam ab eo scriptus es-
 set, regnum vindicare. Contrà
 Haroldus

Gul. Nor-
mann.

Haroldus
Dux.

SEU ANGLIAR LIB. II. 81

Haroldus ex iure Canuti, cui propinqua cognatione coniunctus erat petere & persequi, præoccupatoq; regno vi id tueri, alterumq; prohibere contendit. Conferamus in pauca, Gallus magno exercitu transmissis armis concertatū venit, & cum Haroldi copiis ad oppidum Hastingu in suffexia congressus est. Quo prælio victis Anglis Haroldus occiditur, Gulielmusq; potius, u. *Angl. & Daco. gens* tramq; simul Anglorum Da- *& Guliel. extirpata.* corumq; gentem in perpetuum delet.

D 5

DEE

DE REBUS GESTIS
BRITANNIÆ COM-
MENTARIOLORUM.

LIB. III.

GULIELMUS VICTOR
VIII. *Anglorum Rex.*

*Sub hoc
rege Angl.
a Gallis
occupata
est.
AN. C.
1067.*

Hoc bello confe-
cto, Normani se
Victorem cogno-
minari voluit, ex-
ercitum suum ho-
noribus bonis, agris Anglorum
donavit, incolas ipsos partim
sedibus ac fortunis eiectiones pa-
trix solum vertere, partim du-
ra servitutis conditione iniun-
cta, omnes indignitates contu-
meliasq;

meliasq; perferre coëgit: usq;
eò, ut iam in Anglia nomen ip-
sum Angli in odium atque in
ignominiam venerit.

In hoc communi incendio
uni ex omnibus Cantiani inte-
gri invictiq; supererant, uni se
victori opponere, libertatem-
que defendere non dubitarunt.
In eos igitur celeriter compo-
sitis rebus exercitum Victor
ducit. Cantiani interim copias
cogere, civitates sollicitare,
plebem concitare, ac, nisi pa-
triis institutis legibusq; serva-
tis, honestissima conditio pacis
offeratur, extremam belli for-
tunam periclitari constituunt.
Summam imperii Stigando
Cantuariensi Archiepiscopo,
ac Monasterii praefecto (quem
Abbatem dicunt) Ethelino
deferunt. Hi omnibus rebus

*Cantiani
ex omnibus
Anglis soli
relikti in-
tegr.*

84 DE REB. GEST. BRIT.

ad bellum parati ad silvam
 Suanescombam confidunt, ac
 Normanorum adventum præ-
 stolantur. Galli jam contemp-
 tis hostibus ac superioris tem-
 poris proventu sublatis, raptim
 atq; turbatè omnia agere, indi-
 gentius iter facere, omnemq;
 moram aut diligentiam suorum
 virtutem spemq; minuere, ac
 tardare victoriam existimare.
 Quibus rebus per explorato-
 res cognitis, occasionem rei be-
 ne gerendæ sacerdotes arrip-
 unt, quo pacto hostes inopinan-
 tes atq; inscios per insidias op-
 primere possint cogitant, con-
 silium capiunt, ut viridē quisq;
 abscindat ramulum, ac præ se
 ferat, itaq; occultatum in acie
 certis ordinibus agmen proce-
 dat. Erant in via, quâ hostes
 iter habebant, multis millibus
 passuum

*Cantiano-
 rum insidie
 quibus
 Gallos vin-
 cunt.*

passuum campestria atque demissa loca: hæc satis alti undiq; montes excipiebant. Eo promoveri, atq; in his summis montibus consistere sic agmen iubent, ut summam silvæ speciem atq; opinionem præbeat. Deinde, quamprimum se hostes in convallem demittant, ut projectis frondibus se armatos ostendant, atque ad hostes paulum progrediantur, præcipiunt. Quibus rebus ex præscripto completis, cum se hostes, prout provisum fuit, iniquis locis subjecerant, ac jam primum quid instar silvæ promoveri senserant, deinde puncto temporis armatos in acie hostes viderant, concurrere, & trepidare, nec, quam se in partem conferrent, intelligere. Cum sic, inquam, omnia Gallorum consilia

*Conditio-
nes pacis
inter Can-
tianos &
Gallos*

silia frigerent, legati sacerdo-
tes, ut inter se constituerant, ab
Cantianis exeunt, hostesque ti-
more perterritos paulum con-
firmant. Ut ad ducem ventum
est, legationem renunciant, cu-
jus hæc summa fuit. Si ipsis po-
sterisque per eum legibus ac
moribus antiquis frui liceret,
se pacem cum eo esse facturos:
sin postulata sua neglexisset, se
occasione temporis uti, atq; ar-
mis de suo jure disceptare pa-
ratos. Quorum oratione per-
cepta, Victor, etsi conditiones
sibi ab hoste victo ferri dole-
bat, tamen necessitate coactus,
rem concedendam, & quavis
utendum conditione putabat.
Itaque legatos liberaliter ora-
tione prosecutus re impetrata
dimittit, eosq; in posterum bo-
na spe complet: deniq; omnes
data

data fide ab armis discedant. Ex quo fiebat, ut, cum totam remp. Victor commutarit, hanc partem non attigerit, atque eæ leges, quæ antè totius Angliæ communes fuerant, proprio post jure in Cantio solam salvæ incolumesque permanerint: (præter quod etiam cives Londinenses Episcopo suo, qui apud regem auctoritatem habebat, deprecatore usi easdem immunitates, quas ab Edoardo Confessore accepissent, regio concessu chirographoque confirmatas obtinuerint.) Non longo spatio quo hæc gesta sunt, cum imperii gravitate oppressa plebs se pluribus in locis commoveret, Victor, omnibus pacatis partibus huic malo, ne rursus accideret, medendam existimavit.

Itaq;

Itaq; omnibus iis locis, quæ ad
 seditionem opportuna vide-
 bantur, firma castella commu-
 niebat, præsidia collocabat, spe-
 culatores apponebat qui ple-
 bem observarent, atq; in officio
 continerent, præterea noctur-
 nos coitus & conventus veri-
 tus, quo tempore quisq; omni
 lumine extincto cubitum iret,
 ac se quieti daret signum pri-
 ma nocte campana mitti vole-
 bat. Quem Angli sonitum ad-
 huc Gallorum lingua *Coverfen*
 vocant. His negotiis expeditis
 jam Suenonis, quem suprâ dix-
 imus, liberi ex Germania exce-
 dunt, magnoq; navium nume-
 ro in Eboracensi conventu ap-
 pulso bellum Victori facere, vi-
 q; jus regni petere contendunt.
 Verùm hi celeriter à rege
 profligati re infecta refugere,
 atq;

*Suenonis
 Liberi.*

atque iisdem itineribus, quibus eò venerant, ad salutem contendere coacti sunt. Quibus pulsus, Eboracenses & iracundiæ regiae, & fortunæ poenas pertulerunt. Victor enim *Eboracum devastatum* omnem eum tractum insulæ, qui inter Eboracum Dunumq; intetjacet, quod hostibus favisse finibusq; suis eos recipisse dicebatur, ita vastavit ac depopulatus est, ut agri solum ab incolis derelictum, inconfitum, incultumq; novenos annos vacarit. Extremis ferè regni temporibus Gulielmi maximus filius *Robertus.* Robertus, ad quem patre mortuo Normania pertinebat, quod regno nuper tanto parto sibi tamen patrimonio cessum non erat, rem indulgentiùs ferre, occupatoque tempore provinciam vi & armis invadere instituit,

instituit. Qua petulantia commotus Victor, exercitum conscribit atque in continentem transit, bello contra filium contendere, jusque suum obtinere parat. Veruntamen, cum res ad manus deducta esset, casusq; cecidisset, ut hi comminus remgerent, patremq; filius equo dejiceret, hic, percepta paterna voce, hostilem personam exiit, ac pietatis partes egit. Protinus enim ad pedes defiliit, ac patrem hostium incursum telisq; penè obrutum texit & conservavit. Eoq; casu & repente praelium, & in posterum controversæ sunt diremptæ. Gulielmus Victor strumam quandam (quod malum regium vulgò, ob id fortè, vocatur) solo manuum contactu curabat: atq; eadem postea medendi

virtus

virtus divinitus ad omnes Anglia reges reginasq; tanquam hereditario quodā iure transfusa manavit. His rebus ut potui breviter ac summatim positus, usus tandem videtur poscere, ut numerus etiam annorum ordine servato rebus à quoque gestis attexatur. Victor igitur in Anglis regnum 19. añ & undenos ferè menses obtinuit.

Struma & regibus Angliae curabilis.

R V F V S.

Huic Rufus F. successit. His temporibus è fonte quodā in conventu Bercheriano sanguis mirandum in modum ebullierat: ex eoq; tempore diebus circiter 15. ingentes è coelo flammæ emicuisse constabat. De hoc rege nihil admodum commemorabile scribitur, nisi quòd castellum illud

AN. C.
1086.
IX. Ang. R.

*Turris Lē-
dinen sis.*

illud nobile, quam Turrim vo-
cant, ad fluminis ripam extrux-
erit Londini: atq; huiusmodi ei
casus affuerit, ut nullibi præter
in ea septa silva (quam ut effli-
cerent ipse ac pater eius, multa
longe lateq; oppida ac sacras
edes delerant) errante invena-
tione sagitta vulneratus interi-
erit.

HENRICVS. I.

A. N. C.

1099.

X. Ang. R.

HuNC, postquam 12. annos
& 11. ferme menses regnasset,
Henricus frater subsequitur.
Is literis Cantabrigiæ diu
operam dedit, atque eius rei
amplissimum fructum perce-
pit. Namque inde non mo-
dò continentix atque inte-
gritatis laudem, sed etiam Lite-
rati (quem sua lingua *Beaucler-*
cum dicunt) cognomentum
invenit

invenit. Accedit, quod Edoardi
 Confessoris æquissimas leges
 retulerit atq; emendarit. Non
 quo tamen huic per has eximi-
 as virtutes otioso à molestiis,
 atque ab injurijs libero esse li-
 cuit, ab eodem enim Roberto
 Normaniæ Duce, qui bellum
 antè patri intulerat, bello eti-
 am nunc frater laceffitur. Hic
 inquam, regni jam Angliæ hæ-
 reditatem petit, atque animo
 etiam, si denegatum sit, armis
 repetere paratus est. Verum
 has Henricus controversias, an-
 tequam ad vim veniretur, fœ-
 dere factò composuit. Fœderis
 autem conditiones erant, Ut
 uter eorum vita superasset, u-
 triusque simul hæreditatem ca-
 peret: Roberto interim qua-
 dam quotquot annis pecuniæ
 summa pensitata. Quare Dux
 regni

regni cupiditate inductus diutius non stetit, denunciatoque bello, quod in longiorem diem pacto collatum erat, vi id representare contendit. Ne fin longior, res ad arma redit. Rex fratrem victum apprehendit, perpetuæque custodiæ mandat, hæreditas autem provinciæ Normaniæ ad Angliæ regnum adjungitur. Ad id temporis Ioannes Cardinalis ad sacerdotum nostrorum ritus & mores emendandos à Pontifice Maximo missus est. Hic, cum in consilio publicè graviterque in eorum libidines inVectus esset, postero ipse die in adulterio comprehenditur, magnamque & inimicis ridendi obtrectandique causam, & ordini suo dolorem atque ignominiam iniecit. Henricus Rempublicam Anglorum

*Normania
iungitur
Angliæ.
Iohann.
Cardinalis
in adulterio
deprensus.*

*Henricus
II.*

SEU ANGL. LIB. III. 95

Anglorum 35. annos & 4. menses moderatus est. Quo mortuo, controversia de imperio inter filiam ejus Magdalenam, atque Stephanum Victoris filium natum intercesserat. Inter quos post aliquot belli contentiones pactum fuit, Regno Stephanum, quoad vita superesset, potiturum: morte verò obita ad Magdalenam id filium Henricum perventurum.

STEPHANVS.

AN. C.

1135.

POSTEA igitur quàm 18. annos & 11. prope menses regnasset, Stephanus decessit, atque Henricus Magdalene F. ex pactione regni hereditatem crevit.

XI. Anglia
R.

HENRICVS. II.

AN. C.

QVO tempore, pons Londinensis

1154.

XII. Anglie

R.

Pons

Londinensis

edificatur.

dinēsis ex materia per sacerdotem quendam fieri atque ædificari captus est. Henricus Hiberniam Insulam, quæ jam permultos annos ab amicitia Anglorum defecerat, recipit, iterumque reip. adjunxit. Hic rex filium se vivo suum diademate cingi voluit. Cujus rei incommoditatem infœlix exitus ostendit. Filius enim non ita multo post, nascitis sibi duobus fratribus soceroque Gallorum rege, rebellionem fecit, impiumque contra patrem bellum atque arma sumpsit. Veruntamen tantum apud regem paterna indulgentia valebat, ut prælio devictum illud genus ingratum non modò in fidem rursus & misericordiam receperit, sed etiam iterum filio suo unâ cum uxore diadema restituerit,

stituerit, volueritq; , quo firmi-
ore in posterum amoris vincu-
lo tenerentur, ut cibum quoti-
die unà caperent, atque in co-
dem omnes cubiculo cubita-
rent. Per hæc tempora vegran-
dis defluxisse grando proditur,
ac tanta vi descēdisse, ut homi- *Grando*
nes atque bestias passim inter- *terribilis.*
fecerit. Eadem tempestate ma-
gnus Iudæorum numerus, qui
per paschalia puerum immola-
viscent, cruce affectus est. Hen-
ricus 34 annis, & paulò 7. men-
sibus amplius regnavit, ejus, de
quo antè dictum est, filii super-
stes.

RICARDVS. I. AN. C.

QV A de causa regnum ad ^{1188.}
ejus F. secundum Ricardum ^{XIII. An-}
(qui ob egregiam animi forti- ^{glia. R.}
tudinem *Cœur de lion* Gallicè
dictus est) gente pervenit.
E Dum

*Judei neca-
si.*

Dum hujus creationis ceremo-
nia peraguntur, ne quis adesset
Judæorum (quorum erat in
Anglia tunc magnus numerus)
interdictum fuit. Ex quo, cum
regius servus quidam Judæum
conspicatus increparet eum,
diceretque à rege vetitum ne
quis Judæus interesset, magnus
continuò tumultus excitatus
est. Populus enim (qui plerun-
que levem auditionem habet
pro re comperta) male per-
cepta nominis voce, Omnes à
rege occidi jussos ratus, impe-
tum in Judæos, qui tum inter-
rerant, odio ac furore impulsus
facit, omnesque, quos consequi
potest, interficit: atque eodem
impetu cursuque continuato ad
urbem contendit, domos Judæ-
orum compilat, liberis vim af-
fert, ipsis vitas eripit, nec alicu-
jus

jus ætatis aut sexûs ulli pareit.
 In quos latrones rex, quod res
 ad plures pertinebat cum sum-
 mē cuperet, tamen animad-
 vertere non potuit. Eadem igitur
 licentia insequenti anno
 rursus Iudæi pluribus regni lo-
 cis despoliantur, atque ita mi-
 serè vexantur, ut remedium
 malorum morte querere, ac
 suæ vitæ durius consulere co-
 acti fuerint. Vt omittam reli-
 quos, ex iis, qui Eboraci consti-
 terant, 400. fuerunt, qui de
 tempore & mortis genere in-
 ter se constituentes, sibi majores
 venas incidērunt, atque unā
 cum sanguine vitas etiam effu-
 derunt. Suscepto regno, Ricar-
 dus fœdus cum Philippo re-
 ge Gallorum iniit, Vt con-
 junctis copiis unā Turcis bel-
 lum inferrent, summisq; simul
 opibus

*Philippus
 Rex Gallo-
 rum &
 Ricardus
 intro Fœde-
 re Turcis
 bellum in-
 ferunt.*

opibus Hierosolymas, sanctam
 terram, recuperare contende-
 rent. Rebus igitur Angliæ con-
 stitutis, atque antistiti, qui domi
 videret, Eliensi relicto, profe-
 ctionem parat, votis nuncupa-
 tis exit, Philippum, quod tar-
 dius rem administrabat, ante-
 vertit, solus ex itinere Cyprum
 insulam, ne inficiens sit, opibus
 suis copiisque capit. Quibus
 rebus gestis, Philippus cum
 omnibus copiis consequitur,
 exercitibusque conjunctis si-
 mul Prolemyadem (quam Ac-
 conem nunc appellant) oppug-
 nant, oppidoque potiuntur. Ea
 qua victoria, ut sit, gravis inter
 duos reges coorta seditio est,
 ita ut manum conferere atque
 armis dimicare conarentur.
 Philippus perstat in iracundia,
 ac domum decedens socium
 non

non solum deserit, sed etiam
 Normaniam (quam sub ditione
 nostra teneri demonstravimus) *Seditio tur-*
 hostilem in modum spoliare *ter Philip-*
 vexareque instituit. Eodem etiam *pum &*
Ricardum-

am tempore Ioannes regius
 frater Angliæ regnum (quod
 in Eliensis antistitis procurati-
 one relictum audivimus) inva-
 debat. Ricardus sic à Gallo
 projectus, conatu tamen atque
 itinere non desistit, omnemque
 spem in virtute ac celeritate
 reponit. Itaque inde magno
 progressu ad Ioppem pervenit,
 urbemque post gravem obsidi-
 onem recipit. Quid multis
 opus est? Turcas post id variis
 præliis vincit, atque omnia in-
 dies ei secundiora cadunt, cum
 repente hominem in medio
 cursu fortissimum fortuna quo-
 que deserit. Iam enim ad eum

Ricardi ad-
versa for-
tuna.

de fratris, ac regis Gallorum injuriis defertur, simul periculum atque angustia, in quibus provincia versetur, latius, quam res erat, perscribitur. Ricardus igitur prætenuens suis, atq; auxiliari cupiens, iter suppressit, rem illius belli disposuit, pacem cum Turcis in triennium confecit, Cyprum pro Hierosolymis (unde olim reges Anglorum Hierosolymarum diu nomen titulumque tulerunt) cum Guidone Lusitiano commutavit. His rebus explicitis, castra movet, atque in Angliam omni studio, & celeritate incitatus fertur. Quo in itinere, ut Thraciam parva manu comitatus petebat, (partem enim exercitus cum uxore atque impedimentis præmiserat) in hostiles regiones Dalma-

ciam

ciam Pannoniamque superio-
rem tempestate delatus est.
Dux hujus Pannoniæ (quam
nunc Austriam dicunt) graves
cum rege nostro, ex Prolemai-
dis etiam expugnatione susce-
ptas inimicitias gerebat. Ab *Ricardus*
hoc igitur rex custodiis undiq; *caprus.*
dispositis capitur, atque ad im-
peratorem Henricum asservan-
dus mittitur. Inde post magno
redemptus, quamprimum ad
Philippum persequendum in
Galliam trajicit. Quid multa?
Post varios eventus fortunæ,
multis & illatis & acceptis in-
commodis, ad extremum in
obsidione oppidi Calaci ve-
nenata de muro ictus sagitta *interfe-*
deperit, postquam 9 annos, & *ctus.*
totidem menses regnavisset.

P. N. C.

1198.

XIV. A.

Rex.

IOANNES.

HUNC insecutus Ioannes frater est. His temporibus memoriae proditum est magnam rursus vim grandinis, quæ ovorum gallinaceorum magnitudinem æquaret, cecidisse, ac gravissimam Anglorum tectis, frugibus, pecori calamitatem attulisse: præterea spiritus forma volucrum in aëre passim volasse, qui ignem rostris inferentes multa ædificia incenderint, Anglorumque incommoda & terrorem non parum auxerint. Ad hæc portenta accessit mirus ad hominis similitudinem & speciem piscis in Suffolchia captus, quem illi cum 6. menses aluissent, nec vocem exprimere potuissent, in mare dimiserunt. Hoc igitur administrante,

Piscis portentosa.

te, Anglia multis contumeliis acceptis humillima facta est. Nunc enim à Gallis urgemur, magnoque numero fortissimorum hominum occiso, Normannia, Guinarum, Pictorum, Britanniaque continentis jacturam facimus: hic se Papæ in fidem & potestatem dicat, hæredesque suos, in ejus per legatos verba jurans, obstringit, Anglos in posterum imperium non nisi per Pontificem Maximum (stipendio etiam quædam annis depenso) obtenturos: denique tam in rebus omnibus iners ac mediocris animi fuit, ut, cum nobilitas conjuraret (quod sæpe fecit) si pacem atque otium redimere vellet, ad id, quod ei cunque ferebatur, perpetuò, descenderit: atque cum ad extremum Ludovicus regis Gallo-

106 DE REB. GEST. BRIT.
rum filius ab Anglis ultrò evo-
catus expulerit, regnumque
occuparit. Itaque jam patria &
regno pulsus Ioannes, cum sa-
pius rem frustra tentasset, nec
privatam exulis vitam ferre
posset, (postquam imperium
septemdecem annos, ac sex
menses plusculum tenuisset)
desiderio consumptus est ani-
mumque despondit. Hic res
Londinensibus concessit, iis ma-
gistratibus, quos Balivos vo-
cant & quibus antiquitus tene-
batur, abrogatis, ut eorum civi-
tas ab uno Pratore ac duobus
Duumviris regeretur. Nunc
ille pons mirificis operibus ex-
structus Londini (quem antea
lignum institutum audivi-
mus) quòd adversus aquæ vim
non resisteret, summo civium
studio sumptuque refici, atque

*Ioannes ex
Anglia
pulsus.*

ex lapide firmissimè fieri cæpit. Post Iohannis mortem de regno inter nobiles nec sine armorum studio disceptatur: cum alteri Gallum eo nomine ipsorum mæccitu evocatum, alteri Ioannis filium Henricum, ad quem iure pertinebat, creare contenderent. Ne multa, post crebras præliorum dimicationes Ludovicus tandem, omni spe potiundi deposita, defatigatus pacem atq; amicitiam fecit, insulaq; relictâ in continentem Galliam rediit: atq; Henricus puer nonum agens annum rex constituitur,

HENRICVS 3.

AN. C.

Quo tempore, habito concilio antistitum Oxoniæ, homunculus quidam, qui se Iesum Christum erat professus, vulnenumque

1216.

XV. Angl

R.

*Novus
Christus.*

108 DE REB GEST. BRIT
rumque vestigia ostentabat,
impietatis damnatus cruci suf-
fixus est. In Scotia Cathauen-
ses numero 400 quod Episco-
pum suum, qui sacris eos in-
terdixisset, igne cremarant, in
crucem etiam sublati sunt, fili-
orum exacta virilitate. Plebs
Anglicana, quoniam frumentum
angustius provenierat, inopia
subacta ad cibatum urticas ex-
pediebat, ceterisque inutilibus
herbis extremam famem tole-
rabat. Nunc etiam de certis
Iudæis, qui in Christi contu-
meliam puerum crucifixissent,
supplicium denuo sumptum
est. Ex iis unus, qui per ferias
suas (quod Sabothum sua lin-
gua vocant) in cellam esset
(honore præfato refero) fami-
liarem fortè delapsus, etiam de
se supplicium non irridiculè
sumpsit.

sumpsit. Cùm inquam, huc de-
 lapsus homo sanctus esset, nec
 se eodem die extrahi supersti-
 tione adductus pateretur, Chri-
 stiani, ut par inepto referrent,
 postridie (quod Christianorum
 Sabothum fuit) hominem iti-
 dem eximi non siverunt. Pe-
 rendino igitur die, cùm saluta-
 tum venissent, miser inedia,
 frigore, odore exanimatus in-
 ventus est. Vt est hæc natio me-
 rito odiosa Christianis, sic quo-
 tidie in eos exempla edi non
 destiterunt. Quòd tocullio qui-
 dam iudæus pro 20. *solidorum*
 (ut æstimationis nostræ nomi-
 na usurpemus) usura plus de-
 nariis in septimanam duobus
 auferebat, eò tumultum Lon-
 dinenses excitant, impetuq, in
 Iudæos facto, quos nancisci
 possunt, occidunt: punctoque
 temporis

*Iudæus in
 cellam fa-
 miliarem
 delapsus.*

temporis tantulæ usuræ causa
 Iudæi plus 500. usura lucis ac
 vita privantur. Rex Henricus,
 quem puetum ingressum reg-
 num diximus, quantum ætate,
 tantum vitiis, atq; improbita-
 te processit, eoq; magis suorum
 in se odia commovebat. Maxi-
 mē verò quòd despectis civi-
 bus in honore hospites habe-
 bat infestus fuit. Tandem igitur
 occultum hoc odium in a-
 pertum latrocinium erumpit,
 rexq; cum nobilitate congres-
 sus magna contumelia atque
 incommodo effectus superatur.
 Illo enim prælio ipse, ejus fra-
 ter Ricardus, ac F. Edoardus,
 multiq; homines nobiles qui
 ab illa causa steterant, capti
 sunt: ac 20. milia militum in-
 terfecta. nec antè dimitti rex
 potuit, quàm jureiurando no-
 bilitati,

*Henricus
 suis exosus*

bilitati fidem fecisset, adolescentemq; F. pignoris loco reli-
 quisset, nihil coniuratoribus
 nocitum iri, atq; acta quædam,
 quæ ad voluntatem suam affi-
 cta à rege quondam expresse-
 rant, iri observatum. Quorum
 rerum memoria nobiles jam
 tantam sibi arrogantiam, tan-
 tosque spiritus sumebant, ut
 nullo modo post id temporis
 pacem colere, aut æquo invi-
 cem jure vivere possent. Itaq;
 de loco & principatu inter se
 summis usq; similitudinibus con-
 tendebant, quoad in duas facti-
 ones divisi, ac re ad arma de-
 ducta, omnes ferè vi Martis
 perculsi perierunt, litesque,
 quas diu aluissent, morte tan-
 dem sedarunt. Henricus post-
 quam hæc gegisset, atque fru-
 strà sæpè amissas à patre in
 Gallia

Gallia possessiones recuperare tentasset, regnasset autem 56. annos & mensem unum, obiit mortem, imperiumque ad Edoardum filium pervenit.

EDOARDVS.

AN. C.
1272.
XVI. A.
Rex.

Hic ferè initio regni Scotis (qui in fide Anglorum antiquitus fuerant, jamque desciverant) bellum intulit, atque in eorum finibus magna cum gloria & felicitate dimicavit. Illo enim bello victi Scoti 40000. capitum amiserunt, ac tria firmissima oppida Dunbarum, Bervicum, Edinburgumq; perdiderunt. His gestis, rex eorum Ioannes Baliolus, qui antè more clientium in regis nostri verba jurasset, ad Edoardum, omnibus ornamentis regis exutus, ac præ se caduceum ferens venit,

Rex Scoto-
rum Balio-
lus.

venit, fortunam suam misera-
tus regnum deposuit, publicisq;
factis tabulis se in perpetuam
Anglorum regibus cliente-
lam dicavit. Atque hanc dein-
ceps reliqua secuta nobilitas
fidem ac jusjurandum Edoar-
do, Concilio totius Scotiæ Be-
rnici indicto, dedit. Quibus re-
bus confectis rex domum redi-
it, Hugonemque Gressingame-
um Scotiæ præfecit. Post dis-^{scoti sedi-}
cessum exercitus, Scoti conjun-^{tio fi.}
tione facta Præfectum occi-
dunt, præsidia expellunt, nego-
tiatores intercipiunt, bona eo-
rum diripiunt, ac multa nobis
imprudentibus incommoda in-
ferunt. Qua re audita rex exer-
citum citò colligit, atque in
Scotos rursus ducit. Quid mul-
ta? commisso in Scotia prælio,
clarissima integerrimæque vi-
ctoria

storia potitus est. Octonis enim
 denis suorum omnino deside-
 ratis (incredibile videri po-
 test) 32. hostium millia occide-
 re. His duobus adversissimis
 praeliis fracti Scoti, atque ab
 Edoardo ter tribus ex eo tem-
 pore profectionibus in eorum
 fines exercitu introducto devi-
 cti, ac iurejurando quoq; tem-
 pore constricti, nihilominus
 tamen motus facere, & contra
 rempublicam conjurare perse-
 verant. Quibus rebus permo-
 tus rex, atque infirmitatem
 gentis, (quæ neq; perjurando
 teneri, neque incommodis, ut
 officium faceret, admoneri po-
 tuisset) admiratus, aliam sibi
 rationem incundam putavit,
 qua ratione & exercitus sump-
 tibus, si toties cum levitate
 hominum bellare cogeretur,
 &

& seditiosorum opportunitatibus occurrere posset. Relictis iis, qui domesticis rebus præsiderent, ipse aliquandiu coram Scotis cum exercitu commorari statuit. Verum id hominis considerati prudens consilium, interpellante fortuna, exitum non habuit, & cum primum ferè in Scotiam venit, mors occupavit. Quid igitur? Nimirum vir summus, qui vivus semper reipublicæ profuisset, ne mortuus quidem deesse voluit. Cum extremum vitæ tempus appeteret, Scotorumque hominum mobilitatem merito suspectam haberet, nihil eos se mortuo pro sano facturos arbitratus, nobilitatem (quorum magnum numerum circum se habebat) adhibet, rem pluribus verbis (quam ego nunc breviter

ter perstringam) edocet: Vnus compedes Scotis, quo minùs se contra rempublicam cōmoveant, suum esse aspectum injiciendum demonstrat. Hæc cū dixisset, ac deficiente spiritu mors jamurgeret, nobiliumq; esset gemitus insecutus. Magno este animo, inquit, quanquam enim è medio ipse sim abiturus, habeo tamen quī Scotis semper in medio esse, ac corā perpetuò adesse videar. Simul magna voce, Carnem hanc, inquit, decoquite, atque in Anglia sepelite, ossa verò servate, & quoties se seditiosa illa gens moverit contrā ferte. Horum aspectum Scotos perterritos spondeo ferre non posse, ac se protinus in fugam daturos. His dictis, mors continuò opprimit. Regnavit 34. annos, 7. & eo amplius

*Ossa Regis
Anglie
Scotis
terribilia.*

SEU ANGL. LIB. III 117
amplius menses.

EDOARDVS. II.

EDOARDVS filius successit,
Suscepto regno, ecce tibi re-
pentè plebeius quidam coriarii
F. existit, qui se regis nuper
mortui filium profitetur, par-
vulum è cunis perfidia nutricis
surreptum: Edoardum autem
supposititium esse, pistorisque
filium palam confirmat. At ma-
nus citò magistratus injiciunt,
novitiusque rex in crucem act-
us meritis impudentiæ ac sce-
leris pœnas persolvit. Cùm
primùm in regnum Edoardus
ingressus est, Gavestonum ho-
minem/improbum & impu-
rum veterem suum collusorem
atque gregalem arcessivit, am-
plissimisque honoribus affecit.
Quem, quòd tantum in repub.
homo

AN. C.
1307.
XVII.
Anglie
Rex.

homo nequam pollebat, regemque corrumpebat, & verita, & non ferens nobilitas in exilium bis misit: eundemque iterum reducem, etiam à rege ipso revocatum, apprehendi, ac securi feriri iussit. Quod ad tempus Brusius, qui ab Edoardo patre victus in Galliam profugerat, mari transmissus in Scotiam revenit, regnumque occupavit. A quo Angli, cum illum expellere, provinciamque recuperare contenderent, magnum detrimentum pulsi receperunt. Prælio enim facto decem, vel (ut se Scotorum historia habent) 50. M. militum, magna pars nobilitatis amissa est: oppidumque egregiè natura & opere munitum (quod unum ferè Scotorum incursionibus obstaculum habemus

Brusius.

bemus oppositum) in eorum
 rursus potestatem Bervicum
 rediit. Hoc bello confecto,
 Angli jam & dolore ex accep-
 to incommodo, atque infamiae
 forciendae studio ardebant, no-
 vos delectus instituere, id quod
 deperierat implere, redinte-
 grare deminutas copias, ac bel-
 lum undique parare nitebantur:
 in summa omnium animis atq-
 opibus in hoc certamen incum-
 bitur, cum se repente Pontif.
 Max Clemens V. cujus in fide
 tunc Insula fuit, interponit, Le-
 gatosque in Angliam, qui pa-
 cem inter has gentes atque a-
 micitiam concilient, duos Car-
 dinales mittit. Horum igitur
 interventu negotium in praesentia
 consistit: verum id quod
 legatis, dum paci consulebant,
 acciderat, silentio praetereun-
 dum

*Cardinales
 in Angliam
 missi.*

dum omnino non videtur. Dum iter in Scotiam legati per Septentrionales Angliæ partes habebant, factum est, ut in 600, nulla fugæ facultate data, latrones inciderent, atque ab iis, objecta nulla religione, discussi deriperentur. Cujus rei indignitate permotus rex, sceleris duces summa diligentia conquiri, atque ad se adduci jubet. Hic duo Equites inventi erant, quos causa cognita perduellionis poena secuta est: legis autem duplum damni, astimatione facta, redditum. Dehinc Spencerorum patris filiiq; nova & repente collecta auctoritas, qua ad libidinem & crudelitatem abutebantur, plurimum pacem atque ocium Angliæ perturbavit. Hi semel in exilium à nobilitate pulsi, iterum

Spencerorum insolentia.

iterum à rege revocantur, omniumq; temporum gratiam & potentiam antecedunt, qua freti magnas tragœdias excitant, in vincla conjiciunt, divitum fortunas & possessiones involant, veteres hostilem in modum inimicitias ad mortem persequuntur. Quorum opes *Regina Isabella in Galliam fugit.* atq; immanitatem etiam regina regis Gallorum filia Isabella formidans, arrepto secum filio fugam cepit, seq; in Galliam ad Carolum fratrem transtulit. Hac illata libertatis spe atq; occasione, nobilitas conjurare, se non solum servitutis iugo, quo jampridē oppressa tenebatur, levare, sed etiam de rege cæterisq; furiis, quibus hominum vitæ quæstui delitiisq; fuerant, summa vindicare contendit. Itaq; Isabella bellam

bellam crebris literis nuntiisq;
arcessunt, rogant & monent, ut
quamprimum eo quo possit co-
mitatu transmittat, nec de co-
piis laboret: nullas opes atque
auxilia, quamprimum in insu-
lam pedem posuisset, de fore

*Isabella in
Angliam
revocatur.*

demonstrat. Quid verbis opus
est? Suorum oratione & polli-
citationibus confirmata regina,
idoneam nacta tempestatem
transit, secundissimamque An-
glorum in se voluntatem offen-
dit. Ejus enim adventu cog-
nito, continuo se omnis penè no-
bilitas aggregabat, complurimi
omnium ætatum atq; ordinum
confluebant, magnæque paucis
diebus equitatus peditatusque
copiæ coactæ sunt. Omnibus
rebus, quæ ad bellum usui sunt,
comparatis, regina proficiscitur,
atq; ad regem, qui Londini cõ-
sederat

*Isabella
maritum
oppugnat.*

federat, magnis itineribus confectis contendit. Ille civium animis diffusus, fuga parata Londino excedit, ac se ad Ovallos, qui suis rebus favere videbantur, furtim confert: urbi Stapeltonum Oxoniensem Episcopum atq; Angliæ præfectum *Stapleronus Episc.* ærarium præficit. Hic quod à regina pridem, cujus in Gallia Consiliarius & conscius fuerat, ad regem perfugisset, ut cæteris civibus parum acceptus, sic Londinensibus odiolus fuit. Accedebat huc, quod jam in poscendis urbis clavibus cives severius & contumeliosius appellasset. Quibus rebus incitati Londinenses antistitem corripunt, & sine mora securi percutiunt. Interea regina Spenceros, reliquasq; illarum parti-
Isabella Spencer regemq; eorum
um pestes persecuta capit: re-
pit.

gem, quem nefas violare fuit
in custodiam tradit: cetero
morte more majorum afficit.

Qua in custodia rex moritur
postquam regnum in Anglis 9.
annos & plusculum 6. menses
obtinuisset. De cujus interitu,
quoniam non vulgaris fuit, in-
jiciam brevi. Ad eum nocte
ingressi percursores in somnis
opprimunt, viq; ponderum in
ventrem primum detinent:
tum, (inhorrescit animus dice-
re) in anum imposito cornu, ne
vulnus extet, candenti veru
trajiciunt, ac per cruciatum in-
terficiunt.

*Crudelis
Edoardi II.
exitus.*

AN. C.
1316.
XIX.
Ang. R.

EDOARDVS III.

Quo sublato, regnum E-
doardus F. impuber adiit. Hic,
ita ut fit, pravo per causam ata-
tis consilio deductus turpissime
ineunte

ineunte regno lapsus est: fœdissima cum Scotis fœdera percussit, sororem suam Davidi Brusio, Ioannis, quem antè dixi *David Brusius.* filio collocavit, omnes tabulas & perscriptiones, quibus in perpetua fide & clientela nostra tenebantur, reddidit atque antiquavit. Hæc omnia imprudens, matris Mortimeriiq; per- *Mortimer.* suasu, & inductu fecit. Verum cum primùm ex pueris excessit, remq; certò iudicio ponderare cœpit, erratum recognovit, facti pœnituit, omninoque graviter se in ætacula sua non modò ab hoste circumventum, sed etiam à suis circumscriptū tulit. Vehementer igitur cōmotus rex eò se totum animo convertit, quo pacto & conceptum ineunte ætate dedecus eluere, & suos impulsores cir-

*Scoticum
bellum.*

cumscriptoresq; hostes ulcisci
possit. Quamobrem è vestigio,
matre in custodiam dedita, cau-
sam Mortimerius majestatis
dixit, eoque damnatus crimi-
ne poenas pependit: & Scoti-
cum simul bellum apparatur.
Ne multa, tantus incessit An-
glis ex veteri illo Brusiano in-
commodo dolor, tantumq; stu-
dium recentis sanandæ infir-
miz, ut, omnibus celeriter pa-
ratis rebus, statim ad hostem
citiùsq; omnium opinione fu-
erint, commissq; prælio, nullo
negotio & periculo suorum,
max. cum strage Scotorum,
detrimentum illud quamprimum
in bonum verterint, om-
nesq; maculas superiore tem-
pore susceptas deleverint. Inito
enim numero compertum est,
quinis denis tantum (per mihi
mirum.

mirum videtur) desideratis
 Anglis, 31. Scotorum millia
 perisse, magna etiam parte a-
 missa nobilitatis, exin Berviciū,
 Edinburgumq; , cum multis a-
 liis firmissimis oppidis castel-
 lisq; , recepta sunt. Ex illo ta-
 men prælio rex eorum Davi-
 dus Brusius elapsus est, atq; in
 Galliam profugit. Devictis
 hostibus, ac recepta provincia
 rex exercitum deduxit, atq; in
 Angliam rediit, Edoardum Ba-
 liolum, Ioannis Balioli, cujus
 supra meminimus, fratrem
 Scotia præposuit, regemq; ap-
 pellavit. His calamitatibus
 perculsi Scoti, nihilo tamen
 secius conjurare, consilia pub-
 licè communicare, & consue-
 tudine sua motus facere: ac, ut
 præcidam multa, quamvis ter-
 ratuor annorum spatio exer-
 citum

*Edoardus
 Baliolus
 R. Scotia.*

citum in Scotiam duxerit, motus omnes sedarit, totamq; provinciam quoquo tempore in sua verba per jusjurandum adegerit, rex tamen fidelem, sanum, pacatumq; eum populum habere nequiverat. Cujus rei duplex afferti causa potest: & levitas gentis, quæ ad bellum mobiliter celeriterq; excitatur: & cum religione homines seditiosi solvantur, jurisiurandi papalis remissio. Dum hæc in Scotia geruntur, intercessit inter nos & Gallos post mortem Caroli fratris Isabellæ (quæ regis nostri mater fuerat) de regno Galliarum controversia. Philippus Valesius Caroli nepos nulla interposita dubitatione regnum occupat: cum negaret moris esse Gallorum foeminas regnum obtinere, aut ~~us~~ modo

*Philippus
Valesius.*

modo viris imperare. Contra
 Edoardus armis experiri parat,
 exercitum scribit, equites im-
 perat, frumentum conferri &
 supportari jubet, quantum na-
 vium facultatem habet ad or-
 nat, immanem deniq;, qua bel-
 li sumptus tolerentur, ex toto
 regno pecuniam cogit. Cuius
 pecunię causa, & ob uberrimum
 eo anno cibariorum proventu
 tanta annona vilitas extitit, ut
 Londini triticum in singulos
 modios trinis denariis, bos op-
 imus 6. solidis & denariis 8.
 vulgo vxniret: & pro rata por-
 tione reliqua. Contracta classe
 navium circiter ducentarum,
 impositisq; militibus: rex na-
 ctus tempestatem solvit, atq; ad
 portum Clusas, ubi Gallorum
 naves in statione sunt, iter diri-
 git. Vbi in conspectum naves

*Summa
 Annona
 vilitas.*

*Navale
prælium.*

130 DE REB. GEST. BRIT.
nostræ venerunt, Galli classem
suam è portu educunt, & cum
400. navium numero nostris
adversi consistunt. Ne diutius
teneam, prælium committitur,
utrinq; diu & fortiter dubia vi-
ctoria pugnatur, sed ad extre-
mum Galli victi terga vertunt,
& tota penè classe deleta, tri-
busq; & triginta millibus pro-
pugnatorum occisis, ex tanto
numero paucæ admodum na-
ves erant, quæ celeritate & fu-
ga sibi salutem pepererunt.
Hoc navali prælio factò tanta
fama percrebuit, tantusq; quo-
quo versus luctus excepit, ut e-
odem vestigio Gallia omnis ca-
pta videretur. Itaq; ne hosti-
bus se ex fuga & pavore colli-
gendi tempus daretur, rex vi-
ctos & fugientes insequitur,
exponit exercitum, oppida
quædam

quadam ex itinere, ne hostem
 post tergum relinquat, oppug-
 nat & potitur. Verum paucis
 rebus in terra feliciter gestis,
 dum Baganum (quod nunc
 Tornacum dicunt) in obsidio-
 ne tenet, subito domestica ur-
 gent negotia: idq; unum Edo-
 ardo ad eius pristinam fortunā
 defuit, quod propriam atque
 expeditam interpellabat vi-
 ctoriam, quod hostes iam per-
 sequi non potuit. Nunc enim
 Scoti, quorum mentes nondum
 à superioribus bellis resede-
 rant, arrepta occasione conci-
 tantur, caedes Anglorum faci-
 unt, praesidia dejiciunt, & (quod
 Angliæ robur viresque abesse
 putabant) de summa rerum no-
 biscum summis copiis contē-
 dere conantur. Edoardus igitur
 (ne dum aliena regna pe-
 tat

tat suum amittat) nece sario re-
 vocatus unius anni inducias cū
 Gallo pactus est, omnemq; ra-
 tionem belli ad Scotos conver-
 tit. Sed eadem adversa fortuna,
 quæ regem è Gallia reduxit, e-
 undem etiam in Scotiam per-
 secuta est. Cū enim in locis
 jejunis atq; asperis diutius esset
 pro ratione bellī moratus, atq;
 ex re frumentaria & commea-
 tu duris subvectionibus labo-
 rarer, hostes autem locis oppor-
 tunis captis rem de industria
 ducere contenderent, pace cū
 Scotis facta, re infecta redire
 coactus est. Hoc interim spa-
 tio Gulielmus Montacutius Sa-
 risburii Comes insulam eam,
 quæ sub meridie posita brevif-
 simo ab Anglis transmissu di-
 stat, Mona; vocatur, Scotis,
 quorum sub ditione fuit, expul-
 sis

Gulielmus
 Montacu-
 tius.

Rex Mona
 constitutus

sis cepit, atque Anglorum imperio subjecit. Cui rex iusulam ipsam mercedis & premij nomine remisit, ac diadema gestare, regemque Monæ appellari iussit. Ad quod etiam tempus Arthurianæ rotundæ mensæ exemplo (quem Arthurus honorem viris in bello fortibus communicabat) Edoardus ordinem Fasciæ eadem ratione, magnæque ceremoniæ instituit. *Edoardus*
 Rebus domesticis confirmatis *ordinem*
 rex Gallos iterum bello persequitur, ac primum Darbiensem *Fasciæ*
 Comitem in Galliam cum *Equestrem*
 copiis misit. Qui multis eorum *instituit.*
 oppidis expugnatis, memorabilem ibi unam commisit pugnam, ac, manu militum non amplius mille, Gallorum
 10, millia fudit & occidit, eorum duce multisque nobilibus

bus captis. Post exercitum ipse transiit, eorumque agros, vicos, urbes ad Lutetiam Parisiorumque vastavit. Rex Galliae hujus adventu cognito introrsus refugit, maximisque ex toto regno coactis copiis, Anglis obsistere paravit. Verum cognita per exploratores paucitate nostrorum, Galli propius castra movent, atque ultro ad eos oppugnandos veniunt. Ea re perspecta, Edoardus tamen cedendum non existimavit, neque, quamvis octonis partibus inferior numero militum esset sagittarum praesidio fretus (qua ratione pugnae id temporis Angli insisterant maxime) rem praelio committere dubitavit. Qua vir spe summus lapsus non est, ac sagittariorum eximia virtute & praesidio clarissima.

rissima victoria potitus est. Illo enim prælio rex Bohemix, alique 10. principes, ac tota penè Gallix nobilitas victa cecidit: præter accessionem XXX. M. militum, qui tum etiam peribant, ac signorum militarium 80. quæ eodem tempore capta in nostrorum manus pervenerunt. Hoc bello facto, Edoardus oppidum Gallorum egregiè natura & manu munitum Iccium, quod opportunissimum id Anglorum rationibus videbatur, oppugnare instituit. Quid multa? oppido rex undenorum denique mensium gravi diutinaque obsidione potitur, firmoque relicto præsidio domum revertit. Ut toto hujus regis imperio valde tuebant negotia, sic hac maximè tempestate Angli in omnium concursum occupationum

*Iccium ab
Anglis oppugnatum.*

*Scoti denuo
seditiosi.*

occupationum devenerant. Eodem enim tempore quo hæc in Gallia geruntur, Scoti omni fide & fœdere læso ad veterem fabulam redeunt: levitate animi, etiam Gallorum sollicitationibus inducti rebellionem faciunt, in Anglorum fines irrumpunt, eosque populari omnibus copiis incipiunt. Qua nova re oblata, regina minimè sibi consilia auxiliave regis expectanda putat, sed negotio sua sponte suscepto milites imperat, homines undique fortissimos nominatim evocat, ac delectum unuscujusque ordinis, qui modò militiæ munus sustinere possent, (ne sacerdotibus quidem vacatione data) acerrimum habet.

His rebus celeriter pro re gestis, atque exercitu satis firmo

mo coacto, contra hostes profi-
ciscuntur Angli, ijsque non ita
longè progressis occurrunt Du-
ni. Commisso prælio, ut breve *scoti prælio*
faciam, Angli rem obtinent, *victi.*
Scotique victi cedere, ac mag-
no accepto incommodo, rege
eorum multisq; nobilibus cap-
tis, turpiter se ex fuga recipere
coguntur. Paucis annis interje- *Galli insi-*
ctis Galli, quorum mentes ali- *diantur*
enissimæ semper fuerant, *Anglis.*
quamprimum se ex superiori-
bus illis calamitatibus collige-
re poterant, insidiari mercato-
ribus, eosque exceptos prædæ
habere & spoliare, ac mare un-
dique infestum habere cœpe-
runt. Quibus rebus impulsus
Edoardus, remiges militesque
nauticarum rerum scientia
præstantissimos instituit, clas-
sem expedit, mare purgare,
atque

atque ulcissi Gallos apparat. Rebus omnibus provisus, ac primum solvisset, ac se vento dedisset, in eas partes versus, ubi Gallicæ naves confederant, fertur, hostesque citò secundo vento incitatus consequitur. Commisso prælio partem navium depressit, partem captam abduxit, reliquæ, conversis quo ventus ferebat velis, in fuga sibi subsidium posuerunt. Quo in prælio cum cæteris Gallicæ classis præfectus Carolus (is qui toti maritimo officio præpositus ipsorum lingua Conestablius dicitur) captus in nostrorum potestatem venit. Deinde, cum nova quotidie Galli molirentur, exercitum non ita multo post regius filius princeps Niger Edoardus traduxit, agros eorum spoliavit, plurima oppida

Galli succumbunt.

Conestablius capitur.

oppida cepit, ipsumque Galliae regem praelio vicit ac superavit. Quo praelio summam laudem dux exercitusque merebant. Anglis enim non amplius 8. millibus maximus Gallorum exercitus (60. M. numerum habuisse constabat) minimè par esse poterat, rex ipse, filiusque, ac multi mobiles capti ad summam, bis tantus captivorum, quantus erat nostrorum numerus, censu habito repertus est. Hoc igitur tempore duo simul apud nos captivi, Galliae Scotique reges tenentur. Quibus paulo post redemptis, pro libertate Scotus centum M. marcarum, (usu enim terenda sunt haec nomina) Galliae verò rex quinquies centena M. librarum, magnamque Galliae partem persolvebat. His rebus pulcherrimè.

*Insignis
Anglorum
victoria
contra Gal-
los.*

*An. 1346.
vide inf.*

cherrimè in bello gestis, Edo-
ardus ingravescente jam ætate
se quieti dedere, otiique capere
portum cupiebat. Avebat enim
vir summus, deposita tandem
bellatoris persona, pacificum
induere, eamque virtutem &
operam, quam in militia sæpe
& castris præstitisset, pari eti-
am ratione in foro otioque na-
vare. In multis unum, quod ad
hunc finem spectat, singulare
tangam. Cum ad hoc tempus
in Anglia jus Gallicè dicere-
tur (qua lingua à victore indu-
cta, multa jam longinqua con-
suetudine utebamus) atq; civi-
um aliena lingua controversias
minuere incommodum vide-
retur, rex hanc totam rationem
immutandam censuit. Itaq; S.
C. cautum esse voluit, ut veteri
formula deleta, in omne poste-
rum

*Juris Fo-
rensis re-
formatio in
Angl.*

rum tempus jurisconsultorum
 perscriptiones Latine fierent,
 actiones autem vernacula atq;
 Anglicana lingua haberentur. *Edoard.*
 Iam igitur res bellicas ferè re- *Niger*
 gis filius Niger princeps procu-
 rabat. Hic precibus & sollicita-
 tionibus Hispanorum captus,
 manum militum in Hispaniam
 traduxit, Henricum spurium,
 qui regnum usurpabat, demo-
 vit, legitimamque hæredem
 Petrum restituit. Quod cum
 fecisset, tamen pactum ab iis
 stipendium ferre non potuit.
 Quamobrem iratus se domum
 recepit, atque ex itinere Aqi-
 tanis vectigalibus suis pecuni-
 am in stipendium militum im-
 peravit. Illi obstinatè negare,
 atque in eam rem regis Gallo-
 rum fidem implorare. Causam
 Gallus suscipit, principem
 contra

*Fortuna
Edoardi
variabilis.*

contra foedus evocat, ac sibi de
controverſiis ſtatuerre ſumit.
Ex qua re cū acerbiffimum
poſtea bellum conſtatū eſſet,
tunc oſtendit fortuna, quam le-
vis & inconstans, & maximè in
bello ſit. Quæ enim Edoardo in
omnibus rebus, quas facere de-
ſtinaverat ſecundiffima ſemper
fuit, eadem jam in exitu vitæ
& regni ſe inclinare, regemque
deſerere capit. In omni ſum-
ma, indicto bello, multisque
præliis in Gallia factis, malè à
nobis quotidie pugnatur, multi
viri fortes occidunt, complura
detrimenta capiuntur, denique
pars magna agrorum, quos vi
ac virtute peperimus, amiſſa
in Gallorum rursus poteſtatem
rediit. Quod adverſum tempus
eſſi ante partam Anglorum
gloriam nullo modo obſcurare
poterat,

poterat, multò tamen eos humiliores infirmioresque rede-
gerat. Edoardus, postquam 50.
annos, & 4. menses regnavisset,
è vita profectus est: ac Ricar-
dus Nigri filius (Princeps e-
nim patris superstes non erat)
& patri & avo longè dignitate
inferior successit.

RICARDVS II.

Is principio, quòd cives suos
premebat, miserosque & egen-
tes vehementius, quàm ferre
poterant, urgebat, maximi in
regno tumultus & motus cau-
sam attulit. Plebs enim duobus
infima fortuna Tilerò Stranoq;
ducibus concitata, omnia mis-
cebat. Hi 60000. perditorum
atque egentium coacta manu
Londinum advolant, urbem
diripiunt, nobilium domos sub-
ruunt,

AN. C.

1367.

XX. An-
glie R.

Tilerus &
Stravus
feditiosi.

*Summa
Majoris
Londinenfis
audacia.*

ruunt, caedes faciunt, nec aliquis
modus & ratio, quæ tantum in-
cendium restingeret, reperiri
posse videbatur. Atq; ecce tibi
repente is, qui summo magi-
stratu præerat (quem Majorem
appellant) Parricidarum petu-
lantia commotus audaciam ad-
hibet, ac unius suæ vitæ pericu-
lo se summam rem redemptu-
rum sperat. Quid quæris? data
facultate alterum ducem Stra-
vum pugione petit, atque in-
terficit, seque & rempublicam
conservavit. Plebs enim insana
jam rei novitate perterrita,
cùm nullus hostis immineret,
tumultuari & concurrere, in
omnes partes fugam petere,
domumque suam quisque di-
versi ac dissipati contendere
coeperunt. Eoque modo maxi-
mus ac periculosissimus motus
fin-

singulari pratoris consilio ac virtute, nullo magno malo compressus est.

Eodem anno quo bellica illa tormenta (quæ ob similitudinem sonitus bombardæ jam dici sunt oceptæ) ab nescio quo machinata Germano in usum hominum veniebant, maximus per orbem terrarum motus *Terræmotus in Anglia.* terræ contigit. Qui, ut taceam cæterarum gentium incommoda, Anglis præcipuè ac vehementer detrimentosus fuit. Præter magnum enim numerum hominum pecorumque necatum, plurima castella evertit: templa dejecit, domilia diruit, plantas atque arbores passim prostravit: neque ex omnibus, qui in hac insula crebri fuerant, quisquam huicquam legitur motus comparandus.

randus. Rex pacato superiore tumultu, nihil de pristina consuetudine remittit, tenuiores etiam eo magis opprimit. Iterum igitur populus incitatus in regios quosdam, quorum id opera fieri putabatur, consiliarios & magistratus impetum fecit, iisque incognita causa mortem obtulit. Denique cum omnia ad libidinem Ricardus ageret, nec rem publicam omnino respiceret, cum inquam nullum injuriis finem atque exactionibus faceret, regno ad extremum dejectus (cum 22. annos, & 3. menses regnasset) finem imperio facere coactus est. Ad quam rem conficiendam magnum in ceteris hac quoque causa momentum attulit, Herefordia, Norfolchiæque Ducum iudicium. Hic, cum
verba

*Ricardus
imperio de-
jectus.*

verba atque orationem contra regem habuisse ab Herefordiensi postulatus esset, omnemq; juris disceptationem inficiatio criminis sustulisset, singulari inter se praelio controversiam decernere constituunt. Dictus igitur est dies, quo die publice pugna committeretur, ad diem uterque & animis & armis parati conveniunt, multitudo hominum circumfluit, summa sit omnium ordinum expectatio: cum subito res edicto regio dirimitur, ac se eorum controversias dijudicaturum dicit. *Henricus*
 Quid multa? sententia lata est, *Herefordia*
 Ut cum utrique aqua & igni *Dux in ex-*
 interdictum esset, Dux delator *ilium mis-*
 decennali exilio perpetuo reus *us.*
 mulctaretur. Qua injuria per-
 motus Herefordiensis consilii
 dedecus & dolorem non ferre
 G 2 consiliumq;

consiliumque inire cœpit, quo non solum patriam recuperare, sed regnum etiam expulso Ricardo sibi conciliare posset. In summa, hujus consilii ratio fuit si quo modo ad Hibernicum, quod tum urgebat, bellum elici rex foras possit, facilis sibi per suos & in patriam reditus, & ad regnum aditus esset. Ad has res perficiendas archipræ-

*Regnum oc-
cupat.*

AN. C.

1390.

XXI. A.

Rex,

HENRICVS III.

HENRICVS Herefordiz Dux, quamprimum in reg-

no

no fuit, de multis nobilibus, qui
malè rempublicam gessissent,
supplicium sumpsit. Ricardus
jam hoc motu audito ex Hiber-
nia redit, atque in arcem Flin-
tum confugit. Eò igitur celeri-
ter contendit Henricus, expug-
nataque arce Ricardum de-
prendit, atque in Turrim duci-
cit. Captivus hunc casum quie-
to atque æquo animo fert, reg-
nique jure Henrico mox re-
misso, habito post paulò Con-
cilio se merito privatum fassus
est. Henricus mox modo, quem
dixi, regnum consecutus neces-
sariam multorum invidiam at-
que odium subibat, nec non ob
eam causam ejus vitæ salus sæ-
pe fuit infestior. Quo nomine
multi conjuratores homines
nobiles, qui pænas sui doloris
ab rege petebant, pænas ipsi

*Richardus
regno exu-
itur.*

150 DE REB. GEST. BRIT.
infidelitatis latrociniique per-
solverant. His supplicio affe-
ctis, rex, cum ne nunc quidem
suam præstari incolumitatem,
aut periculum repelli animad-
verteret, aliam ineundam rati-
onem, atque ad fontem horum
malorum respiciendum puta-
vit. Nihil aliud, quàm quòd
Ricardi, quem in custodia tene-
ri diximus vita, & seditiosis
spem, atque audacibus occasio-
nem rerum novarum præbeat,
esse causæ reperit. Omnibus
igitur consiliis antevertendum
existimavit, ut ad castellum
Pontisfractum, quò erat à Tur-
ri traductus clam percussores
summitteret, captivumque sta-
tim interfici juberet. Quid
quæris? negotium homines
octo desperati, regiis excitati
præmiis, suscipiunt, Richar-
doque

*Ricardus
in custodia
necatus.*

doque id, quod ei unum resta-
bat, vitam eripiunt. Hujus ta-
men, morti priusquam occubu-
crit, eximia ac singularis virtus
utiq; prætereunda non est. Cum
enim ad se infestis animis & ar-
mis veniri videret, atque inermis
& solus esset ab omni telo
subsidiq; destitutus, ea presen-
tia animi ac fortitudine fuit, ut
securi celeriter ab sicariis una
detractâ, ea se diu defenderit,
atque ex iis 4. interfecerit.
Tandem vulneribus ac lassitu-
dine confectum, ut jam se su-
stinere non posset, Ricardum
relinquit animus, latronesque
qui supererant disflugiunt, atque
exoptatum ad Henricum nun-
cium afferunt. De qua eade et si
fama jam in omnes partes dis-
sipata percrebuit, tamen, quo
major plebi fides fieret, rex im-

*Henricus
propter ne-
cem Ri-
chardi om-
nibus exo-
sus.*

poni mortuum supinum equo,
Londinumq; aperto capite tra-
jici, ibiq; ad Pauli priusquam ei
funus fieret, per 3. continuos di-
es, ut satis sibi quisq; faceret, ex-
poni jubet. Hoc extincto, spes
tamen Henricum fefellit, neq;
sic, ut ipsi videbatur, expiato
periculo, jam contra salutem
ejus, desitum est conjurari. Om-
nium enim odiis magis magisq;
inflammatis, tres post id tem-
pus conjurationes eruperunt,
poenasque dederunt. Ac quam-
vis moribus sit non modo con-
tra salutem aliquid moliri, sed
etiam conviciari, ac quovis mo-
do de principis dignitate detra-
here capitale, inventi sunt ta-
men, qui, cum linguam repri-
mere non possint, capite poenas
luerint. Equiti enim cum duo-
bus servis, Monasterique prae-
facto

fecto cum 8. Fratribus, quod regem versibus violassent, damnationi fuit. Damnatos poenam sequi oportebat, ut à cruce semimortui abstraherentur, atque carnificis cultro traderentur. Hoc tempore in publico concilio de sacerdotum possessionum alienatione postulatum editum est. Quo in postulato proponitur, Profanas possessiones, quæ ab iis qui sacra procurant, injuria tenentur, neque ulli usui consumuntur, si in communem reipublicæ usum collatz essent, Quinque Comites, ter mille marcarum singulis annua mercede data, alere posse: Equites verò 1500. sic ut singuli quotannis marcas centum, & 4. arationes auferent: præterea 6200. Armigeros, quibusque in singulos annos 40. marcis, binisque arationibus,

tionibus attribuis. deinde centum pro egentibus aedes publicas, (quas Græci *Prochorophas* dicunt) ita ut singulae centum marcarum mercedem haberent perpetuam: postremo 20000. librarum superesse, quæ ad regium quotannis fiscum pervenirent. At hic libellus, quod sine magna rerum perturbatione admitti non posse videbatur, rejectus est. Memoriz traditum est hoc temporis in flumine Thamesi, quod per Londinensium fines ferri demonstravimus, ter uno die se æstum ex alto incitavisse. Henricus postquam 13. annos, & menses regnasset 5. mortuus est: atque ejus filius Henricus omni dignitate, princeps excep-
pit.

HENRICVS, V.

AN. C.

1403.

XXII.

Anglia

Rex.

Ad hunc vetus illa de sacerdotibus in concilio publico postulatio relata, atque in eam partem ut reciperetur, senatus rexque perpenderent, ei reimmaturè sacerdotes occurrendum, atque aliquid sibi quo eorum cogitationes nimium his rebus intentas, averterent, inveniendum existimarunt. Consilium igitur capiunt versutum & callidum. Episcopos homines doctos, qui aliquem sermonis aditum habebant, subjiciunt, Qui regnum ad nos Gallia pertinere, illosque usurpare regem doceant, hortenturque quoniam omni legis actione exclusa vi suppresseretur, vi id atque armis repeteretur, in quo eam rem pergrandem ipsi summam pecunia polli-

*Callidum
Sacerdotum
confilium quo
Regem ad
expeditionem
contra
Gallos excitant.*

centur.

856 DE RE. GEST. BRIT.
centur. Quo in consilio ne quic-
quam homines veteratores er-
rant, regem magni animi & bel-
landi cupidum adolescentem
facile impellunt, atque ut, om-
nibus rebus posthabitis, hoc
quamprimum suscipiat negoti-
um persuadent. Henricus igi-
tur, abjecta illa de sacerdotum
rebus cogitatione, totus & men-
te & animo in hoc bellum insi-
stit, ex templo delectum habet,
navium quod undique est co-
git, pecuniam exigit, ceterum-
que belli apparatus celeriter
expedit. Exercitu collecto, na-
vibusque imposito solvit, cur-
sumque celeriter & tuto secun-
do vento proventus conficit. In
terram expositis militibus, op-
pida quædam oppugnare inci-
pit, Iuliobonamque capit. In-
terea Galli cognita per specu-
latores

latores paucitate nostrorum
(non amplius enim 17. millia
summa omnium erant, ex eoq;
numero multi falo ac nausea
confecti ægrique deponeban-
tur) max. copiis coactis ad
Henricum alacres atque læti;
tanquam qui jam animo victo-
riam perspicerent, advolarunt,
eumque intercludere reditu, ac
circumsistere conabantur. Ob-
lata igitur spe, nec communem
Martem, bellicque casum exti-
mescentes Galli, ruere, omnia
raptim ac turbulentè agere,
nullaque certa ratione & con-
silio bellum administrare cœ-
perunt. Hac cùm vidisset Hen-
ricus, eo magis sibi vigilan-
dum, majoremque diligentiam
atque animi fortitudinem ad-
hibendam putavit. Quæ res
illum diem & nostris magis il-
lustrem,

*Galli ab
Anglia sa-
gittario-
rum virtu-
te victi.*

158 DE REB. GEST. BRIT.
lustrem, & Gallis longè gra-
vissimum fecit. Hostes enim,
qui nihil timebant, etsi tantum
multitudine poterant (nume-
rum enim ad 40000. habe-
bant) victi atque in fugam con-
versi dimidiam exercitus par-
tem cum tota penè nobilitate
amiserunt, 10000. occisis, to-
tidemque numero captis. Hen-
ricus cum omnia circumspice-
ret, exigua illa, quam dixi, mul-
titudine, sagittariorum egregia
virtute, clarissimam est victo-
riam consecutus. Hoc bello
confecto, rex, quod propè jam
jam exacta ætas erat, neque li-
benter in Gallia hyemare vo-
lebat, domum se in Angliam
cum maxima præda recepit: ac
proxima inita æstate, cum pri-
mum anni tempore ad bellum
gerendum vocaretur, exerci-
tum

tum in Gallos reduxit. Ne longum sit, multis ibi praelijs usus secundis, & gravissimis Gallis illatis detrimentis, omnem *Normania ab Anglis recuperata* Normaniam recuperavit. Quibus continuis incommodis ita sunt animo consternati Galli, *Fodus* ut ad quidvis depascisci, & ad *Gallorum* quascunque ab Henrico latas *cum Anglis de regni hereditate.* condiciones descendere, fodusque facere contenti fuerint, Ut Henricus Galliae Praefectus (quem illi regentem nominant) Carolo vivo renunciaretur, & post eius mortem in plenam regni hereditatem iret: idque foedus, quo firminus esset, Catharinae regis filiae nuptiis istum sanciretur. His rebus completis, rex (cum imperium in Anglis 9. omnino annis, & senis vix mensibus obtinisset) immaturam in Gallia mor-

tem

tem oppetit atque eius filius,
Henricus, ex Catharina sus-
ceptus, non 8. mensium ma-
ior succedit.

AN. C.

1431.

XXIII.

Anglia

Rex.

Dux Bed-
fordiensis

Gallia

Præfectus

Delphinum

persequi-

tur.

HENRICVS VI.

Cuius per aetatem reg-
num duorum eius patruorum
procuratori commissum est:

Quorum alter Humfredus
Claudianus Dux, qui Angliam
procurabat: alter Ioannes Bed-
fordiensis Dux, qui tum etiam
mortuo Carolo regnum, in par-
vuli regis usum, adiit, ac præ-
fectus Gallia, pronuntiatus
est. His constitutis, Præfectus
sine mora Delphinum (qui
semper hanc pacem impedi-
ebat, Ducemque Clarentia
fratrem eius interfecerat) bel-
lo persequitur, eumque præ-
lio congressum superavit mul-
tis

tis

tis Nobilibus & quinquies mil-
libus militum occisis. Eadem
etiam celeritate & felicitate
usus complurima oppida mu-
nitissima cepit, atque Anglo-
rum ditioni subiecit. Et, ne
multa, parvo spatio intermis-
so, cum Duce Alenconji rem-
gessit, atque obtinuit. Quo in
prælio ferè 10. M. Gallorum
interfecta, ac Dux ipse mul-
tiq; homines nobiles & hone-
sto loco nati capti sunt. Idem
temporis, quo cum Gallis Præ-
fectus decernebat, Gallica
quædam mulier, Ioanna Fran-
cia vulgò vocata, in hostium
castris versabatur, & cum Del-
phino passim indutu virili per-
equitabat. Hæc, cum Anglis se-
pè veneficiis suis nocuisset, ab
iis tandem capta meritis igne
penas dedit. Hæricus puer, cum
octo

*Henricus
VI. Angliae
& Fran-
ciae Rex
declaratus.*

*Galli de-
sciscunt ab
Anglis.*

haberet annos, rex Angliae di-
ademate affectus declaratur: ac
triennio post Galliae regnum
ei Parisiis eadem ceremonia
rituque defertur. Quibus rebus
gestis, galli jamdudum pertasi
servitutis, simul occasione re-
giae puerilis ætatis data, omni
fide ac foedere violato descis-
cere, caedes Anglorum, qui in
Gallia negotiandi aut itineris
causa manebant, indignissime
facere, oppida obsidere, præsi-
dia dejicere, maritimos cursus
tenere, atque undique inferre
bellum incipiunt. Ominino, in-
ter Anglos & Gallos, dum hi
libertatem vindicare, nos
id quod bello vicimus, vi re-
tinere contendimus, ac raris
paucis annis ac continentia
prælia intercedunt. Qua in con-
tentione belli Galli quotidie
superiores

superiores sunt, atque exerciti-
 bus nostris partim confectis,
 partim expulsis, omnes in Gal-
 lia possessiones, quas multo su-
 dore & sanguine cepimus, in
 hostium rursus potestatem re-
 ductæ ad nihilum veniebant.
 Dum hæc in Gallia geruntur,
 Humfredus (quem Angliæ *Humfredus*
 Procuratorem diximus, quem *strangula-*
 que populus percharum habu-
 it) subito in Buriensi cœnobio
 strangulatur: opinioque erat
 edita in vulgus opera & consi-
 lio Marchionis Suffolchiæ ex-
 dem factam. Hic igitur, ut
 populi voces ac rumores ex-
 tingeret, eo crimine damna-
 tus, atque in quinquennale exi-
 lium eiectus est. Verum ne sic
 quidem homini misero vitam
 ducere licuit, atque in navis
 constratæ insidias ex itinere
 incidens,

incidens, exilium morte commutavit. Illi enim conspicato Marchione sese in eum celeriter incitant, expugnataque navicula exulem capiunt & interimunt, cadaverque in litus Cantianum ad Dorim argumenti loco projiciunt. Per ea tempora, quod humiliores, ut ferè fit, à potentioribus premebantur, magnus Cantianorum motus, duce Cado homine de plebe, factus est. Quos contra missus Staffordiensis Comes, calamitatem pulsus accipit. Populus ea victoria, odioque potentium elatus ad urbem appropereat, permultos homines nobiles opprimit, cedes facit, expilat eedes, atque onusti preda in sedes suas quisque remigrant. de his jam dispersis (quibus coactis resisti non potuit) facile

facile supplicium fumitur, atq;
 eorum principes comprehensi
 carnificinam eam, de qua supra
 dictum est, subeunt. Tandem
 ad ducem Eboracensem venia-
 mus. Hic cum regina Siciliae re-
 gis filia graves diu inimicitias
 gessit: ejusq; quotidie potentia,
 ut necesse fuit, oppressus & cir-
 cuventus ad extremum non
 tulit, multisq; sibi nobilibus af-
 citis focijs se manu defendere,
 dignitatemq; suam armis vin-
 dicare contendit. Quid plura?
 cum exercitu regio, cui Dux
 Summerfeti praeerat, ad Fanum
 Albani conflixit, & obtinuit,
 ipso duce cum multis ex nobi-
 litate, atque 8. militum mili-
 bus interfectis: praeter capti-
 vorum magnam multitudi-
 nem, in quibus rex ipse fuit.
 Hoc praelio facto Eboracensis
 ad

*Dux Ebo-
 racensis
 contra re-
 ginam.*

*Dux Ebor.
regni Pro-
curator.*

ad urbem venit, regem summa fide atque honore prosequitur, nihil manu & viribus extorquet, imperat ab eo per gratiam, ut convocato Consilio, si id suffragiis assequi posset, regni se Procuratorem eligi patiatur. Ex quibus rebus regina odio invidiaque Ducis magis ac magis flagrat, omnes rationes excogitat quibus hanc potentiam frangat, hominemque inimicum nimium indies crescentem deprimat. Perficit igitur imprimis à rege, qui nec ipse satis bono animo fuit, Ut Dux illo, quem proximè totius Angliæ consensu ceperat, honore ac dignitate spoliatur. Ille se iterum defendere, atque inimicorum contumelias propulsare. Quod sic fore suspicatus rex maturat, nascentem conjunctionem

rationem opprimere, & superiore calamitate admonitus, prius antevertere, quàm hostium copiarum aut consilia colligantur, contendit. Dux jam ad oppidum Ludloun per causam exercitus colligendi confederat, atque inde initium belli facere statuerat. Eò igitur celeriter conscriptis copiis magno cursu contendit rex, ac subito castra castris adversariorum confert. Eboracensis iam adiunctis Iccii præfecti copiis (qui auxilio dudum venerat) se satis firmum ad dimicandum sperans, parare, & neminem prælio permittere instituit. At interim, dum omnium animi ad pugnam intenti sunt, præfectus Iccii (quo precipuè fretus prælium committi voluit) pridie vesperti quàm acies concurrerent,

Iccij perfidia.

rent, ad regem cum omnibus
 copiis transiit, ac Ducis exer-
 citum perturbavit. Hic igitur
 in præsentia prælio superse-
 dendum, neq; reliquum exer-
 citum, jam horum discessu per-
 territum, objiciendum pugna
 statuit. Itaque dimisso clam ex-
 exercitu, ipse in Hiberniam pri-
 ma luce profugit, reliqui ho-
 mines nobiles, qui cum illo ste-
 terant, alias terras petebant.
 Hac contumelia accepta, Dux
 jam animo tamen non deficit,
 exercitu quam celerrimè po-
 test reparato revertitur, indi-
 stoque regi bello turpitudi-
 nem delere fugæ quamprimùm
 cogitat. Quid multa? signis cum
 regijs copijs Northantoni col-
 latis adversarios fudit, ac rege
 capto, Duce Buchingamiensi
 Salopizque Comite cum mag-
 no

no numero militum occiso, amissam facile exultationem reconciliavit. Neq; hac tamen victoria crudeliter Dux ulus est, tantumq; effecit, indicto rursus totius Angliæ concilio, ut proximus ipse regni hæres, reginæ filio præterito, è nobilitatis populiq; consensu diceretur. His rebus confectis, regina & veteri odio deducta, & recenti contumelia, filii repulsa, permota, virilem sibi animum ac personam suscipit, fuga se in septentrionales regiones, quæ ejus rebus favere & cupere videbantur, recipit homines partim imperio, partim pollicitationibus & præmiis excitat, bellumq; ipsa summo studio animoq; administrare instituit. Satis firma coacta horum hominum

*Dux Ebor.
hæres de-
claratus.*

H

ma-

manu (qui mulieris imperium secuti, nulla concilii habita ratione, omnibus copiis suble-
vabant, causamq; hanc acerrime enixèquè susceperant) re-
vertit regina, & contra Du-
cem, qui exercitum tum tenebat, summo studio cur-
suq; incitata contendit. Ebo-
racensis, qui bis contra vi-
ros fortissimos victor fuisset,
jam mulierem contemnebat,
ac perpetua fretus felicitate
eam nullo negotio retardari
posse confidebat. Regina igi-
tur copiis non longè ab Ebor-
aco occurrit, & cum hominibus
asperis & montanis minore
numero militum congressus,
exercitu suo victus atq; inter-
fectus est. Eoq; prælio hujus
filius Rotelandiæ Comes, aliiq;
multi homines nobiles & ho-
nesti

Dux Ebor.
& Regina
victus, &
extinctus,

nesti perierunt. Ita fortuna
 fortissimum & clarissimum vi-
 rum in hoc muliebri certami-
 ne & contentione versavit.
 Regina jam Duce victo, quod
 alias adversariorum superesse
 copias audierat, non cunctatur,
 dum hujus victoriæ recens fa-
 ma est, cum iis quoq; confi-
 gere statuit. Itaq; castra mo-
 vet, iter die & nocte continu-
 at, atq; celerius omnium opi-
 nione ad hostes pervenit. Hæ
 copię ad Fanum Albani con-
 federant, imperiique summam
 Dux Norfolchiæ Comesq; O-
 varovicensis ab Eboracensis
 causatenebant. Ibi igitur cum
 adversariis iterum depugnans
 mulier iterum superior fuit.
 His duobus bellis confectis,
 cum res jam esse in tuto vide-
 retur, subito alter Eboracensis

*Filius Du-
 cis Ebor.
 parentis
 vindicat
 injurias.*

Ducis filius Comes Merchia
 florens atq; illustris adolescens
 concitatur, magno in Ovallia
 motu facto miscere, dolorem
 que suum summa contentione
 animi persequi conatur. Pri-
 mo congressu Comitem Pen-
 bruchi, qui contra regis iussu
 venerat, magno incommodo
 illato superavit. Eoq; facto
 praelio Londinum, ubi regem
 esse existimabat, non inter-
 misso cursu perrexerit. Quo
 cum venisset, de regis discessu
 (qui illo adverso praelio audito
 fugit, atq; in septentrionales
 partes se conferebat) cogno-
 vit, eumq; sic dimissum doluit.
 Tamen ne frustra susceptum
 iter videretur, Senatum con-
 vocat, inimicorum in famili-
 am suam injurias omni tempo-
 re commemorat, ad summam,
 ut

ut nuper Patrem, cum regni
 hæres ex Concilii sententia in-
 stitutus esset, non modo totius
 Angliæ honore & beneficio, *Rex decla-*
 sed etiam vita privassent: sui *ratur An-*
 præterea, patre sublato, ratio- *glia.*
 nem non haberi queritur: pe-
 tit ut se in suo jure non inter-
 pellent: deniq; exercitus ter-
 rore injecto eo senatum com-
 pulsit, ut statim Angliæ rex re-
 nunciaretur. Paucis diebus in
 urbe consumptis, ne his rebus
 tempus extraheret, Comes
 proficiscitur, atq; in eas par-
 tes, quas regem petisse audie-
 rat, magnis itineribus confe-
 ctis contendit. Henricus jam
 & ex iis, quos imperio suo e- *Regem per-*
 vocaverat, & voluntariorum *sequitur.*
 amplissimas habebat copias, &
 juxta Eboracum castra fecit, id
 spectans si hostes persequeren-

tur, ut, ubi subsidium quàm amicum haberet, ibi decertaret. Eò cum comes venisset, aciem instruit, ac pugnandi potestatem facit. Quid quæris? Commisso prælio, cum arma homines cives & confanguinei summa contentione animi conferrent, victoriam magno utrinque detrimento constare necesse fuit. Triginta igitur millibus civium occisis, in quibus complures nobiles erant, Comes ad extremum obtinuit. Rex verò cum rem esse in angusto vidit, equo citato effugerat, atque in alienas terras, postquam 38. annos, & 6 menses regnasset, cum uxore & filio transvolavit.

EDOAR.

EDOARDVS IV.

POST hanc victoriam E. AN. C.
 doardus Ducis Eboraci F. jam 1451.
 omnia tenens Londinum redit, XXIV.
 atq; in regni motibus plenam Ang. R.
 possessionem adipiscitur. His
 constitutis Henricus, qui illo
 praelio elapsus Scotiam pete-
 bat, collectis exercitus delecti
 reliquiis, atq; Scotorum auxili-
 is ad iutus in imperii fines ir-
 ruptionem facit, speransque
 majores suorum copias subsi-
 dio conventuras non timide
 rem gerere, atq; audacter pro-
 gredi conatur. Erat in illis par-
 tibus vir singulari virtute &
 magna auctoritate D. Monta-
 cutius, qui extremis contra
 Scotiam finibus à rege præfici-
 ebatur. Is re cognita, celeri-
 ter manu militum coacta, iti-
 nere

*Henricus
Capitulum.*

acere Henricum prohibet, & vi perturbare nitentem magno incommodo accepto repellit, ac Duce Summerseti. Domino Roso, & D. Hungerfordio captis, ipsum in Scotiam refugere cogit. Hi homines nobiles securi feriuntur, atq; Henricus parvo spatio interposito deprehensus ad Turrim deducitur. Nec tamen hic belli civilis exitus reperiri potuit. Humiliores enim regis atq; ignobiliore nuptia (qui Equitis Grai clam uxorem duxerit) magnos in Anglia tumultus & seditiones excitarunt. Sic enim contumpeptione rei ordo omnis exarserat, ut primum plebs Lincolnienfis conventus a D. Ovellesio concitata fureret, atque in ades D. Riverii reginae patris irruerit, vi ipsam

*Novi in
Anglia
tumultus.*

sum atque eius filium extraxerit, atque ad necem contra insasque rapuerit. Deinde, cum neque horum supplicio, quod de latronibus gravissime sumptum fuit, reliqui deterreri potuerint, Dux Clarentia regius frater, Comesque Ovarovici (qui regi patrique eius in omnibus bellis socius atque adiutor erat) perduellionis convicti, atque hostes patrie pronunciati ad tempus cessarunt, & continuo reversi omnia misuerunt. max. Enim & firmissimis muniti copiis Londinum ad regem oppugnandum atque inimicos accusatores ulciscendum properant. Hi contra copias parare, ac resistere. Quid phara? Cum non longe altera ab alteris castris abessent, rex cognitis per exploratores

Rex Ed-
ardus reg-
no excedens
cogitur.

tores adversariorum viribus
 praelio diffugere, projectoque
 exercitu cum paucis, quibus
 summam rerum omnium fi-
 dem habebat, Flandriam petere
 contendit. Duces vero adver-
 sarii regnum praesidio orbatum
 involant, Henricum 6. qui in
 custodia nonum jam annum
 fuerat, educunt, regemque resi-
 ciunt. Verum non longo post-
 spatio, conciliata inter Edoar-
 dum Ducemque fratrem gra-
 tia, ille se in patriam refert, ac
 suis fraternisque opibus nixus
 Londinum facile venit, regem-
 que, ut ita dicam, redivivum
 opprimit, atque in carcerem
 rejicit. His rebus ex tempore
 gestis, in comitem Ovarovi-
 censem, qui decem millium in-
 tervallo cum copiis aberat,
 proficiscitur, exercituq; (quid-
 quarris?)

Edo. reg-
 num denuo
 occupat.

quaris?) pulso, ipsum atque
 eius fratrem Marchionem
 Montacuti interficit. De incon-
 verso itinere ad Henrici 6.
 coniugem, quæ non longo ipsa
 quoque spatio cum copiis abe-
 rat, exercitum ducit, atque
 adversariis iterum commisso
 prælio profligatis, mulierem *Reginam*
 cum filio Edoardo multisque *cum filio*
 nobilibus capit. Regina filius *capit.*
 eo prælio, uti dixi, deprehensus,
 cum ad regem protraheretur,
 atque eius convicio correptus
 exagitaretur, idque nobilis ado-
 lescens non ferens, liberius
 paulo, magnoque spiritus respon-
 deret, rex commotus manicam
 quam indutus erat in os impin-
 git, & conspicati stipatores, qui
 circum regem erant, statim
 eum interficiunt. Quo tempore *Henricus*
 etiam eius pater Henricus 6. *Rex neca-*
 quem *ur.*

quem in vincula remissum demonstravimus, necatur: eamq; eadem opinio fuit à regio fratre Duce Glocestriae (quam Claudiam olim dicebant) Riccardo factam. Nec verò Claudianum à morte sui majoris fratris Ducis Clarentiae (qui in cado vini submersus erat) hominum suspicio liberavit. Edoardus cum 22. annos, & uno plus mense regnasset, mortem obiit: duosque filios parvulos Edoardum principem, & Ricardum Ducem Eboracensem in huius, de quo iamdudum loquor, tutela fratris reliquit.

EDOARDVS V.

SED erravit in hoc Edoardus, si huic, ob sanguinis & propinquitatis necessitudinem, rectè committi liberos existimavit.

AN. C.

1472.

XXV.

Anglie

Rex.

vit. Nobilis enim ac vetus gla-
diator, qui jampridem sibi vi-
am ad regnum sanguine muni-
visset, ne horum quidem sorbe-
re sanguinem religioni habet.
Immo ut id, quod animo tur-
pissimè proposuerat, celerrimè
consequatur, omnia divina atq;
humana jura commiscet, tribus
se uno tempore nefandis scele-
ribus polluit, matrem infamem,
fratrem spurium, nepotes
regni & vitæ exheredes facit.
Ad has res conficiendas hominem
audacem atque improbum Shaum
Sacerdotem subji-
cit. Dat hanc negotium, ut in
concione (cui ipse totaque nobilitas
interesset) fratrem suum Edoardum
4. adulterio conceptum nec justè natum
fuisse, eaq; causa imperium nec ipsum,
nec ejus jam liberos, quos in sua tu-
tela

*Perfidia
fratris E-
doardi in
nepotes.*

rela parvulos tenebat, jure ob-
tinere: solum autem & verum
esse regni hæredem Ducem
Claudianum, palam pro sugge-
stu ad Pauli pronunciarer. Qua
turpissima habita concione,
regnum sine alio experiundi
jure invadit, pueros nepotes in
custodiam dat, ac non ita multo
post se eorum fœdissima cæde
cruentat, His ita, uti memini-
mus, gestis, non video quî ma-
jori Edoardi 4. filio Edeardo,
eui tam minimum luce, diade-
mate autem non omnino frui
licitum est, titulum locumque
regis tribuere scriptores nostri
possint.

XXVI.

Anglie
Rex.

RICARDVS III.

RICARDUS ille tam ad
omnem audaciam atque scelus
projectus, tamen ad colligen-
dam

dam civium gratiam versutus
 ac diligens fuit. Plures civita-
 tibus ac societatibus collegiis-
 que immunitates ac privilegia
 quam omnes ferè majores con-
 cesserat : magnam partem no-
 bilitatis amplissimis honoribus
 & beneficiis ad suam benevo-
 lentiam allexerat; compluri-
 mosque omne genus hominum
 suo sibi beneficio habere ob-
 lictos volebat. Quo in nume-
 rodux Buchingamiensis in pri-
 mis fuit. Hic à principio suam
 in omnibus reb. Ricardo fidem
 præstiterat, summis rursus ab eo
 beneficiis honoribusque affe-
 ctus : verum nescio quo pacto
 alienatus se totum ab ejus a-
 micitia averterat. Erat eo tem-
 pore inter Ricardum, & Hen-
 ricum Richemondie Comitem
 quædam partium contentio.

Hic

*Dux Bu-
chingamie
contra re-
gem.*

*Conjuratio
nobilium
contra Re-
gem.*

Hic illius crudelitatem horrens
in Galliam à paucis nobilibus
comitatus profugerat. Ad Hen-
ricum igitur Dux iratus transit,
atque harum partium patrocini-
um suscipit. Verum Ricar-
dus re cognita præcurrit, Bu-
chingamizque Dux dissipatis
copiis oppressus, Londinumq;
perductus poenas dedit, cona-
tumque iracundiæ suæ morte
sedavit. Hoc necato nobilitas
tamen, quæ odio tyranni jam-
dudum ardebat, nihilo secius
conjurare, immò etiam eò ma-
gis defectionem admaturare,
clam ulro citroque intermissis
nunciis accire comitem, reg-
num polliceri, rationem belli
describere, itinera componere,
atque omnia constituere. Hen-
ricus igitur ea parva manu,
quam in Gallia coëgerat (du-
um

um enim omnino millium nu-
merum transvexisse ferunt) ac
suorum pollicitationibus indu-
ctus transmittit, majoribusque
quotidie confluentibus copiis,
eum se satis instructum puta-
ret, contra tyrannum Londi-
num versus proficisci, ac de im-
perio cum eo contendere ca-
pit. At verò Ricardus præoc-
cupat, atque ex itinere contra
maximis copiis consistit. Quid
multis morar? signis collatis hic
à suis proditur. Pars enim mili-
tum ad Comitem transfugit,
pars aut à pugna vacat, aut lan-
guide rem gerit, perexigua
pars ejus beneficiariorum fi-
dem virtutemque præstiterat.
Ipse tamen sic desertus à suis
non deserit se, ac compluribus
hostibus interfectis, fortissimè
prælians occiditur: militesque,
qui

*Rex à suis
desertus
fortiter
occumbit.*

qui hucusque constanter ac non
timidè pugnaverant, jam orba-
ti duce terga vertunt. Post-
quam igitur tyrannus non lon-
gus biennio, ac duobus mensi-
bus imperium usurpasset, Hen-
ricus Richemondia Comes
excepit, omniumque animos
ad spem atque latitiam excita-
vit.

AN. C.

1477.

XXVII.

*Angl'æ**Rex.*

HENRICVS VII.

HIS rebus gestis, ecce tibi
repentè sacerdotulus quidam
Simonius nescio quo arrepto
puero in Hiberniam transfer-
tur, atque rebus tranquillissimis
tumultum injicit. Hic, inquam,
male sanus latrunculus circula-
ri, conventus hominum concita-
tare, verum regni heredem
Ducis Clarentia filium penes
se habere, Henricum vero nul-
lo

lo jure & lege, vi solum impet-
rare dicere, puerum ostentare,
denique provinciae fidem &
misericordiam implorare. Hi-
bernici, qui animo in Anglos
inimico semper fuerant, nulla
illata dubitatione aut mora (ut
homines libenter id quod vo-
lunt credunt) suscepta causa ad
arma confugere, copias cogere,
auxilia etiam Germanorum as-
ciscere parant: tum non defue-
runt ex nobilitate nostra, qui
adiuvarent rem proelinatam,
plebemque ad furorem impelo-
lerent. Maximo igitur motu fa-
cto atque omnibus rebus ad
bellum paratis coniuratores
transeunt, regemque oppugna-
re instituunt. Quibus celeriter
exercitu conscripto occurrit
Henricus, &, ne longior sim,
rem obtinuit. Quo praelio co-
mes

*Hibernici
contra Re-
gem sediti-
osi.*

mes Lincolnienſis, multique
 externæ ac domesticæ nobili-
 tatis occiſi, ac ſacerdos cum
 ſuppoſitio rege deprehenſus
 eſt. Hoc extincto bello, rex de-
 cimas cuiuſque facultatum &
 poſſeſſionum tributum pro por-
 tione cenſus exigebat. Id dum
 confertur, plebs tumultuatur,
 rem prohibet, Verniconum
 (quos Northumbros nunc di-
 cimus) Comiti, qui negotio
 præpoſitus erat, mortem offert.
 In quos cum merito eorum a-
 nimadverſum eſſet, atque ali-
 quandiu pace uteremur, ſubito
 planus alter Ovarbeccus exori-
 tur, qui perſonam Ricardi E-
 boracenſis Ducis (quem à pa-
 truo puerum necatum dixi-
 mus) induens, aliquos ruruſus
 in Anglia fluctus commove-
 bat. Hinc celeriter reiectus ne-
 bulo

*Nova ſe-
 dirio.*

bulo in Scotiam fugit, auxilium
petit, apud homines mobiles
atq; infideles facile valet. Hi
enim occasione oblata tali
usi copias cogunt, Anglisque
bellum sine mora denunciant.
In quos dùm profectionem rex
apparat, subito ad eum nuncii
de Cornubiensi motu deferun-
tur. Hi enim homines feri ac
bellicosi, cùm se gravius, quàm
ferre par esset cives, oppressos
dicerent, atque armis se D. Au-
dlaeo duce sublevare conten-
derent, plurium dierum iter
progressi non longo à Londino
spatio consistebant. Itaque pace
Henricus cum Scotis facta, ne-
cessario ad suos animum atque
arma revocatus refert. Ne
multis, acerrimo praelio com-
misso victoria potius rex est,
ac dux Andlaus, multique con-
jurationis

*Dux And-
laus cum
coniuratis
capus &
militatus.*

190 DE REB. GEST. BRIT.
iurationis principes capti sunt.
Quo ferè tempore Ovarbec-
cus, quem in Scotiam effugisse
demonstravimus, deprehensus
ac morte mulctatus est : nec
non alius etiam, qui se alterum
Ducis Clarentiæ filium simu-
labat, eandem quoque poenam
perferebat. Henricus tertium
& vicesimum annum, & octa-
vum iam mensem regnans è
vita cedit, imperiumque hæ-
reditate Henrico filio obvenit.

HENRICVS VIII.

AN. C.
1505.
*Gallipra-
lio victi.*

Hic non major 24. anno-
rum adjuncto Imper. Maximi-
liano (qui in ejus exercitu tunc
miles merebat) bellum cum
Gallis gessit, eorum summas
copias uno prælio fudit, fuga-
vitque, Turvinum expugna-
vit, oppidum nobile & egregiè
munitum

munitum Baganum (quod tot
habere turres quot sunt in anno
dies dicitur) vi & virtute ca-
pit, magnisque præfidiis & mu-
nitionibus firmavit. Hoc inte-
rim spatio Scoti, cum nudatam
præsidio Angliam putarent, at-
que regias copias ab auxiliando
interclusas mare ac negotia di-
stinerent, rupto fœdere (ut fœ-
difraga semper hæc gens fuit)
subito cojurant, in imperii fi-
nes omnibus copiis irrumpunt,
nationemque hanc (quacum il-
lis in expiabile semper bellum
intercesserat) opprimere, ac
penitus cunficere in animo ha-
bent. Quibus difficultatibus ob-
jectis, Angli auxilium sibi ab
animi virtute petendum existi-
marunt. Celeriter collecto,
quem temporis exiguitas ac
necessitas ferebat, exercitu,
obviam

*Baganum
oppidum.*

*Scoti fœ-
difraga.*

obviam procedunt, summâ ut
 vi patriam defendere, atq; ho-
 stium impetus sustinere con-
 tendunt. Hujus belli summa
 Comiti Surreo tradita est. Quid
 opus est plura? commisso præ-
 lio, singulari Ducis consilio
 militumque egregia virtute
 Angli potiuntur: Scoti prostra-
 ti, fusi, occisi, refugere, ac rege
 eorum Comitibusque undenis
 amissis, domum diem & no-
 ctem continenter recurrere
 coguntur. Ferè per id tempus
 servilis Londini contra pere-
 grinos tumultus factus est. Ser-
 vi enim multitudinem adve-
 narum, qui tum in urbe consti-
 terant, moleste ferentes omnes
 eos una nocte simul adoriri, atq;
 interficere conspirabant, mag-
 namq; jam cadem efficiebant.
 In quos rex eo gravius vindi-
 candum

*Servilis tu-
 multus
 Londini.*

candum statuit, quo omnibus in posterum esset documento. Peregrinos atq; hospites (quod nomen apud omnes nationes sanctum inviolatumque esse debet) non esse violandos, nedum inhumaniter & crudeliter esse tractandos. Compluribus his in crucem actis, reliquos, quos nancisci poterat, gravi ignominia notandos existimavit. Ignominia ratio hac fuit; Latrones omnes, qui comprehensi erant, numero ad quinquingenti, à Turri, (quò conjiciebantur) versum ad Rostra, (ubi rex ipse iudex confederat) laqueo à cujusque collo suspenso, in ordinem tota urbe constricti ducebantur. Ibi apud regem ex vinculis causam dicebant, ac perduellionis convicti extremum omnes supplici-

um expectabant , Tandem
 (cùm satis & ad terrorem , &
 ad exemplum profectum pu-
 taretur) malè tantùm verbis
 accepti, poena liberati dimit-
 tuntur. Henricus sacerdotum
 impulsu in Lutherum, qui tum
 primùm à Papali religione de-
 fecerat, libellum conscripsit,
 atque ob eam rem Fidei defen-
 soris à Pontifice max. titulum
 ac nomen accepit. At non mul-
 tō post alterum in ipsum Pon-
 tificem max. librum, sacerdo-
 tum contumeliis provocatus,
 sua sponte composuit: ac pau-
 latim omnem ejus in Anglos
 potestatem, quam perlongo
 usurpasset intervallo, rejecit ac
 repudiavit. Imprimis, cùm ab
 Arthuri fratris uxore (quam
 Papali permissu in matrimonio
 habuerat) divortium fieri vel-
 let,

*Henricus
 contra Lu-
 therum.*

*Fidei de-
 fensor inti-
 tulatus.*

*Henricus
 contra Pon-
 tificem.*

let, resque à Cardinali Q-
volfo, & Papæ Legato (quo-
rum arbitrio permiffa fuit)
diem ex die duci, ac lentius agi
cepta effet, Rex se ludibrio
habitu ratur Cardinali, qui an-
tea plurimum poterat, inimi-
citas denunciat, eumque am-
pliffimo illo honore (quem
Cancellarium barbara voce
nominant) eodem momento
privat. Et quidem ex eo tem-
pore quotidie in sacerdotes
inquirere, eorumque fortunas,
machinatoribus hominibus qui-
busdam callidis, occultè cuni-
culis oppugnare: nec verò no-
va quædam struere & moliri
antè deftitit, quàm eorum rei-
publicæ ftatu funditus everfo,
(de Monachis loquor) omnes
profanas / sacrarum ædium pos-
fessiones, & fortunas (quibus

*Monachi ex
Anglia tur-
bati.*

ante nobiles imminebant) convertisset, atque penes in se perpetuum redegisset. Harum rerum auctor inprimis fuit Cromvellus, homo obscuro loco natus, at summo ingenio præditus, qui consiliorum fructum est in utramque partem amplissimum consecutus. Hæc enim eum ex infima plebe ad summum dignitatis gradum extulit, ita ut Essexiensis Comes, & summus Angliæ Cubicularius fieret: hæc eum inde, eversa penitus ac deleta familia, ad acerbissimam mortem detruxit: sic ut eadem lege, cuius ipse auctor ferebatur, hæreseos & perduellionis indicta causa damnatus, poenas sacerdotibus solertiæ, ac sagacitatis luerit. Dum hoc modo insidiatur sacerdotibus, ratio reperta

perta est, qua ratione illius mu- *Pontificum*
 neris & iordinis omnes, quod *potesas in*
 Papæ in Anglia potestatem ha- *Anglia*
 buissent regia maiestate potio- *funditus*
 rem, omnibus fortunis mulcta- *sublata.*
 rentur. Horum princeps Car-
 dinalis, bonis omnibus everfus,
 cum ad Turrim etiam depre-
 henderetur, eo dolore consum-
 ptus de via mortuus est: neque
 aberat suspicio, quin ipse sibi
 mortem consciverit. Quo ex-
 emplo reliqui perterriti sacer-
 dotes in regiam misericordi-
 am supplices confugiunt, ipsiq;
 irrogata multa 1000. libra-
 rum ignotum est. Ab hoc initio
 profecti longius procedunt,
 atque indicto totius Angliæ
 concilio, primos regi sacerdo- *Henricus*
 tum fructus, omniumque anno- *tributum*
 rum decimas (quæ ad Papam *annuum*
 antè pervenerant) cum toto *Pontifici*
 sacrarum *recusas.*

sacrarum rerum jure & potestate decernunt. Ob quas res summi illi viri Morus Angliz Cancellarius, Fisherusque Roffensis antistes, in immani omnium ordinum multitudine, quod in has jurare leges volebant, cervices securi subjecerunt. Dehinc, exemplum à Ovolstro sumentes (hic enim ut binas in Academia scholas, quæ nunc collegia vocant, institueret, ædiculas quasdam sacras deleverat) omnia monasteria, quæ non amplius 200. minis annuæ mercedis haberent, addicta fisco demoliebant: ac simili ratione paulò post reliqua eodem labefacta motu conciderunt. Dum hæc negotia expediuntur, sic inflammati & perturbati sunt omnium animi, ut pluribus in regni locis, ac temporibus

*Conjuratio
contra re-
gem.*

temporibus cives conjurarint, armisque contra regem sumptis religionem defendere, ac ruinam à sacris ædibus prohibere contenderint. Quibus ab Henrico flammulis, quòd hæc sic usu ventura opinione præceperat, facile oppressis, alius Eboracensium multo gravissimus ac periculosissimus motus extitit, cuique nisi magno fato ac fortuna resisti non potuisse videbatur. Hic enim, cùm persuasum esset multitudini se arma pro Deo ac religione contra scelus atq; impietatem laturos, summo studio & conatu res agitur, maximus exercitus fortissimorum hominum cogitur (40. enim millium numerum complexisse constabat) atq; infestissimis animis signisque contra regem itur: profectioq;

Eboracensium zelus.

hac, militibus Christi nominis
 ac vulnerum insigne ferenti-
 bus, sancta peregrinatio appel-
 latur. Adversus eos Dux Nor-
 folchiensis regiis præpositus
 copiis mittitur. Hic, quod mag-
 na erant virtute cogniti Ebo-
 racenses, quodque eorum quo-
 tidie copias augeri audiebat,
 maturandum sibi, & tamen
 præcavendum putabat. Acce-
 lerat igitur Dux, militum ce-
 leritatem incitat, atque ad flu-
 minis ripam, ubi hostes è regi-
 one confederant, maturè per-
 venit, castrisque positis, ibi &
 ex labore reficere milites, &
 de die prælij statuere, atque de
 omni ratione belli decernere
 cogitat. Paucis diebus hoc mo-
 do intermissis, cum omnium
 utrinque animi studio pugnan-
 di arderent, neque aliò quis-
 quam

quam cogitatione traheretur, quam quis quemque eventus exciperet, omnis de improviso praeliandi & congregiendi facultas adempta est. Id enim flumen, inter duos exercitus intercedebat, nec difficili transitu, & multis locis vadofum fuit, ita una nocte, quæ diem praelii committendi antecesserat, subito crevit, ut acies concurrere nullo modo possent: eoque factum esset, ut omnis administratio belli consisteret, atque animorum studia remitterentur. Quam mirabilem divinitus oblatam occasionem neutiquam omittendam statuit dux, tantumque diligentia sua ac pollicitationibus effecit, ut omni utrinque studio iraque deposita, res sine caede & occisione civium componeretur,

retur, atque omnes tandem ab armis discederent. Motu sedato, atque exercitu conjuratorum dimisso, eorum principes retinuit, atq; ad regem interposita fide deduxit à quo liberaliter accepti amplissimè donis remunerantur, summaq; fide dimittuntur. Domesticis rebus confirmatis, jam Scoti urgere, rapinas atque incursiones in finibus identidem facere, omnibusque temporibus celeritate, qua eorum equites valent, periculum effugere: eaque impunitate elati, tandem majores copias cogere, & 15. millium manu in fines ingressi populari agros, ac nescio quid sperare coeperunt. Eo repentino periculo Ouartonus Musgraviusq; Equites, qui in illis partibus habitabant permoti, regium expectandum

Scoti seditioni.

expectandum imperium nequaquam censent, sed sibi consilio capto quantas max. per se possunt copias colligunt, manuque circiter duum millium celeriter in confinio confecta, se hostibus offerre, eosque prohibere instituunt. Ne multa, Scoti tanto numero superiores se virtute nostris non adaequabant, ac multis occisis, & vulneribus confectis, ducibus autem captis, ad extremum terga *Scoti de-*vertere, atque fuga sibi salutem *nno debel-*petere coacti sunt. Hoc secum- *lari.*do praelio facto, rex tamen paulo post Semerum Herefordiae Comitem, qui graviores ab ijs perfidiae poenas repeteret, cum amplioribus copiis in Scotiam misit. Is, cum hostes illa parva manu victi jam sui copiam facere, ac se praelio committere

committere non auderent, ne nihil egisse, atque infecta revertisse re diceretur, eorum oppida, in quibus abditī latebant, oppugnavit, duobusque Scotiæ munitissimis oppidis Letha, Edinburgoque captis, ac deletis, exercitum deduxit, ac domum rediit. His rebus cum Scotis gestis, rex Gallis bellum infert, & ne longum sit, in continentem ipse trajiciens Boleinum obsidebat, oppidumque intra unum mensem in deditiōnem accepit. Capto Boleino, præsidioque occupato, ad id recipiendum intermisso spatio revertuntur Galli, atque immani numero circumfusi castra è regione oppidi trans flumen ponunt, castellumque ibi excitare, & reliqua, quæ ad oppugnationem usui sunt, administrare.

*Bellum
contra
Gallos.*

*Boleinum
captum ab
Anglis.*

nistrare instituunt. Cùm aliquod spatium munitio elevata, militesque quodam die in opere occupati disiectiq; essent, subito se ex oppido ejiciunt

Galli ab Anglis obruti profugantur.

Angli, atque acriter in eos impetu facto, neq; cognoscendi quid fiereat, neque sui colligendi spatium relinquunt.

Galli magnoque numero interfecto, nam patitur navium jacturam,

reliqui castris atq; impedimentis amissis aufugere, atque oppugnationem dimittere compulsi sunt. Ad hæc Gallorum incommoda accessit trecentarum onerariarum jactura navium.

Hæ à nobis id temporis capta, ac Londinum perducta, non minimum nostras auxerunt opes, Gallorumque fortunas deminuerunt.

Henricus comam & barbam rondere incipit.

Henricus comam in hac insula princeps barbamque totondit: ejusque exemplo

ducti

2. *Uxores
morte mul-
ctat.*

ducti Angli (qui à summa me-
moriam capillo promisso fuerant)
omnes confestim tondebantur.
Hic rex uxores complures ha-
buit : principio Catharinam
Dovageram, fratris, ut dictum
est, uxorem: cui remisso nuntio,
Annam Boleineam in matri-
monium duxit, quæ perduelli-
onis solvebat pœnas : post ei
Tana, quæ Edoardi sexti parti
peribat, nupserat: tum Annam
Clevam duxit, cui paucis post
mensibus fecit divortium: dein
Catharinam Hovardiam, quam
pro adultera morte mulctavit;
denique Catharinam Parram
ad supremum usque diem in
matrimonio tenuit. Regnavit
septem & triginta annos, &
menses novem. Ejus filius
Edoardus incredibili puer in-
dole successit.

EDOARDUS

EDOARDVS VI. AN. C.

Huius per ætatem avun-
 culus Comes Hertfordiæ (qui
 post Summerſetenſis Dux fa-
 ctus eſt) in regni procuratione
 fuit. Quo adminiſtrante, primò
 è fanis omnibus ſigna ac ſimu-
 lachra ſanctorum publico edi-
 cto perempta atque ſublata
 ſunt: ac Paulo Concilio habito
 ceteræ contaminatæ Papales
 ceremoniæ de medio remove-
 bantur. Deinde religione con-
 ſtituta, bellum ab eo cum Sco-
 tis ſcèliciffimè geſtum eſt. Præ-
 lio enim, ut breve faciam, in
 Scotia commiſſo, centum om-
 nino deſideratis Anglis, 13. M.
 capitum Scotorum occidère,
 & 15. C. nobiles & honeſti
 homines excepti in victoris
 manus devenère, Huius belli
 cauſa

1539.

XXVII.

Angliæ
Rex.Templa
à ſimula-
chris re-
purgata.Bellum
Scoticum.

causa fuit, quòd Scoti sanctiss.
facto foedere regi nostro Edo-
ardo parvulam suam despon-
dissent reginam, neq; postea in
fide atq; promisso manere vo-
luissent. Hujus belli negotiis
explicitis, Procurator, cùm pa-
ci consulere, atq; animi æquita-
te plebem continere vellet,
eum, inquam, publicis omni-
um penè ætatum atq; ordinum
de agrorum præseptione que-
relis satisfacere cuperet (edi-
ctum enim proposuit, ut quic-
quid ubiq; agri publici separa-
tum privatumq; factum esset,
id incertum diem publicare-
tur, eodemq; , quo antiquitus
fuit, fastigio jaceret) impru-
dens omnia commiscuit, capi-
tiq; suo exitium attulit. Ea e-
nim re divulgata, præceps a-
mentia plebs ruere, neq; ma-
gistratus

*Agrorum
publicatio.*

gistratus administrationem expectare, sed cæco impetu (cùm primum sibi quisq; itineris locum peteret) in potentium leporaria elata, munimenta ac sepes deijcere, fossas complere, solum inæquare, quæ interclusa animi causa in præseptis servabantur, emittere, ac multa multis graviss. detrimenta importare. Quid quæris? non quisquam ferè omnium tam infirmus viribus, aut tam fugiens laboris plebeius fuit, qui non in hoc opere faciundo naturam & consuetudinem studio & cupiditate vinceret. Eodem etiam vestigio plebs Cornubiensis concitata veteres Papæ, ceremonias & religiones referri, restituiq; volebat. Qui motus cùm non sine magno labore, multoq;

multoque sanguine restincti fuerint, tam incommode omnia ceciderunt, ut eodem puncto temporis quo hæc domi miscentur, foris etiam à Gallis, (qui occasione excitati Boleinum tum obsidebant) angustis premeremur, magnumq; incommodum caperemus. His igitur rebus adducta nobilitas, maximè vero agrorum publicatione permota, manus Procuratori actutum injicit, malè gesta reipublicæ una voce insimulat, atq; cum non ita multo post mortem mulctat. Edoardi tempore, quod perexiguum fuit (sex enim paulò plus regnavit annos) nihil mihi illo Londinensium instituto, quo egentibus est consultum, quod literis ac memoria mandetur, magis dignum visum

*Comes
Hertfordia
morte mul-
ctatur.*

visum est. Tribus enim pub- *Xenodochi-*
 licis ædificiis magno sumptu *a ab Edoar-*
 constructis, tribus tenuiorum *do institu-*
 est consultum generibus. Pri- *ta.*
 mo homines miseri, qui per
 causam ætatis aut morbi sibi
 auxilium ferre nequeunt, pub-
 licè aluntur; neq; quicquam
 ibi, quod ad hæc duo sublevan-
 da pertinet, requirunt: Altero
 genere pueri orbi, à parenti-
 bus, amicis, ac fortuna deser-
 ti in arte aliqua, qua postea vi-
 vere possint, instituuntur. Ter-
 tium pro e carcere est inficien-
 tibus: quò conclusi non solum
 sibi victum magno labore qua-
 rant, sed ex eo etiam quod
 superest domus sumptus su-
 stentant. Cùm ageret rex vi-
 tæ supremum tempus, Ianam
 patris sui sororis neptem, quæ *Iana heres*
 Verniconum Ducis (qui plu- *regul pro-*
 rimùm *nunciata,*

*à Maria
Regis sorore
repulsa.*

rimum tum in republica potlebat) filio nupserat, heredem regni testamento reliquit, idq; senatus ac multorum optimum sententia, chirographoq; ratum est factum. Quamobrem hæc, Edoardo mortuo, Angliæ regina edicitur. Sed eodem etiam tempore Maria regis soror, quæ in eo plus juris habebat, atq; obtentura videbatur, se circummissis præconibus renunciandum curavit. ut igitur hi cõcilii publici auctores, ad motum fortune se postea moverint, operæ pretium erat videre. Cùm enim de regno, ut dictum est, Maria contenderet, ac res fore in motu videretur, senatus Ducem illum, cujus plurimum auctoritatem valere demonstravimus, ad mulierem suppressendam emittit, eamq; ad

ad Turrim adduci jubet. Hic *Senatus in*
 igitur urbe sic extrusus, cum a- *constantia.*
 liquantulum via processisset,
 revocatur, & ab eo negotio ut
 defisteret & Mariam Reginam
 pronunciaret, senatus item au-
 thoritas intercedit. Quo do- *Vernico-*
 lo circumscriptus Verniconum *nm Dux*
 Dux, ad turrim ipse apprehen- *interficitur*
 ditur, ac majestatis non mul-
 to post damnatus, cum filio,
 hujusq; uxore, quam duxi, la-
 na, poenas dat.

MARIA.

XXVIII.

MARIA Regina jam *Angliae Re-*
 honore & nomine facta, rursus *gina.*
 omnia vertit; non inquinatas *Veterem*
 solum Pontificias ceremonias, *Pontifici-*
 superstitionemq; restituit, sed *am religio-*
 transmarinas etiam nuptias *nem redu-*
 (Philippi enim Hispaniae regis *cir.*
 matrimonium tenebat) contra
 volun-

*Oviatus
contra Re-
ginam.*

voluntatem & testamentum patris introducit. Quod testamentum cum multorum hominum nobilium atq; honestorum jurejurando constrictum esset, in omnibus tamen Oviatus quidam Eques id solus servare, atq; armis fidem in jurejurando datam præstare contendit. Hic, inquam, manu militum, quam ex suis coëgerat, munitus, Londinensium etiam pollicitationibus excitatus ad urbem proficiscitur, unde nuptiis agere, remq; distingere parat. Contra hunc Dux Norfolciensis copias à regina ducit. Is cum adversariorum castris appropinquasset, à militibus qui ad Oviatum omnes perfugerant, malè mulctatus relinquitur. Qua re Londini cognita, pons rescinditur, no-

videlectus habentur, custodiae
 praesidiaque collocantur, tan-
 tusque omnium incedit timor,
 cum, a suis perditis quibus fi-
 dem haberent non intellige-
 rent, ut urbs eodem vestigio
 capta videretur. Hoc inter-
 misso spatio Oviatus ad urbem
 pervenit, atque interrupto pon-
 te se ingressu prohibitum vi-
 det. Qua spe lapsus, conatu
 non desistit tamen, & perfuga-
 rum confirmationibus addu-
 ctus, (qui se altera porta, quae
 ad occidentem vergit, recep-
 tum iri dicebant) omnia tenta-
 re instituit. Itaque flumen tran-
 sit, exercitumque ad alteram
 partem oppidi magno circuitu
 circumducit. Verum ibi eti-
 am cum spes, & fortuna fallit.
 Nam cum in suburbia (ubi
 omnibus viis obsessis hostium
 latebant

*Oviatus
 Londinam
 frustra
 tendit.*

*Oviatus
captus in
Turrin
coniectus
interficietur*

*Angli Au-
gustam
Galli Icci-
um oppug-
nant.*

latebant insidia) longè intror-
sus intravisset, ac portam sibi
contra fidem præclusam sensis-
set, undiq; circumventus, om-
ni spe fugæ deposita, milites
sibi quenq; consulere jubet, ip-
se in deditiōem venit atq; in
Turrin coniectus, non ita
multo pōst cum magna parte
perfugarum pœnas persolvit.
Ferè per 'id temporis adoles-
cens è plebe quidam, qui se E-
doardum 6. (de quo multæ
tunc inanes fabulæ ferebantur)
prædicabat, virgis cædebatur:
&, cū id iterum faceret,
multorumq; animos perturba-
ret, (ne plebs propter impru-
dentiam laberetur) semisus-
pensus manibus carnificis dedi-
tus est. Philippo administran-
te, Angli in Gallia rem gere-
bant, atq; Augustam Veroman-
duorum

duorum expugnabant. Quod incommodum Gallicito sanarunt, oppidumq; Iecium (quod 11. mensium obsidione ab Edoardo tertio captum, in Anglorum potestatem 416. annis fuisset) fœnoris à nobis loco abstulerunt. Hoc illi cùm non ita bene munitum, paulò etiam indiligentiùs asservatum animadverteret, neglecta Augusta, huc cum omnibus copiis advolarunt, oppidumq; obsidione oppugnare cœperunt: iisq; cùm omnis spes in celeritate consisteret, summa vi & contentione res agitur, atq; omnia tentantur. Erat per dies gravior atq; asperior oppugnatio, ac res jam ad paucitatem defensorum pervenerat: præterea naves nostræ, quæ laborantibus venire subsidio paratæ erant

318 DE REB. GEST. BRIT.
rant, tempestate detenta di-
stinebantur. His igitur diffi-
cultatibus afflicti Angli, oppi-
dam post quartum diem dedi-
derunt. Maria, postquam quin-
que annos, & plusculum qua-
tuor menses imperasset è vita,
decessit.

ELIZABETHA.

XXIX. *Angliae Re-
gina.* HANC soror Elizabetha
subsecuta est. A qua primum
rejecta superstitione, vera Dei
religio reposita est: tum (utpo-
te cui fictæ fucataq; res omnes
odio fuissent) adumbratum
omnem ex impuriorebus me-
tallis nummum, cujus plena e-
rant omnia, sustulit, atq; irri-
tum fecit, magno auri, argen-
tiq; pondere signato. Per id
tempus circumforaneus qui-
dam nebulo Morus, qui se
Christum

Christum dictitabat, paululum
 virgis castigatus retractavit,
 miserumq; se homunculum
 confessus est. Quo tempore Angli
 qui novum portum in Gallia
 tenebant, à Gallis obseffi, ac *Novum*
 gravi ex diutina conclusionione *portum à*
 atq; inopia rerum necessaria- *Galli oc-*
 rum pestilentia conflictati ne- *cupatum.*
 cessariam deditionem subie-
 runt, non tantum nostris in-
 commodi ex oppidi & mili-
 tum damno, quantum ex mor-
 bi foedissimi contagione con-
 tractum est. Milites enim de-
 ditionis domum reversi, atq; in
 plures regni partes dispersi
 morbum simul dissipaverunt
 omniaq; ferè contagione con-
 taminaverunt: usq; eò, ut Lon- *Northum-*
 dini, 8. minus mensium spatio, *bria & O-*
 23660. homines consumpti *vestibria*
 perierint. Postremum & reli- *ducum se-*
 dio.

quum est, ut Northumbria,
 Ovestumbriaq; Comitum (qui
 olim Vernicones Damniq;
 sunt dicti) in septentrionalibus
 Regni partibus motum attin-
 gam. Hi religionis simulatio-
 ne & nomine multa reipubli-
 cae mala moliebantur, ac jam
 sumptis armis, manuq; con-
 flata, parvulas quasdam rapinas
 & populationes faciebant. Sed
 eorum conatibus & consiliis,
 priusquam res longius serpe-
 ret, senatus eximia diligentia
 occursum est, ac paucorum
 supplicio (in quibus Vernico-
 num Comes fuit, alter enim
 effugerat) pax atq; ocium
 repertum.

FINIS.

INDEX RERVM

ET NOMINVM

Memorabilium.

A.

A Delstanus 1. Rex totius
Anglia. 70.

Dacos penitus delet. ib.

Albanactus minimus Bruti fi-
lius. 11.

Albion insula à Bruto occupa-
ta, & Britannia appellata. 2.

Aleetus Severi Legatus, sedi-
tionem Britannorum com-
ponit. 35

sevitia sua Britannos ite-
rum concitat. 36

Aleetus praelio à Britannia su-
peratur & cum toto suo ex-

K 3

ercitu

Index Rerum

- exercitu extinguitur. 37
- Alfredus, Australium Saxo-
rum rex, Dacis resistit. 68.
tribicinis habitu hostium ca-
stra explorat. 68. Dacos
calliditate magis quam gla-
dio opprimit, & ad Christi-
anam religionem convertit.
69.
- Alfredus Oxon: Academia
fundator. 67.
- Anglia unde nomen sortita. 11.
& 20.
- Anglia quomodo divisa. 7. 11.
Ejusq; longitudo & latitu-
do. 9.
- Anglia olim Legria dicta. 11.
- Anglia Iohannis Regis inertia
Pontifici fit tributaria, 105.
- Anglie reges quando titulum
regni Francie consequuti
sunt. 162.
- Anglicum nomen in Anglia ex-
osum.

Index Rerum.

- osum & ignominiosum. 83.
 Annona vilitas in Anglia. 129
 Arthurus ultimus Britanno-
 rum rex. 60. Britanno-
 gregiè contra Saxones de-
 fendit. ibid.
 Duodenis praelis victor ex-
 istit. ibid.
 morte immatura extingui-
 tur, ibid.
 Arthuro sublato Britanni in
 antiquam residunt fortis-
 nam. ib.
 nomenq; penitus amittunt.
 61.
 Arviragus rex Britannia. 28.
 novam seditionem contra
 Romanos excitat. ib.
 patriam in libertatem vindi-
 cat, ibid.
 Claudium fortiter oppug-
 nat. 29.
 tandem commodiores paren-
 di

Index Rerum.

- di conditiones obrinet & Genistam Claudii filiam in uxorem ducit.* 30
- Asclepiodatus. Dux Brit. contra Romanos eligitur.* 36
- Romanorum praesidia pellit.* 37.
- Alectum Severi Legatum memorabili praelio vincit atq; interficit.* ibid.
- Asclepiodatus rex factus sua tyrannide plures in se concitat.* 38.
- Asclepiodatus praelio victus interficitur.* ib.
- Augusta Veromandunorum ab Anglis expugnatur.* 216.
- à Gallis recuperatur.* ibid.
- Austinus Monachus à Gregorio Pontif. in Angliam missus, Anglos ad Christianam religionem convertit.* 62.
- Aca.*

Index Rerum.

*Academia Stamfordiensem, à
Bladudo fundatam, deler.* 18

B.

Bedfordiensis dux Henrici VI.

*Tutor. 160. Gallos multis
præliis vincit, ac tributarios
facit.* *ibid.*

*Belinus & Brennus fratres de
regno contendunt.* 22.

Belinus Dacos vincit. 23.

*filiam suam Antenori collo-
cat.* *ibid.*

*Bervicum à Scotis expugna-
tur.* 119.

*Bestia immanis Morindum re-
gem audacem devorat.* 24.

*Bithricus orientalium Saxo-
num rex, 65. uxoris Ethel-
burge perfidia misere perit.*
66.

*Belli inter Philippum Phalesi-
um & Edoardum 3. causa*

Index Rerum.

- & origo. 128.
Bladudus Brit. rex Magnus. 17
Academiam instituit. ibid.
Artem Magicam exercet:
Thermas efficit: volare con-
tendens misero perit. 18.
Brennus Danvalli filius fratri
cedit. 22.
in Galliam militatū abijt. ib.
Siguini regis Gallie filiam
ducit. ib.
Britannia unde nomen sortita.
2. Britannia antè Albion nū-
cupata. 10.
Britannia quomodo in tres par-
tes divisa. 11.
Britanni intestinis & civilib.
bellis pene consumpti ultro
ad Constantium mittunt, de-
ditionemq; offerunt. 39.
Britanni à Saxonibus pulsi
Cambriam petunt. 58.
Britanni respirant: Saxones
op-

Index Rerum.

oppugnant, eorumq; regem
interficiunt. 59

Britanni in antiquam recidunt
fortunam. 60.

à Saxonibus in Cambriam
repelluntur. 61. & nomen
& regnum amittunt. ibid.

Britanni cur à Saxonibus O-
valli appellati. ibid.

Britan. cur à Saxonibus An-
glia nominata. ib.

Britannia tota à Saxonib. oc-
cupata in 7. regna divi-
ditur. 61

Brutus ab Edoardo 1. victus
ex Gallia redit, Scoticum
regnum occupat. 118.

Anglos memorabili praelio
vincit, nobilitatemq; praecla-
ram extinguit. ibid.

Bervicum expugnat. ibid.

Brutus Trojanus 1. Britanno-
rum rex: Insula nomen im-
ponit.

Index Rerum.

ponit, 2. 10.
Londinum adificat. 11.
Moriens Britanniam 3. suis
filiis distribuit. ib.
Bruti familia in Britannia
quando fuerit extincta, 20.

C.

C. Caesar exercitum suum in
Britanniam ducit. 26.
navium jacturā patitur. 27.
Britannos oppugnat: vincit:
& Romanis vectigales facit.
ibid.

Canutus Dacus VI. Anglorum
rex. 78. Cum Edmundo
regnum dividit. ibid.

Canuti pietas, indignam Ed-
mundi necem in proditore
ulciscens. 79.

Cantii rex Christianam am-
plectitur religionem 15. tem-
plum Paulinum adificat. ib.

Can-

Index Rerum.

- Cantiani soli invicti: Gulielmo
Victori resistunt. 83*
*memorabili stratagemate
Gulielmum aquas pacis con-
ditiones accipere cogunt. 86.*
*Cantiani soli antiquum suum
jus Anglicum retinent. 87*
Cantianorum seditio, 164
*Cantuariensis Episcopus à Cā-
tianiis Dux belli electus. 83*
Camber Brutifilius. 13
*Cambria Belini filia, Antenor
rinubit. 23.*
*Carassus Britannorum prae-
fectus contra Imp. Rom. rebel-
lat. 35.*
*Cardinales in Angliam à Cle-
mente V. missi spoliantur.
120.*
*Cardinalis adulter, hodie pud-
icè loquens, post tridie nequā
facit. 94.*
*Cassivellanus Tutor filiorum
Ludi*

Index Rerum;

- Ludi.* 26.
auxiliatur Gallis contra Ce-
sarem. ibid. à quo victus
tributum pondere cogitur
Romanis. 27
Causa, cur Scoti fidem datam
nunquam seruent. 128.
Christum se impostor mentitur
nec crucifixus resurgit. 108
 & 218.
Cimbrica gens unde dicta. 23.
Comam tondere quando Angli
cœperint. 205
Comes Darbiensis parva manu
10000. Gallorum fudit. 133
Comiti Surrao belli summa
contra Scotos committitur.
 192.
Constantius à Romanis in Bri-
tanniam missus, à Britannis
ultero recipitur. 39.
Constantius Helenam Coili fi-
liam ducit. 40. *Lenitate sua*
Bri-

Index Rerum.

26. Britannos in officio retinet: ibid.
 a Ce. Constantius Imperator & Bri-
 ietus tan. rex. 41.
 gitur 27. Constantinus Magnus, natus. 41.
 atam 28. Constantino Magno Britannia
 itur regnum offertur. 43.
 108. Constantinus M. à Picto fami-
 18. liari suo occiditur, 44.
 23. Coriarius quidam regis se fili-
 ng/i um mentitur. 117.
 05. ideoq; in crucem agitur, ib.
 ann. Coilus Colcestria dux, rege su-
 33. o Arthuro interfecto, reg-
 ma num Brit. occupat. 38.
 ur. filiam suam Ptelenam Con-
 22. stantio elocat. 40.
 ri- Claudius Imper. Britanniam
 nis recipit, 28.
 9. Guidoriumq; seditiosum in-
 fi. terficie. ibid.
 ua. Comes Herefordia Edoardi VI.
 i- Cu-

Index Rerum.

Curator, & regni Procura- tor.	207
Scotos memorabilis praelio vincit,	161.
Agrorum publicatione sibi exitium parat.	240

D.

Dacorum Dux Haroldus cum Gulielmo Normanno de im- perio contendit.	65
Daci Saxonum exemplo sedes in Anglia & maritimis locis querunt.	65
ab Anglis repulsi: rever- tuntur majori copia.	66
Angliam vi occupant maximū. que terrorem omnibus incu- tiunt.	ib.
Calliditate Aluredi opprimun- tur: religionemq; Christia- nam amplecti impelluntur.	
56. ab Adelstano penitus de- lentur.	

Index rerum

lentur. 68.69

Daci in Angliam reversi jussu
Ethelredi passim caduntur.

75

Dunnuallo Cornubia Dux re-
gulos delet, Regnum Bri-
tan: occupat.

21

Dux Eboracensis à regina ex-
agitatus contra eam conspi-
rat. 133. regem vincit atque
capit, ibid. regni heres decla-
ratur, ib. ejus fortuna varia-
tur.

165. 169

Commissio cum regina pralio
succumbit.

170

Dux Buchingamiensis, Salopi-
eꝯ Comes in bello occidunt.

168

Dux Norfolchia & Ovarovi-
censis Comes à regina op-
pressi, & extincti.

171

Dux Audleus Scotis contra
Henricum 7. auxiliatur.

189

E.

Index rerum.

E.

Eboracum à Gulielmo Victore devastatur. 89

Eboracensis Dux Iunior patris vindicat injurias. 172

rex declaratur Anglia. 173

regem persequitur Henricū 6. & cum suis regnum excedere cogit. 174

Ecclesiasticorum opes, & possessiones publico repetuntur editto. 153

Ecclesiastici callidè bonorum suorum ereptionem praevent. 155

Ebrancus 5. Britannia rex. 50. liberorum parens. 16

Edgarus 3. Anglorum rex. 72

Edgarus Lupos ex Anglia extirpat. *ibid*

ebrietatem extirpat. 73

Popinas dolet. *ibid.*

ad Clavum sedet, regibus 8.

Index rerum.

remum incitantibus. *ibid.*

Edmundus filius Ethelredi ree-
liquias Anglorum colligit:
patriamq; regnū reposit. 78

Edmundus & Canutus regnum
inter se dividunt. *ibid.*

Edoardus Confessor. 80

Angliam pristina gloria re-
stituit. *ibid.*

Ius commune Anglicum cō-
ponit. *ibid.*

Egbertus à Dacis victus. 66.
orbis liberis è vita discedit. *ib.*

Edoardus I: Scotis bellum in-
ferat. 112

Scotorum 40000 cedit. simu-
lac tria firmissima oppida oc-
cupat. *ibid.*

Scotos seditiosos denuo de-
bellat. 114

prudens ipsius consiliū mors
antevertit. 115

ossa sua ad terrorem Scotis
inven.

Index rerum.

incutiendum , asservanda
præcipit. 116

Edoardus Baliolus Scotia rex
cum sua nobilitate in perpe-
tuam regum Angliæ se abdi-
cat clientelam. 112

Edoardus 2. Supposititium dici-
tur. 117

collusorem suum hominem
flagitiosum, amplissimis ho-
noribus afficit. *ibid*

Spenceros, ab exilio revocat,
121. ab uxore oppugnatur.

122. capitur, *ibid.* morte
multatur horrēda, 123. 124

Edoardus 3. pacem cum Scotis
facit turpē suasu suorum. 125
sororem suam Brusio Junio-
ri collocat, *ib.* adultum facti
pœnitet, Mortimerium sup-
plicio afficit. 126. Turpitu-
dinem suam fortitudine re-
compensat. 160.

Scotos.

Index rerum.

Scotos iterum subigit: amissa recuperat. 127. Edoardū Baliolum regem Scotia constituit, ib. Cum Gallis bellum gerit, victoriamq, egregiam obtinet, 129. Scotorum seditione domum retro trahi ur. 130. Pegem Mona constituit: Ordinem fascie instituit, 131. à Gallis denuo insignem victoriam reportat. 132. Scotos seditiosos denuo refrenat. 133. 2. Reges Gallia atq, Scotia captivos detinet. 134. Iuris Forensis reformationem suscipit, 137. Tandē mutata fortuna cum Gallis aliquoties infelicititer pugnant, vitam cum morte commutat. 139. 140. 142. 143. Edoardus Niger, regem Gallia capit. 139. Petrum Hispania regem re-stituit

Index rerum.

- stituit, 141
Edoardus 4. Angl. rex, Ducis
Eboracensis filius, patrio ul-
ciscitur necem. 171
Rex Angl. pronūciatur, 173
Bellum gerit cum Henrico.
174. Qui capitur: at paulò
post liberatur, 176. 8. 177.
Edoard: à fratre regno ejicitur,
177. Sed brevireconciliatur.
178
Henricum 6. cum uxore fi-
lioq; capit atq; interficit, 179
moritur. 180
Edoardus Vcum Ricardo fra-
tre suo à patre interficitur
181
Edoardus 6. Tempia à simula-
chris repurgat: 207. tria in-
stituit Xenodochia, 211. ante
obitum Janam sororis patris
suineptem regni heredem
pronunciat. ibid.
Edoardus

Index rerum.

- 41 Edoardus 6 fictitius, suspendi-
tur. 216
- ucul- Eleutherius Pontifex per Le-
71 gatos Britannos ad fidem
73 Christianam convertit. 31
- ico. Elidurus Morindi filius. 25
- ulò Elizabetha Anglia regina, so-
77. rori Mariae succedit in reg-
ur, no, 218. veram religionem
ur. iterum introducit, ib. metal-
78 lica numismata tollit, argen-
fi. tea substituit. ib.
- 79 Edrici Comitis proditionis pre-
80 mium. 63
- a- Eduinus 2. Anglorum rex. 71
- ur- Edunus incestu & adalserio
81 suo, odium & regni amissionē
a. sibi comparavit. 72
- u- Ethelbertus 1. rex Christia-
te nus. 63
- is Ethelredus 4. Angl. rex. 74
- m Elseleda Britannorum regina,
l. Alluredi regis filia post pri-
s mum

Index rerum.

- mum partum venerem aver-*
satur. 70
Estrilda Locrini concubina, 13
cum filia in flumen precipi-
tatur. 14
Elie Insula nomen unde. 26

F.

- Factio inter procures oritur à*
morte Iohannis regis. 107
Fames maxima in Anglia. 108
Fascie ordo Equestris quomo-
do & à quo institutus. 133
Ferrex et Porrex fratres, inre-
gni administratione emuli, 19
Ferrex interficit fratrem, 20
ulciscitur à matre. *ibid.*
Finis imperii Romani in Bri-
tannia. 44
Fons sanguine manans. 91
Fortuna variabilis. 142
Edoardum in extrema sa-
senectà deserit, *ibid.*

Index rerum.

G.

Gagatos in Anglia reperitur. 5

Galli ab Anglis vincuntur,

130. 133. 135. 136. 139.

158. 205.

Gallia Scotiaq; reges ambo
capti magno auri pondere ab
Anglo se redimunt. 139.

Galli ab Anglis in servitutem
reducti, desciscunt & amis-
sa recipiunt. 142. 162.

Grando ovorum magnitudine.
104.

Gravis pestilentia in Anglia.
ibid.

Gregorius Pontifex Austi-
num Monachum in Angli-
am mittit. 62.

Anglos ad Christianam re-
ligionem revocat. 63.

Gulielmus Montacutius rex
Mona constituitur. 132.

Gulielmus Normannus Victor

L

VIII.

Index rerum.

- VIII. Anglorum rex. 82.
Anglia regnum, expugnato
Haroldo Dacorum rege oc-
cupat. 81
Anglos Dacosq; delet. 16.
Anglorum agros sibi suiq;
vendicat. 82
Anglicum nomen reddit ex-
osum. 83.
Guendolina Locrini uxor 13.
à marito repudium patitur,
14. maritum oppugnat: ca-
pitq;, ibid. & cum concubi-
na sua è medio tollit, ibid.
Guendol. 15. annos regnum
cum laude administrat. 19.
Guiderius Successor Cassivel-
lanni servitutis Romani im-
paciens, & novitatis studio-
sus, 28. Anglos contra Ro-
manos reddit seditiosos, ib.
à Claudio morte muldatur.
Gurgustus Brit. rex: Dacos
subigie

Index rerum.

subigit & stipendiarios sibi
facit. 23.

H.

Helena Coili filia Constanti
uxor literata & docta. 40

Hengistus Saxonum dux in
Britanniam exercitus. 46.

Filiam suam Vortigeri in
matrimonium collocat. 47

Vortigeri bellum infert. 51.

adversa arma metuens ad
nefarias descendit insidias.

54.

Quatuor feracissimas regi-
ones sibi suisq; incolendas à
Britannis devictis pacisci-
tur. 57.

Totam deniq; Britanniam
occupat. 58.

Henricus I. Anglorum rex

74. fratrem fœdus rumpen-
tem vincit Normanniamq;

Anglia adjicit. 94.

L 2. Henricus

Index rerum.

Henricus II. sinistro eventu
filium vivum coronat, 96.
prælio victo in gratiā reci-
pit Diadema & regni orna-
menta secundo tribuit, 97.

Henricus III. Anglor. rex vi-
tiis se dedit, 110. a nobilita-
te captus in ipsorum verba
jurare cogitur, 111. mori-
tur. ib.

Henricus IV. morte Ricardi
non tollit sed magis excitat
hominum odia. 151

Henricus V. omnem Norman-
niam recuperat, 159.

Expeditionem in Galliam
suscipit eosq; cedit, 158.

Gallarum regni successio-
nem sibi paciscitur, 159.

Nuptias celebrat cum Ca-
tharina Galliarum regis fi-
lia, ib. moritur, 160.

Henricus VI. Anglorum rex,
161.

Index rerum

Rex Franciæ declaratur.
ibid.

*Hispani in Hyberniam recepti
quando.* 24.

*Humber rex Hunnorum in a-
quis perit.* 13.

*Humbrum flumen à rege Hun-
norum nomen sortitur.* ib.

*Hibernia secundo Angliæ ad-
iuncta.* 96.

*Humfredus alter Henrici VI.
Tutor in cænobio Buriensi
strangulatur.* 163

Hunni ex Angliæ expelluntur.
12.

*Henricus VI. ab Edoardo du-
cis Eboracensis filio perse-
quitur: tandemq; victus
regno excedere cogitur. 174
capitur, ib. necatur cum fi-
lio.* 179.

*Henricus VII. Richemondia
Comes: ab Hibernis oppug-
natur,*
L 3

Index rerum.

natur, 187. decimas exigit,
ibid. à Scotis bello laceffi-
tur: 188. Victoriāq; ob-
tinet contra Cornubienses
seditiosos. 189
Henricus VIII. Gallos praelio
vincit. 190. Scotos fœdifra-
gos debellat. 191. contra
Lutherum scribit, 194. Fidei
Defensoris titulo deco-
ratur, ibid. Pontifici renun-
tiat, ibid. Monachos ex
Anglia turbat, ib. zelum
religionis apud suos excitat.
195. comam tondere inci-
pit, 205. duas uxores morte
multat: duas repudiat, 206

I.

Iccium oppidum Gallie ab E-
doardo, III. expugnatur.
135.
à Gallis recuperatur. 162.
7m.

Index rerum.

*Impietas filii Henrici II. erga
patrem.* 96.

*Lob. Cardinalis à Pontifice ut
Anglorum mores corrigat
missus semetipsum adulte-
rio polluit.* 94.

*Johannes XIV. Angl. rex 103.
sub hujus imperio multa ac-
cidunt portentosa.* 104

*Anglia plures patitur con-
tumelias, 105, Papa inso-
lentie atq; potestati se suosq;
subjicit,* *ibid.*

*à Ludovico Gallorum rege,
regno exuitur, atq; in exili-
um mittitur, 106. misere-
perit,* 161

*Londinensibus concessit ab
uno Pratore & duobus Du-
um viris regi, ibid. Pontem
Londini exstruit lapideum.
ibid.*

Johannes Baliolus Scotorum

Index Rerum

rex, Anglorum se subijcit
regi. 113.

Johanna Francia venefica An-
glis infesta cōburitur. 161.

Isabella Anglia regina Spen-
cerorum insolentiam metu-
ens in Galliam aufugit, 121
à nobilibus in Angliam re-
vocatur. 122. maritum op-
pugnat. 123. Spenceros Re-
gemq; capit. ib. quam cru-
delis sequitur exitus. 100.

Judei paschalibus feriis pue-
rum immolant 97. cujus
sceleris gravissimas pœnas
launt. ib.

Judeorum laniena errore quo-
dam exorta. 98.

Judei prohibentur regis inter-
esse coronationi, 98. quo e-
dicto transgresso maxima
ipsorum oritur persecutio.
ib.

Judei

Index Rerum.

*Iudai 400. sibi ipsis majores
venas incidendo mortem in-
ferunt.* 99.

*Iudaus in cloacam delapsus
propter Sabbathum miserè
contabescit.* 109.

*Iudai quingenti: propter usu-
ras majores necantur Lon-
dini.* ibid.

*Ius in Anglia reformatum
ab Edoardo, III. 140. In
vernacula lingua dici inci-
pit, quod antea in Gallica
usitatum erat.* 141

*Iuvus rex Britannorum cum
uxore in Monasterium se
abdit.* 64

*Jana heres regni pronuntiatur,
sed à Maria Edoardi, VI.
sorore opprimitur & neca-
tur.* 212.

Index Rerum.

L.

Legatio Papa ad conficiendam
pacem, inter Scotos & An-
glos, 120. à latronibus spo-
liatur.

Livius Gallus à Britannis ob-
sessus multos superbia sua
à se reddit alienos. 38.

Loecrinus maximus natu Bru-
ti filius 9. uxorem ducit
Guendolinam. 13. bellū ge-
rit cum Plannis eosq; ex
Britannia repellit, 12.

Lodricus dux Pictorum, 31.
Pictis in Scotia sedem obti-
net. ibid.

Londinum vel Ludestunum
quondam Troinovantiū un-
de sic dictum, 11. & à quo
edificatum. 26

Londinum amplificatur &
& muribus cingitur. 26.

Londi.

Index Rerum.

*Londinensis pons sub publicis in
lapidem commutatus.* 106.

*Londinensis, quando à Præto-
re & Duum viris regi cæ-
perunt.* 106

*Lucius 7. Christianus rex Bri-
tannorum 32. moritur unde
de novo motus in Britannia
oriuntur à barbaris.* ibid.

*Ludus rex Britannorum: Lō-
dinum manibus cingit, 26.
moriens, duos relinquit fili-
os.* 26.

*Lupi quo pacto ex Ang. sublatis
& extirpati.* 72.

M.

*Maria Edoardi VI. soror ex-
tincto fratre regnū vi atq;
armis occupat. 212. Ponti-
ficias superstitiones in An-
gliam reducit.* 213.

*Cum Philippo Hispan. reg.
nuptias.*

Index Rerum

- nuptias celebrat. ibid.
Madanus I^{ll}. Britannorum
rex à lupis dilaniatur. 15.
Major Londinensis, audacis-
simo facinore seditionem fe-
dat. 144.
Marinus dux Britannorū. 30.
Pictos Britanniam deva-
stantes pralio vincit. 31.
Mempritiū IV. Britannia
rex à lupis dilaniatur. 16.
Merchia Comes, Eboracensis
filius patrē usciscitur. 171.
Rex Anglia declaratur.
173.
Henricum regem persequi-
tur, vincit & capit. 160.
Mortimerius consiliarius E-
doardo III. cum Scotis fæ-
dissima fœdera inuenda
persuadet. 125.
factus majestatis reus capi-
to damnatur. 126.
Morindus

Index Rerum.

Morindus rex Britannorū. 24.
monomachia cum Bestia
immani instituta temerita-
tis pœnas luit. 25.

N.

Navale pralium in quo Galli
ab Anglis vincuntur. 130.

Nobiles 500. Britanni per in-
sidias & fidem colloquii à
Saxonibus circumventi &
occisi. 55.

Nobilitatis Anglicana arro-
gantia & concertato de Prin-
cipatu. 111.

eiusdem decretum in re-
gum uxores. 68.

O.

Octa Hengisti filius captus &
interfectus. 59.

Ovalli antea Britanni cur ita
dicti. 61.

Oxenensis

Index Rerum.

Oxonienſis Academia fundata
quando & à quo. 67.

P.

Perfidia & rebellio Scotorum

113. & 291.

Philippus Gallie & Ricardus
Anglie reges, ſcedere inito
Turcis bellū inferunt. 100.
ſed rebus proſperè ſucce-
dētibus diſcordes fiunt. 100.

Picti eorumq; origo. 30.

Picti ſuperato vallo Britanni-
am incurſant. 41. ſed à Ro-
manis repelluntur. ibid.

Picti Scotiq; bellum denunci-
ant Vortigeri à Saxonibus
Germanis repelluntur. ibid.

Pietatis inſigne Exemplum, in
Roberto victoris filio. 90.

Pietas & amor fraternus eſt 25
inter Elidurum & fratrem
exalantem. ib.

Piſcis

Index Rerum.

- Piscis portentosus in Britan-*
nia captus. 104.
Pluvia portentosa. 19.
Pontis Londinensis fundamen-
ta à sacerdote jacta. 95.
Porrex & Ferrex fratres re-
ges Britannorum de poten-
tatu contendunt. 19.
Porrex à fratre pro hoste de-
claratus : interficitur. 20.
sed à matre ulciscitur. ibid.
Portentosa sanguinis pluvia.
65.

R.

- Reges Anglia quo tempore*
strumas curare ceperint. 91.
Regina Anglia Henrici VI.
uxor: viriliter se gerit. 170.
Reguli in Anglia plures à
Dunnuallo delentur. 21.
Ricardus I. Anglorū rex. 97.
Ricardum medio in cursu for-
tuna deserit. 101.
Ricardus.

Index Rerum.

Ricardus pacem cum Turcis facit, 102. capitur ab Austriaco, 103. magna se redimit pecunia summa: ibid. moritur. ibid.

Ricardus II. Anglorum rex. 143.

sevitia sua seditionem excitat. ibid. ab Henrico Herefordia duce regno privatur, 148. captivitatem suam equo animo perfert, regnoq; renunciat. 149. jussu Henrici predicti, in carcere necatur. 150. Sicarios ad se missos partim cadit: partim in fugam vertit, & sic animam fortiter relinquit.

151.

Ricardus III. Dux Claudi- nus: sceleratus, Tutor filiorum fratris: quorum cada- se polluit, 181. verum regni hanc.

Index Rerum.

heredem in suggestu se pronun-
ciare curat, 182. beneficiis atq; immunitatibus
subditorum benevolentiam
redimit, 183. Ducem Buc-
hingamensem: totamq; no-
bilitatem contra se irritat,
ib. proditur à suis, ib. in
prælio fortiter occumbit.

185.

Richemondia Comes Henricus,
Ricardo III. succedit. 186.
Rivallus VII. Britannorum
rex. 19.

Robertus filius Victoris patri
Normanniam vi eripere
tentat. 89.

Roberti Pietas in parentem de-
victum. 90.

Robertus Normannia dux
Henricum fratrem Angliæ
regem bello laceffit. 94

Romani Britannis auxilia con-
tra

Index Rerum.

tra Pictos Scotosq; dene-
gantes Britanniam amit-
tant. 41.
Rufus 9. Angliar rex. 91.

S.

Sabrina Lacrini filia. 13.
Sabrina flumen, unde nomen
acceperit. 15.
Saxones natura bellicosi homi-
nes in Britanniam primo
accersuntur à Vortigere. 46.
Saxones numero suo aucto,
callidè sibi bella deposcunt:
agriculturam Britanniae re-
linquunt. 48.
Saxonibus Vortiger in Bri-
tannia sedem attribuit. 47.
Saxones per Hengisti filiam
Vortimerem necant. 51.
Saxones quo astu feracissimas
regiones, expulsi Britan-
nia, occuparint. 54. 57.
Saxe-

Index rerum.

Saxonum insolentia & potentia ab Arthuro iterum fracta, & debilitata. 60.

Saxones respirant: Britānosq; penitus ferè extinguunt. 61.

Britanniam totam in 7. regina dividunt sibiq; vendicant. ibid.

Saxones & Daci à Gulielmo Victore 8. Anglorum rege iterum delentur, & sic par pari refertur. 81.

Scoti Piſtiq; Britanniam depredantes à Mario vincuntur. 31.

Scoti 400 in crucem acti, quod episcopum suum combusserant. 108.

Scotorum 4000. caesi. 112.

Scoti fœdis fragi: maxima iterum clade afficiuntur. 113.

Scoti denuo rebellant, Anglosq; vincunt. 118.

Scoti:

Index rerum.

- Scoti Angliam infestant: dum
rex in Gallia abest. 131.
Scoti denuo seditiosi à regina
Anglia, Edoardi 3. uxore,
vincuntur atq; domantur.
136. & 137.
Scoti gens sædisfraga, contra
Henric. 8. 191.
seditio plebis adversus Ricar-
dum. 143.
servilis tumultus Londini ex-
ortus. 192.
severus Britannos vincit eosq;
Imperio Romano subicit.
34
severus Imperator Britannos
à Barbaris defendit. ib.
Siguinus, rex Gallie filiam su-
am Brenno collocat. 22
Sigebertus orient Saxon. rex
Acad. Cant. fundator. 64.
Spenceri Angliam turbant,
magnaq; crudelitate gras-
santur.

Index rerum.

Santur.

120.

*Spiritus mali in forma volu-
crum circumvolant: edifi-
cia incendunt plurimaq;
damna Anglis inferunt.* 104

*Stapeltonus Londinensis Epis-
copus securi percutitur.* 123

Stephanus X'. Anglia rex. 95.

*Stratagema Cantianorum, quo
Gallos vincunt.* 84.

*Sueno 5. Anglia & Dacorum
rex, 77. suorum cade stimu-
latus Angliam undiq; ado-
ritur atq; depopulatur.* ibid.

*Suenonis liberi magna prepa-
rata classe Angliam repetunt,
sed rejiciuntur à Victore.* 88

T.

*Terramotus in Anglia gravis,
edificia atq; arbores corru-
it.* 145.

*Turris Londinensis quando
exstructa.*

Index rerum.

exstructa.

91

Thamesis tertio die aestuans

154

V.

Vallus scoticus contra Barba-
rorum incursiones à Severo
Imperatore erigitur & Cō-
stantino.

42.

Victor in Anglia Castella cō-
munit, 88. Campana signo
horam subditis denuntiat
capienda quietis.

ibid.

Victor a filio suo oppugnatur.

89.

Volucrum specie Demones in
aëre conspiciuntur ignem
rostris circumferentes. 104.

Vortiger regnum Britannie
ambit per insidias.

44

Constantium Constantini fili-
um in regnum quidem col-
locat, mox tamen ipsi insi-
diis

Index rerum.

diar fruit atq; è medio tol-
lit, 45. regnum occupat, 46.
à Pictis Scotisq; bello vex-
atur, 46. Saxones in An-
gliam invitat, 45. ejus hyp-
pocriis. ibid.
repudiata uxore, Hengisti
filiam ducit 47. justas sub-
ditorum preces negligens
regno exiit à Saxonibus
49. tandem combustus par-
ricidii pœnas luit. 59.
Vortimer Vortigeris filius, à
Britannis contra patrem
dux eligitur. 49.
rempub. fideliter admini-
strat: Saxones 40. praeliis
vincit & penè regno expel-
lit. ib.
Vtr & Aurelius, Constantini
filii Vortigeris prodicionem
metuentes in Britanniam
continentem profugiant. 45
re-

Index rerum.

revertuntur atq; Saxonum
vim inbibent: ibid. Vorti-
gerem parricidam obsessum
comburnunt. 59.

FINIS.

